

กรณีศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวิชาวชิราวุธวิทยาลัย

นางสาวศิริวรรณ โสดา

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5673-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A CASE STUDY OF THE DEVELOPMENT PROCESS OF INTERNAL QUALITY
ASSESSMENT SYSTEM OF VAJIRAVUDH COLLEGE

Miss Siriwan Soda

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Education Research

Department of Education Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic year 2003

ISBN 974-17-5673-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กรณีศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในวิชาการ วิทยาลัย
โดย	นางสาวศิริวรรณ ไสดา
สาขาวิชา	วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. นางลักษณะ วิรัชชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวีณา สุวรรณเขตนิกม)

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิริวรรณ โสดา : กรณีศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัย (A CASE STUDY OF THE DEVELOPMENT PROCESS OF INTERNAL QUALITY ASSESSMENT SYSTEM OF VAJIRAVUDH COLLEGE) อ. ปรีक्षा : ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 145 หน้า. ISBN 974-17-5673-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัย โดยวิธีการเชิงคุณภาพ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในวิทยาลัย ซึ่งใช้เป็นสนามในการศึกษาเป็นระยะเวลา 3 เดือน เก็บข้อมูลในสนามจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิจัยพบว่า

กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัย เริ่มต้นด้วยขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยผู้บริหารให้ความรู้ สร้างความตระหนักในเรื่องประกันคุณภาพแก่บุคลากร ให้บุคลากรติดตามความเคลื่อนไหวเรื่องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพอยู่เสมอ และแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ 2 ชุด คือ คณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่หลักในการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน และ คณะทำงานวิจัย ทำหน้าที่หลักในการประสานงานระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนและเก็บรวบรวมข้อมูลจากฝ่ายต่างๆมาจัดหมวดหมู่

วิทยาลัยวิทยาลัยดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามวงจรบริหารคุณภาพ PDCA ดังนี้ 1) การวางแผนปฏิบัติงาน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการศึกษาโดยยึดพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุปนิสัยของนักเรียนเป็นหลักและการพัฒนาความสามารถของนักเรียน โดยเน้นทักษะด้านวิชาการและทักษะชีวิต มีแผนงานหลักในการปฏิบัติงาน 5 แผนงาน ได้แก่ แผนงานบริหารทั่วไป แผนงานการเรียนการสอนฝ่ายวิชาการ แผนงานส่งเสริมพลานามัย แผนงานการจัดการคณะ และแผนงานปรับปรุงและพัฒนา โดยมีการจัดทำแผนงบประมาณล่วงหน้า 3 ปี 2) การปฏิบัติงานตามแผน ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม จัดตั้งอำนวยการควบคุมการทำงานอย่างครบครัน และมีการกำกับติดตาม การดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 3) การตรวจสอบและประเมินผล โรงเรียนได้วางกรอบการประเมินผลโดยยึดเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนเป็นหลัก และคาดว่าจะมีการประเมินผลภายในอย่างเป็นทางการในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2547 4) นำผลประเมินมาปรับปรุงงาน เนื่องจากยังไม่มีผลการประเมินผลภายในอย่างเป็นทางการ จึงไม่มีการนำผลประเมินมาใช้ แต่ระบบการทำงานของโรงเรียนมีระบบการประเมินผลการทำงานของบุคลากรอยู่แล้ว

ภาควิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2546.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4483811827 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: INTERNAL QUALITY ASSESSMENT / DEVELOPMENT PROCESS OF INTERNAL QUALITY ASSESSMENT

SIRIWAN SODA : A CASE STUDY OF THE DEVELOPMENT PROCESS OF INTERNAL QUALITY ASSESSMENT SYSTEM OF VAJIRAVUDH COLLEGE . THESIS ADVISOR : PROF. SOMWANG PITIYANUWAT, Ph.D. 145 pp. ISBN 974-17-5673-9

The purpose of the research was to conduct a case study of the development process of internal quality assessment system of Vajiravudh college. The qualitative method was applied and the field work was conducted in three months period at Vajiravudh college . The data were collected by participant observation, formal and informal interview and documentary analysis. The findings were as follows:

The implementing process of the internal quality assessment system of Vajiravudh college was begun with preparation stage. For the preparation of the staff, the director gave knowledge and created awareness of the quality assessment and motivated the staff to update for the movement quality assessment . Set responsible committee including the education assessment committee their duty was internal quality assessment and the research working group their duty was to coordinate staff and to collect data for the analysis.

Implementation process of the internal quality assessment in Vajiravudh college followed the PDCA's cycle quality management including 1) Planning School : Goals were set based on the king RAMA VI thought with emphasis on behavior development and focus on academic skill, life skill. There were 5 principal plans for action school management plan, academic plan, physical education plan, student behavior controlling plan and adjustment and development plan. The advanced budget plan for 3 years. 2) Implementing: The school principal encouraged the teacher to work as a team, completely provide of facilitating support for work, and continuously monitored the implementation. 3) Auditing and Evaluating: The school set the evaluation framework based on the goals of school and planned to have internal quality assessment in June, 2004. And 4) Evaluation utilizing : Since the school did not have internal quality assessment yet, so school could not utilize internal quality assessment results, the school had already implemented the system of personnel work evaluation.

Department.....Educational Research.....Student's signature.....
 Filed of study.....Educational Research.....Advisor's signature.....
 Academic year.....2003.....Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ขอกราบ
ขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้คอยดูแล
และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ตลอดมา

ขอขอบพระคุณสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่
สนับสนุนเงินทุนในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คุณครู อาจารย์ โรงเรียนนวมวิทญญวิทยาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีและช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจในระยะเวลาที่ศึกษาร่วมกัน
ขอขอบคุณคุณคุณภัทราวรรณ ภิรมย์วงศ์ ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสมอมา และขอขอบคุณเรืออากาศ
โทสมชาติ โหตะรัตน์ ผู้เป็นกำลังใจ คอยห่วงใยและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกด้านเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และสนับสนุนผู้วิจัยใน
ด้านการศึกษาโดยตลอด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
คำถามวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	8
ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา.....	12
มาตรฐานการประเมินผลภายใน.....	19
ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามวงจร PDCA.....	20
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	33
การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย.....	40
ชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	41
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การศึกษาก่อนลงสนาม.....	51
การศึกษาในภาคสนาม.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	การจัดกระทำข้อมูล.....59
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 61
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....61
4	กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย
	ประวัติโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย.....63
	ปรัชญาการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย.....67
	วิสัยทัศน์และภารกิจของวชิราวุธวิทยาลัย.....68
	ข้อมูลทั่วไปของวชิราวุธวิทยาลัย.....69
	การเตรียมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....77
	การปฏิบัติตามแผน.....104
	การตรวจสอบประเมินผล.....105
	การนำผลประเมินมาปรับปรุงงาน.....109
	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในกับพ.ร.บ..การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542.....111
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ
	สรุปผลการวิจัย.....125
	อภิปรายผลการวิจัย..... 130
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....137
	ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้..... 137
	รายการอ้างอิง..... 138
	ภาคผนวก..... 141
	ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบประเมินผลนักเรียน.....142
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....145

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินผล.....	12
2	ข้อกำหนด ISO.....	24
3	รายละเอียดการเก็บข้อมูล.....	57
4	จำนวนบุคลากร.....	70
5	เป้าหมายทางวิชาการวิชาภาษาไทย ชั้น ป. 6.....	91
6	เป้าหมายทางวิชาการวิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ป. 6.....	92
7	เป้าหมายทางวิชาการวิชาภาษาอังกฤษ ชั้น ป. 6.....	92
8	เป้าหมายทางวิชาการวิชาภาษาไทย ชั้น ม.3.....	92
9	เป้าหมายทางวิชาการวิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ม.3.....	93
10	เป้าหมายทางวิชาการวิชาภาษาอังกฤษ ชั้น ม.3.....	93
11	ความถนัดด้านการเรียนของนักเรียนชั้น ม. 6.....	93
12	กรอบการประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียน.....	106
13	กรอบการประเมินมาตรฐานด้านผู้บริหาร.....	107
14	กรอบการประเมินมาตรฐานด้านครู.....	108

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2	ระบบตรวจสอบคุณภาพของ The Malcolm Baldrige National Award.....	30
3	ระบบ CIPP.....	32
4	แผนที่บริเวณโรงเรียน.....	72
5	แผนที่ภายในโรงเรียน.....	73
6	ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพใน.....	76
7	โครงสร้างการบริหารงานวชิราวุธวิทยาลัย.....	89
8	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้..... และผลที่คาดหวัง	102
9	ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมาย โครงสร้างองค์กรและโครงสร้างแผนงาน.....	103

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ซึ่งว่าด้วยเรื่อง มาตรฐานและการประกันคุณภาพ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และถือเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยจะมีการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้น ซึ่งประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายนอก และระบบการประกันคุณภาพภายใน ระบบการประกันคุณภาพภายในนี้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือวาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2542) ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน 2) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด 3) การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินคุณภาพสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเองหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง (Internal Quality Assessment) และรับการประเมินภายนอกของหน่วยงานอิสระจากสำนักงานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (External Quality Assessment) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2545)

การประเมินผลภายใน(internal evaluation) เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเอง(self-evaluation) และควรทำเป็นกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง (Wilcox, 1992 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2543) ในการจัดทำประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนั้นจะต้องทำให้การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ การบริหารจัดการนี้เป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องมีกระบวนการ วางแผน(Plan) ปฏิบัติตามแผน (Do) ตรวจสอบประเมินผล(Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ(Action) ซึ่งหลักการนี้เป็นการ

บริหารคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของเดมมิ่ง (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2544) หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของวงจร PDCA นั้นได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดกับผู้เรียน 2) การที่จะดำเนินการให้การประกันคุณภาพภายในบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นจะต้องทำการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้เป็นเหมือนการทำงานโดยปกติ 3) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำงานระบบครบวงจร (PDCA) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในนั้นควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากรและให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ 1) การเตรียมการ ในด้านความพร้อมของบุคลากรและแต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ 2) การดำเนินการ เป็นการดำเนินการทำงานตามระบบครบวงจร (PDCA) 3) การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีเพื่อเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมรับการประเมินภายนอก (สุวิมล ว่องวาณิช, 2545)

การประเมินผลภายในเป็นกิจกรรมที่สำคัญของการบริหารที่เป็นระบบ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการวางแผนและการบริหารงานดังนี้ 1) ทำให้ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเอง 2. ทำให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง 3) ทำให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและโครงการการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงานตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ 4) เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากชุมชน 5) ช่วยให้การจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ 6) ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินงานของสถานศึกษา 7) เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน เพราะการประเมินผลภายในด้วยตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ดีขึ้น (สมคิด พรหมจ้อย และ สุพัทธ์ พิบูลย์, 2544)

ปัญหาที่มักพบในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน (Cuttance, 1994 และ Sallinen, 1994) พบว่า โรงเรียนล้มเหลวในการทบทวนวิเคราะห์โครงสร้างการศึกษากับการ

ประเมินตนเอง ไม่มีการติดตามการประเมินผล และไม่ได้นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงในการทำงานให้ดีขึ้น ขาดทรัพยากรในการประเมิน

วชิราวุธวิทยาลัยได้สถาปนาขึ้นตามพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่าต้องการให้เด็กผู้ชายเป็นสุภาพบุรุษอย่างแท้จริงดังปรากฏอย่างชัดเจนในพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวตอนหนึ่งว่า

.....ข้าพเจ้าต้องการจะให้การศึกษาที่มีความหมายว่า แปลงเด็กให้เป็นคนหนุ่มอันมีฝั่งผายและเป็นพลเมืองดีและมีให้น้ำหนักของหลักสูตร และแบบระเบียบบดขยี้บุคลิกลักษณะของเขา และข้าพเจ้าต้องการให้การศึกษาเป็นสิ่งพลัดพลินสำหรับเด็กเพื่อว่าในภายหน้าเขาเหล่านั้นจะได้หนีไปรำลึกถึงชีวิตที่ได้ผ่านมาเมื่ออยู่ในโรงเรียนว่าเป็นสิ่งสนุก ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้เอาโรงเรียนของข้าพเจ้าไปเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่นๆ ซึ่งมีจุดประสงค์ต่างกัน ถ้าข้าพเจ้าต้องการเพียงโรงเรียนประเภทธรรมดาแล้ว ข้าพเจ้าก็คงจะได้สร้างโรงเรียนเข้ามาเรียบร้อยแล้ว หาใช่โรงเรียนกินนอนไม่.....

วชิราวุธวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามวงจร PDCA ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 แต่ยังไม่เป็นระบบครบวงจรเนื่องเป็นเป็นปีแรกจึงเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าในการบริหารเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามในปีแรกก็ได้มีการวางพื้นฐานเพื่อการพัฒนาปรับปรุงงานหลักแต่ละด้าน โดยอาศัยการระบุดำเนินการของการศึกษาที่ชัดเจน มีการติดตามความเคลื่อนไหวในการกำหนดระบบการประเมินผลภายนอก โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ได้ดำเนินการอยู่เสียก่อน และจัดตั้งคณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ปี 2542 เมื่อติดตามการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา วชิราวุธวิทยาลัยได้มีการเตรียมการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก เพื่อมุ่งยกระดับมาตรฐานด้านทักษะและความรู้ทางวิชาการของผู้เรียนรู้ และมาตรฐานด้านทักษะชีวิตของผู้เรียนรู้ให้มากขึ้น (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543) ด้วยการเตรียมความพร้อมทางด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธที่ดำเนินมาเป็นเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 นั้นจัดว่าเป็นโรงเรียนที่มีการดำเนินการในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน อีกทั้งวชิราวุธวิทยาลัยยังมีผู้บริหารเป็นผู้นำในการพัฒนาเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยอีกด้วย สามารถดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวพระราชปณิธานและมีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน

จากพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในการสถาปनावชิราวุธวิทยาลัยนั้นได้ยึดถือเป็นหลักการและแนวทางสำคัญในการกำหนดความหมาย และให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา วชิราวุธวิทยาลัยได้

ปรับเปลี่ยนการใช้มาตรฐานเชิงเดียวที่เน้นคะแนนในการสอบมาเป็นทางการพัฒนาอุปนิสัย มีความสามารถตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน และให้การศึกษาเป็นสิ่งเพลิดเพลินสำหรับเด็ก (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543) ซึ่งเป็นแนวทางจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 , 7 และ 8

มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ระบุว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รู้จักรักษาและ ส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการ ประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่อง

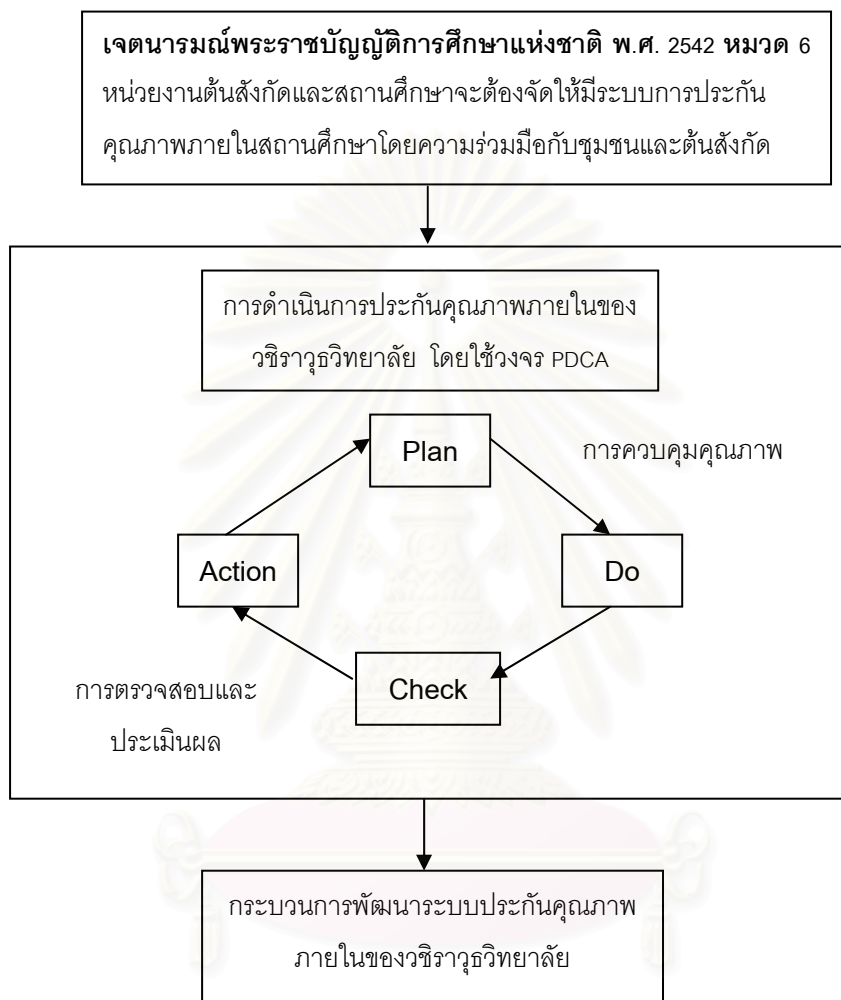
มาตรา 8 ระบุว่า เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาคือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการ ถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทาง วิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัย เกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย เนื่องจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งภายหลังจาก การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าวชิราวุธวิทยาลัยมีกระบวนการในการพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างไร ซึ่งสามารถนำข้อมูลกระบวนการในการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยที่ได้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางใน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป เป็นการสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชนและ สังคมว่าโรงเรียนได้จัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดแก่ผู้เรียน ซึ่งส่งผลโดยตรง ต่อการพัฒนาระบบการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

สนามที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนที่กำลังดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษาภาคสนามเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2545

ตัวแปรที่ศึกษาคือ กระบวนการพัฒนาระบบประเมินภายในโดยใช้แนวคิดในการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) 2) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และ 3) การประเมินคุณภาพภายใน (Internal Quality Assessment) และวงจร

การบริหารคุณภาพ PDCA ได้แก่ 1) การวางแผน 2) ลงมือปฏิบัติตามแผน 3) การตรวจสอบประเมินผล และ 4) การนำผลประเมินมาปรับปรุงงาน

คำถามวิจัย

วชิราวุธวิทยาลัยมีกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบประกันคุณภาพภายใน (internal Quality Assessment) หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการตรวจสอบคุณภาพและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด อย่างเป็นระบบขั้นตอน ถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเอง(self-evaluation)

กระบวนการพัฒนา หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยตามวงจร PDCA โดยใช้แนวคิดในการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนคือ 1) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) 2) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และ 3) การประเมินคุณภาพภายใน (Internal Quality Assessment)

การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) หมายถึง การกำหนดมาตรฐานคุณภาพเพื่อพัฒนาให้สถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนด

การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) หมายถึง การตรวจสอบและการติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

การประเมินคุณภาพภายใน (Internal Quality Assessment) หมายถึง กระบวนการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

การวางแผน (Plan) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย ร่วมกันทุกคนในสถานศึกษา

การลงมือปฏิบัติตามแผน (Do) หมายถึง สถานศึกษามีการลงมือปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบตามแผนงานที่กำหนด

การตรวจสอบและประเมินผล (Check) หมายถึง การตรวจสอบกระบวนการประเมินผลภายในที่ได้ปฏิบัติไป ในด้านความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของการประเมิน และวิธีการประเมินที่ใช้

การนำผลประเมินมาปรับปรุงงาน (Action) หมายถึง สถานศึกษานำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานในจุดที่ยังดำเนินการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยการเผยแพร่ผลการประเมินให้ทุกฝ่ายทราบ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน หาสาเหตุของปัญหา หาวิธีแก้ไข นำวิธีการแก้ไขไปปฏิบัติจริง แล้วตรวจสอบผลการดำเนินงานอีกครั้ง

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนนวมิธาวิทยุวิทยาลัย

ผู้บังคับการ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนนวมิธาวิทยุวิทยาลัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของนวมิธาวิทยุวิทยาลัย
2. นำกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของนวมิธาวิทยุวิทยาลัยที่ค้นพบไปปรับใช้กับสถานศึกษาอื่นได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดตามลำดับหัวข้อ
ดังนี้

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

ตอนที่ 3 มาตรฐานของการประเมินผลภายใน

ตอนที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามวงจร PDCA

ตอนที่ 5 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ

ตอนที่ 6 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 7 ทูมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 8 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในว่า หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

กรมสามัญศึกษา (2542) ได้ให้ความหมายของการประเมินภายใน (internal evaluation) ว่าเป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

สุวิมล ว่องวาณิช (2543) กล่าวว่า การประเมินผลภายใน (internal evaluation) คือ กระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่กระทำโดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุ

เป้าหมายตามที่กำหนด ถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเอง (self-evaluation) และควรเป็นกิจกรรมหนึ่งในขั้นตอนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน (สุวิมล ว่องวาณิช, 2545) ดังต่อไปนี้

1. **การควบคุมคุณภาพ** เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. **การตรวจสอบคุณภาพ** เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. **การประเมินคุณภาพ** เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกแต่ยังถือว่าเป็นการประเมินภายใน เนื่องจากดำเนินงานโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน

แนวคิดการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

การประเมินภายใน (internal evaluation) เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด การประเมินผลภายในสถานศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2542 และ สุวิมล ว่องวาณิช, 2545) ซึ่งมีแนวคิดหลักดังนี้

1. **การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)** เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษา และการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ได้มาตรฐานคุณภาพต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด ดังนั้นในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องแสดงความสามารถในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพพร้อมทั้งรายงานให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้า

และความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตลอดจนพร้อมรับการตรวจสอบหรือประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน และผู้ปกครอง ชุมชน สังคม หรือผู้เกี่ยวข้องทุกคน

2. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education) เป็นแนวคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดคือ สถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักในคุณประโยชน์ของการศึกษาและผลกระทบที่เกิดขึ้น และจำทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามความต้องการ ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษาจะสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนแล้ว สถานศึกษาควรกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ฝ่ายหมวดหรืองานและทีมงานในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่หรือภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบ ตลอดจนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรให้มีคุณภาพสูงขึ้นอยู่เสมอ

3. การมีส่วนร่วมและการร่วมคิด ร่วมทำ (Participation and Collaboration) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกคน ทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา (All for Education) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับทุกคน และสังคมโดยส่วนรวม (Education for All) การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และภายในสถานศึกษาเองต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการร่วมคิด ร่วมทำของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การกำกับติดตามและการประเมินผล เพื่อสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของ ความรับผิดชอบและความผูกพันที่จะมุ่งมั่น ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ

4. การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-Based Management) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยสถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติซึ่งมีคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ความมีอิสระคล่องตัวในการบริหารของสถานศึกษาสามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา จึงเป็นการแสดงการรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ในการระดมสรรพกำลังทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม มาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ดังนั้น แนวทางการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องนำไปดำเนินการเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาว่าดำเนินการพัฒนาเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดแล้วหรือไม่ หากพบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานก็จะนำไปสู่การส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และได้ผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการประเมินภายในสถานศึกษา

การดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษาที่กระทำโดยบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาโดยให้สถานศึกษาประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง(กรมสามัญศึกษา, 2542) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อให้สถานศึกษาได้ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
2. เพื่อให้มีการนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา
3. เพื่อรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา (Stakeholders) และการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก (External Evaluation) ส่งการรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance)

มโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินผลภายใน

การประเมินผลภายในเป็นการประเมินตนเองซึ่งต้องอาศัยบุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้ร่วมกันดำเนินการ ดังนั้น การมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของการประเมินตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่รับผิดชอบด้านการประเมินผลภายในจะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงานทุกฝ่าย ให้ได้รับรู้มโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินผลภายใน

ตารางที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินผล

มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการประเมินผลภายใน 10 ประการ	มโนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินผลภายใน 10 ประการ
<ul style="list-style-type: none"> ✗ เป็นการจับผิดการทำงานของบุคคลในหน่วยงาน ✗ เป็นการทำงานเสริมนอกเหนืองานประจำและเพิ่มภาระ ✗ เป็นการทำงานเฉพาะกิจเพียงครั้งคราว ✗ เป็นการทำงานเพื่อสร้างผลงานของคนใดคนหนึ่ง ✗ เป็นการทำงานเพื่อหวังผลทางการเมือง ✗ เป็นการทำงานเพราะถูกบังคับให้ทำ ✗ เป็นกระบวนการที่ให้ใครมาทำก็ได้ ✗ เป็นการทำงานในกลุ่มคนที่ได้รับมอบหมายโดยเฉพาะ ✗ เป็นการทำงานที่ไม่ได้หวังผลไปใช้ประโยชน์ ✗ เป็นการทำแล้วเก็บไว้รู้ผลการประเมินเฉพาะในกลุ่มคนทำ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ เป็นการให้ข้อมูลที่ช่วยให้มีการปรับปรุงตนเองให้ทำงานดีขึ้น ✓ เป็นงานที่ต้องทำในวงจรการทำงานอยู่แล้วไม่ใช่การเพิ่มภาระ ✓ เป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ✓ เป็นงานของทุกคน ไม่ใช่การสร้างผลงานทางวิชาการของใคร ✓ เป็นงานที่ต้องทำด้วยใจเป็นกลาง สะท้อนผลตามความจริง ✓ เป็นงานที่ต้องทำให้ถูกต้องตามหลักวิธีการผู้ทำต้องมีความรู้ในการประเมิน ✓ เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันทำให้สำเร็จ ✓ เป็นงานที่ต้องเอาผลประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ✓ เป็นงานที่ต้องเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ

ตอนที่ 2 ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อให้การประเมินของสถานศึกษาทุกแห่งอยู่บนบรรทัดฐานเดียวกัน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบอนุมัติมาตรฐานการศึกษาชาติจำนวน 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 1 ,2 , 3 , 4 , 5 , 6 , 7 , 8 , 9 , 10 , 11 และ 12 2) มาตรฐานด้าน

กระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 13, 14 , 15 16 , 17 และ 18 และ 3) มาตรฐานด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 19 , 20 , 21 , 22 , 23 , 24 , 25 , 26 และ 27 แต่ในการประเมินภายนอกรอบแรกสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะทำการประเมินเพียง 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ก่อน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 1 , 4 , 5 , 6 , 9 , 10 และ 12 2) มาตรฐานด้านกระบวนการ มี 3 มาตรฐาน ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 13 , 14 และ 18 และ 3) มาตรฐานด้านปัจจัย มี 4 มาตรฐาน ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 20 , 22 , 24 และ 25 มาตรฐาน และตัวบ่งชี้เหล่านี้ถือเป็นกรอบการประเมินที่สถานศึกษาควรใช้เป็นเกณฑ์การตรวจสอบการดำเนินงานของตนเองด้วย

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
2. ซื่อสัตย์สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพสำหรับระดับอาชีวศึกษา)
3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม อย่างประหยัดและคุ้มค่า)

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้

1. เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติและผู้ใหญ่
2. รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคม และร่วมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น
5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
2. ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1. สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด
2. สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลรู้จักพิจารณาข้อดี – ข้อเสีย ความถูก – ผิด ระบุสาเหตุ – ผล ค้นหาคำตอบ เลือกริธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม
3. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะในสาขาสำหรับอาชีวศึกษา)
2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีความกระตือรือร้น สนในการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุ-ผล
2. รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา
3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย

ตัวบ่งชี้

1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. มีความรู้ ความเข้าใจภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาของท้องถิ่นและนำมาใช้ได้

3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดั่งงามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง และพยายามปรับปรุงตนเอง
2. เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
3. รู้กาลเทศะในการใช้คำพูด กิริยามารยาทและการแต่งกาย
4. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้ (เฉพาะระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา)

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ
2. ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง
3. สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม)
4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป
4. รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา

ตัวบ่งชี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
2. ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา และไม่แสวงหาผลประโยชน์

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

1. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน
2. มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา และตัวชี้วัดความสำเร็จ
3. มีการปฏิบัติตามแผน
4. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
5. มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน
6. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน
7. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการ พัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา
2. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพ อนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้

1. จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย
2. จัดระบบป้องกันให้สถานศึกษาปลอดสารพิษ สิ่งเสพติด อาชญากรรม และอบายมุข
3. จัดระบบสาธารณสุขปลอดภัยที่ดี
4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรอย่างเพียงพอ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้

1. จัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชา หรือความถนัด หรือความรู้ความสามารถ
2. ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้สอนหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง
3. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้

1. มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
2. มีการจัดแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ปัญหาท้องถิ่นได้และนำไปปฏิบัติได้จริง

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารอุทิศตนให้กับการปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์
3. ผู้บริหารมีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข สิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ
ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง
3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม
ตัวบ่งชี้

1. ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน
2. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ครูมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน
4. ครูวางตนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติบุคคลิกภาพ
5. ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา
2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์
ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน
2. ครูมีความสามารถในการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
3. ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครู
เพียงพอ

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ
2. มีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้

1. มีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน/ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและการพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้

1. ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานและเป็นแบบอย่างที่ดี
2. ชุมชน/ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 มาตรฐานของการประเมินผลภายใน

มาตรฐานของการประเมินผลภายใน

การดำเนินการประเมินผลภายในจะต้องมีกระบวนการดำเนินงานที่ได้มาตรฐาน (Stufflebeam, D.L. (1998). The Evaluation Center. Webpage: <http://www.wmich.edu/evalctr>.) อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช (2544) ซึ่งผู้ประเมินต้องออกแบบการประเมินให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านประโยชน์จากการประเมิน (Utility Standard) ผลการประเมินต้องให้ข้อมูลตรงตามที่ใช้ผลการประเมินอย่างรู้ เช่น ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้จริง โดยเฉพาะถ้าสามารถให้ข้อมูลช่วยในการปรับปรุงตนเองได้ในระดับบุคคล (นักเรียน ครู ผู้บริหาร) ก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้น

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) วิธีการที่ใช้ในการประเมินจะต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง ประหยัด คุ่มค่าและเหมาะสม

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายกับผู้ให้ข้อมูล

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) วิธีการประเมินต้องมีความถูกต้องให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องสามารถวัดตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดได้จริง มีความครบถ้วนสมบูรณ์ตามตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดแหล่งผู้ให้ข้อมูลเชื่อถือได้ ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง วิธีการวิเคราะห์และการเสนอผลการประเมินถูกต้อง และผลการประเมินมีความเป็นปรนัย

ตอนที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามวงจร PDCA

ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามวงจร PDCA

เพื่อให้การประเมินผลภายในเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ กิจกรรมที่สถานศึกษาต้องดำเนินการในระบบการประเมินผลเป็นไปตามการบริหารงานแบบ PDCA นั้นวงจรการทำงาน PDCA ควรเป็นดังต่อไปนี้

1. **ขั้นการวางแผน (PLAN)** สถานศึกษาต้องมีการกำหนดหรือวางแผนการทำงานที่จะทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดจิตสำนึกที่จะทำการประเมินผลตนเอง มีความรู้ที่จะทำการประเมินผลภายในเป็น เกิดการทำงานร่วมกันและมีการประเมินสภาพบริบทของสถานศึกษา ผลการดำเนินการที่เป็นอยู่อันนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาที่ต้องการบรรลุร่วมกัน

2. **ขั้นการปฏิบัติ (DO)** สถานศึกษามีการลงมือปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบตามแผนงานที่กำหนด และมีการตรวจสอบการทำงานในขั้นตอนนี้ไปในตัว โดยมีการประเมินอย่างไม่เป็นทางการ

3. **การประเมินหรือการตรวจสอบการทำงาน (CHECK)** สถานศึกษามีการวางแผนการประเมินภายในอย่างเป็นทางการ (Formal evaluation) และเป็นระบบ (System evaluation) โดยใช้กระบวนการ PDCA อีกขั้นหนึ่งดังนี้

3.1 การวางแผนการประเมิน (Plan of Check) การวางตัวบุคคลที่รับผิดชอบการประเมิน เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมิน ออกแบบระบบการประเมิน (กรอบการประเมิน ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมินและวิธีการประเมิน) ในขั้นตอนนี้ต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับเครื่องมือประเมิน การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำระบบฐานข้อมูล ระบบการรายงานผล

3.2 การลงมือทำการประเมินตามแผนที่กำหนด (Do of Check) โดยมีการสร้างเครื่องมือประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายผลการประเมิน จัดทำรายงานผลการประเมิน

3.3 การตรวจสอบกระบวนการประเมินผลภายในที่ได้ปฏิบัติไป (Check of Check) ในด้านความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน และวิธีการประเมินที่ใช้ ถือเป็นขั้นของการประเมินงานประเมิน (meta-evaluation)

3.4 การปรับปรุงกระบวนการประเมินในส่วนที่ยังไม่เหมาะสม (Action of Check) เพื่อให้ได้ผลการประเมินมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด

4. การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (ACTION) สถานศึกษานำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานในจุดที่ยังดำเนินการไม่เป็นไปตามเป้าหมายโดยการเผยแพร่ผลการประเมินให้ทุกฝ่ายทราบ วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง หาสาเหตุของปัญหา หาวิธีการแก้ไข นำวิธีการแก้ไขไปปฏิบัติจริง แล้วตรวจสอบผลการดำเนินงานอีกครั้ง

ตอนที่ 5 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ

5.1 ระบบการประกันคุณภาพ

ระบบการประกันคุณภาพมีหลายระบบที่สามารถนำมาใช้กับสถาบันการศึกษา (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2544 และ จุฬารัตน มณีแสง, 2543) ได้แก่ ระบบ ISO 9000 ระบบการบริหารคุณภาพโดยรวมหรือTQM (Total Quality Management) The Malcom Balridge National Quality Award ระบบ Input Process Output ระบบ CIPP (Context Input Process Product) และระบบ A.A.A (Accrediting Association of Seventh Day Adventist Schools , Colleges and University) เป็นต้น

5.1.1 ระบบ ISO 9000

ระบบ ISO 9000 เป็นระบบคุณภาพที่ใช้ในการประกันคุณภาพและการบริหารกระบวนการต่างๆ ใจองค์กรของผู้ส่งมอบ(Supplier) หรือผู้ผลิต (Manufacturer) ประกอบด้วยข้อกำหนดทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางหรือเงื่อนไขในการทำข้อตกลงต่างๆ ทางการค้าระหว่างผู้ซื้อ (Purchaser) หรือลูกค้า (Customer) กับผู้ส่งมอบหรือผู้ผลิตได้โดยลูกค้ามีสิทธิที่จะเลือกทำการค้ากับผู้ส่งมอบรายใดหรือองค์กรใดก็ได้ที่ผ่านการรับรองแล้วว่ามีการบริหารคุณภาพที่เป็นไปตามข้อกำหนดต่างๆ ของระบบคุณภาพ ISO 9000 (เทวินทร์ สิริโชคชัยกุล, 2539)

ISO เป็นภาษกรีก แปลว่า “เท่ากัน” เป็นภาษาสากลของคุณภาพ ชื่อนี้เป็นกุญแจนำไปสู่ความเข้าใจถึงลักษณะและวัตถุประสงค์ของ ISO 9000 ซึ่งเป็นมาตรฐานระดับชาติเป็นระบบบริหารประกันคุณภาพขั้นพื้นฐานที่มีความมุ่งหมายที่จะให้มีระบบคุณภาพเท่าเทียมกันระหว่างองค์กรต่างๆ และประเทศต่างๆ ด้วย

ISO ย่อมาจากคำว่า International Organization for Standardization หรือ International Standardization Organization ซึ่งเป็นองค์สากล ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหรือปรับมาตรฐานนานาชาติเกือบทุกประเภท (ยกเว้นทางด้านไฟฟ้า ซึ่งเป็นหน้าที่ของ IEC) เพื่อให้ประเทศต่างๆในโลกสามารถใช้มาตรฐานเดียวกันได้ เนื่องจากแต่ละประเทศมีมาตรฐานคุณภาพของตนเอง ดังนั้น หน่วยงาน ISO จึงจัดตั้งคณะกรรมการด้านเทคนิคเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสากลขึ้นคือ “Technical Committee ISO/176 on Quality Assurance” เพื่อทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานประกันคุณภาพสากลขึ้น ซึ่งก็คือ ISO 9000 นั่นเอง โดยจัดทำฉบับแรกในปี ค.ศ. 1987 (สำหรับการปรับปรุงจะกระทำทุก 5 ปี ถ้าทำได้) ขณะนี้ได้มีการปรับปรุงครั้งแรกแล้วคือ ฉบับปี ค.ศ. 1994 สำนักงานมาตรฐานของแต่ละประเทศรวมทั้งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม(ส.ม.อ.) กระทรวงอุตสาหกรรมของไทยเป็นสมาชิก ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีสมาชิก 124 ประเทศ

“9000” เป็นเลขรหัสของมาตรฐานคุณภาพชุดนี้ ซึ่งมาตรฐานชุดนี้มีทั้งหมด 5 ฉบับคือ 9000 , 9001 , 9002 , 9003 และ 9004 ดังนั้นมาตรฐาน ISO 9000 ก็คือมาตรฐานผลิตภัณฑ์สากลชุดหนึ่ง (5 ฉบับ) ใช้เพื่อการบริหารหรือการจัดการคุณภาพและประกันคุณภาพ โดยเน้นการสร้างคุณภาพภายในองค์กรซึ่งจะเป็นองค์กรประเภทใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นชนิดสินค้าหรือบริการเท่านั้น ไม่ได้ระบุชนิดหรือขนาดของอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ (ใช้ได้โดยไม่มีขีดจำกัด)

ลักษณะสำคัญของมาตรฐานคุณภาพ ISO 9000

ลักษณะสำคัญของมาตรฐานคุณภาพ ISO 9000 (บรรจง จันทมาศ, 2541) ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับระบบการบริหารคุณภาพเพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจด้วยการยึดหลักการคุณภาพ ที่มุ่งเน้นให้มีการจัดทำขั้นตอนการดำเนินงานและหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่จะทำให้อินค้าหรือบริการเป็นไปตามต้องการของลูกค้าตั้งแต่แรกได้รับทุกครั้งและตลอดไป
2. เป็นมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพที่สามารถนำไปใช้ได้กับกิจกรรมทุกประเภททั้งด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ธุรกิจด้านการบริการ ทั้งขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่
3. เป็นมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพที่นานาชาติยอมรับและใช้เป็นมาตรฐานของประเทศ
4. เป็นมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพที่เกี่ยวกับทุกแผนงาน และทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม
5. เป็นการบริหารคุณภาพจากขั้นตอนในกระบวนการผลิตนั้น
6. เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญในเรื่องของเอกสารการปฏิบัติงานโดยนำเองสิ่งที่มี

การปฏิบัติอยู่แล้วมาทำเป็นเอกสาร แล้วจัดเป็นหมวดหมู่มีระบบ เพื่อให้นำไปใช้งานได้สะดวก และเกิดประสิทธิผล

7. เป็นระบบงานมาตรฐานที่เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนในการปฏิบัติงาน วิธีการปฏิบัติงานและมาตรฐานการทำงานได้อย่างกว้างขวาง
8. เป็นระบบมาตรฐานสากลที่กำหนดให้มีการตรวจประเมินโดยหน่วยที่ 3 (Third Party) เพื่อให้การรับรอง เมื่อผ่านการรับรองแล้วจะได้รับการตรวจซ้ำแบบสุ่มปีละไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ถ้าครบ 3 ปีแล้วจะต้องตรวจประเมินใหม่ทั้งหมดเหมือนกับการขอรับรองครั้งแรก
9. เป็นระบบมาตรฐานที่ลูกค้าชั้นนำยอมรับกันทั่วโลกและเป็นไปตามเงื่อนไขของ GATT โดยกำหนดให้ใช้มาตรฐานสากล
10. เป็นมาตรฐานที่ระบุข้อกำหนดที่จำเป็นต้องมีในระบบคุณภาพ
11. เป็นการรับรองในระบบคุณภาพขององค์กรทั้งหมด ไม่ใช่การรับรองตัวผลิตภัณฑ์เหมือนมาตรฐานสินค้าอื่น
12. เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพที่ประเทศไทยรับรองเป็นมาตรฐานคุณภาพ มอก. 9000

คณะกรรมการ ISO/TC 176 ได้แบ่งอนุกรมมาตรฐาน ISO 9000 เป็นเอกสาร 5 ชุด หรือ 5 มาตรฐาน (เทวินทร์ สีวิโชคชัยกุล, 2539) ดังนี้

มาตรฐานชุดที่ 1 ISO 9000

เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมมาตรฐานที่ใช้ในการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) และการบริหารคุณภาพ (Quality Management) เพื่อเป็นแนวทางในการนำระบบคุณภาพ ISO 9000 ไปใช้งาน และการเลือกระบบคุณภาพเพื่อนำรูปแบบประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับองค์กรไปใช้งาน มีข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบคุณภาพ 20 ข้อ

มาตรฐานชุดที่ 2 ISO 9001

เป็นระบบคุณภาพที่ใช้เป็นรูปแบบในการประกันคุณภาพของผู้ส่งมอบที่มีขอบเขตธุรกิจ ตั้งแต่การออกแบบหรือการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ การผลิต การติดตั้ง และการบริการ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการทำสัญญาข้อตกลงได้ (Contractual) มีข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบคุณภาพ 20 ข้อ

มาตรฐานชุดที่ 3 ISO 9002

เป็นระบบคุณภาพที่ใช้เป็นรูปแบบในการประกันคุณภาพของผู้ส่งมอบที่มีขอบเขตของธุรกิจตั้งแต่การผลิต และ/หรือการบริการ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการทำสัญญาข้อตกลงได้ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบคุณภาพ 19 ข้อ

มาตรฐานชุดที่ 4 ISO 9003

เป็นระบบคุณภาพที่ใช้เป็นรูปแบบในการประกันคุณภาพของผู้ส่งมอบที่มีขอบเขตของธุรกิจตั้งแต่การตรวจสอบและการทดสอบ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการทำสัญญาข้อตกลงได้ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบคุณภาพ 16 ข้อ

มาตรฐานชุดที่ 5 ISO 9004

เป็นมาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับการบริหารคุณภาพและการขยายความระบบคุณภาพและไม่ถือเป็นมาตรฐานที่นำไปใช้ในการทำสัญญาข้อตกลงได้ มักใช้เป็นมาตรฐานช่วยในการเสริมความเข้าใจ ก่อนที่จะมีการนำมาตรฐาน ISO 9001 , 9002 และ 9003 ไปใช้งาน ดังนั้นการใช้คำพูดใน ISO 9004 จึงใช้คำกริยาที่แสดงถึงการแนะนำ กล่าวคือ ใช้คำว่า “ควร จะ หรือ should” มากกว่าการใช้คำว่า “ต้อง หรือ shall” เหมือนกับคำที่ใช้ใน ISO 9001 , 9002 และ 9003

ข้อกำหนดของ ISO (Requirements of ISO 9000 Models) (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2539) ได้กำหนดไว้ดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อกำหนด ISO

ข้อกำหนดที่	ข้อกำหนด(Requirements)	ISO 9001	ISO 9002	ISO 9003
1	ความรับผิดชอบด้านบริหาร (Management Responsibility)	✓	✓	✓
2	ระบบคุณภาพ (Quality System)	✓	✓	✓
3	การทบทวนข้อตกลง (Contract Review)	✓	✓	✓
4	การควบคุมการออกแบบ (Design Control)	✓	-	-
5	การควบคุมเอกสารและข้อมูล (Document and Data Control)	✓	✓	✓
6	การจัดซื้อ (Purchasing)	✓	✓	-
7	การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบโดยลูกค้า (Control of Customer Supply Product)	✓	✓	✓
8	การชี้บ่งและการสอบกลับได้ของผลิตภัณฑ์ (Product Identification and Traceability)	✓	✓	✓
9	การควบคุมกระบวนการผลิต (Process Control)	✓	✓	-

ตารางที่ 2 ข้อกำหนดของ ISO (Requirements of ISO 9000 Models) (ต่อ)

ข้อกำหนด ดที่	ข้อกำหนด(Requirements)	ISO 9001	ISO 9002	ISO 9003
10	การตรวจสอบและทดสอบ (Inspection and Testing)	✓	✓	✓
11	การควบคุมเครื่องตรวจวัดและทดสอบ (Control of Inspection Measuring and Equipment)	✓	✓	✓
12	สถานะของการตรวจและทดสอบ (Inspection and Test Status)	✓	✓	✓
13	การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด (Control of Nonconforming Product)	✓	✓	✓
14	การปฏิบัติการแก้ไขและการป้องกัน (Corrective and Preventing Action)	✓	✓	✓
15	การเคลื่อนย้าย เก็บ บรรจุ และการส่งมอบ (Handing , Storage , Packaging , Preservation and Delivery)	✓	✓	✓
16	การควบคุมการบันทึกคุณภาพ (Control of Quality Records)	✓	✓	✓
17	การตรวจติดตามคุณภาพภายใน (Internality Audit)	✓	✓	✓
18	การฝึกอบรมบุคลากร (Training)	✓	✓	✓
19	การบริการหลังการส่งมอบ (Servicing)	✓	✓	-
20	กลวิธีทางสถิติ (Statistical Technique)	✓	✓	✓

ในจำนวน 20 มาตรฐานของ ISO 9000 นั้นมีเพียง 12 มาตรฐานที่นำมาใช้ได้กับการศึกษา (Freeman, R. and Voehl, F., 1992 อ้างถึงใน จุริวรรณ มณีแสง, 2543) คือมาตรฐานดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบด้านบริหาร (Management Responsibility)
2. การจักระบบคุณภาพ (Quality System)
3. การทบทวนข้อตกลง (Contract Review)
4. การควบคุมการออกแบบ (Design Control)
6. การจัดซื้อ (Purchasing)
7. การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบโดยลูกค้า (Control of Customer Supply Product)

9. การควบคุมกระบวนการผลิต (Process Control)
13. การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด (Control of Nonconforming Product)
14. การปฏิบัติการแก้ไขและการป้องกัน (Corrective and Preventing Action)
16. การควบคุมการบันทึกคุณภาพ (Control of Quality Records)
17. การตรวจติดตามคุณภาพภายใน (Internality Audit)
18. การฝึกอบรมบุคลากร (Training)

5.1.2 ระบบการบริหารคุณภาพโดยรวมหรือ TQM (Total Quality Management)

เป็นระบบการบริหารงานที่ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยมีกิจกรรม QCC เป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งร่วมในการบริหารงาน นอกเหนือจากการให้ความรู้ด้านการศึกษาของพนักงาน การบริหารตามนโยบาย การประกันคุณภาพ การสร้างแรงจูงใจ ฯลฯ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะนำไปสู่ความสำเร็จในมาตรฐานคุณภาพที่ดีที่สุด (บรรจง จันทมาศ, 2541) TQM ญี่ปุ่นเองบางครั้งเรียกว่า TQC (Total Quality Control) หรือบางครั้งก็เรียกว่า CWQC (Company Wide Quality Control) (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2544) มีผู้ให้ความหมายของ TQM ไว้ดังนี้

Oakland (1989) อธิบายว่า การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การเป็นแนวคิดในการปรับปรุงให้เกิดประสิทธิผลและมีความยืดหยุ่นในภาพรวมของธุรกิจ วิธีการและเทคนิคของ TQM สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกองค์การ

Torbin (1993) ได้ให้คำจำกัดความของ TQM ว่า หมายถึงการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในทุกมิติของวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งเป็นการประมวลความพยายามทั่วทั้งองค์กรที่จะทำให้เกิดความสามารถเชิงได้เปรียบในการแข่งขัน TQM ถือเป็นระบบคุณภาพที่ต้องมีการเชื่อมโยงกับการพิจารณาทางการเงิน มีการนำไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบของกระบวนการที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นเรื่องคุณภาพ

Hradesky (1996) กล่าวว่า TQM เป็นปรัชญา เป็นชุดของเครื่องมือ และเป็นกระบวนการที่มุ่งผลผลิตสุดท้าย ทำให้ลูกค้าพอใจและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง คำว่าปรัชญาและกระบวนการในนี้จะต่างจากปรัชญาและกระบวนการทั่วไปที่ว่า ทุกคนในองค์การจะต้องสามารถปฏิบัติได้ TQM เป็นยุทธวิธี (tactics) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและเทคนิควิธีด้านโครงสร้าง มุ่งให้เกิดความพอใจทั้งลูกค้าภายในและลูกค้าภายนอก โดยผู้บริหารต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีพันธะรับผิดชอบ (involved and committee)

Williams (1994) อธิบายว่า คำว่า TQM เป็นลักษณะของการใช้คำให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่น่าสนใจ (buzzwords) เป็นลักษณะธรรมชาติของการบริหารในอเมริกาที่มุ่งให้ทุกคนสนใจและ

เอาใจใส่ และเป็นเครื่องหมายแสดงถึงการเปลี่ยนแปลง (signal change) ซึ่งเดิมการผลิตทางอุตสาหกรรมของอเมริกาได้มุ่งเน้นเฉพาะคุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้มากกว่าเน้นคุณภาพของการผลิตและการบริการ เมื่อมีการแข่งขันมากขึ้นโดยเฉพาะการนำเข้าจากญี่ปุ่น ทำให้ชาวอเมริกันต้องหันมาสนใจการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การ (TQM) จนเป็นที่รู้จักและแพร่หลายในระยะต่อมา วิลเลียม ได้อธิบายว่า TQM เป็นกระบวนการสร้างสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการ ที่มุ่งให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพอย่างถาวร (create constantly improving quality) เป็นรูปแบบของการมุ่งบรรลุเป้าหมายที่เป็นไปได้มากที่สุดของคุณภาพการผลิตและการบริการ

Deming (1982) อ้างถึงใน พันธุ์ศักดิ์ พลสารัมย์ (2540) เป็นบุคคลแรกที่นำแนวคิดเรื่องการปรับปรุงคุณภาพการผลิตโดยใช้กระบวนการทางสถิติไปเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่น ด้วยวิธีการบริหารงานตามแนวคิด TQM ซึ่งผู้บริหารจะอาศัยหลักการบริหารที่เป็นพันธะผูกพัน และสร้างความรับผิดชอบในการบริหารงาน หลักการดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักวิชาการและนักปฏิบัติทั้งในวงการธุรกิจและวงการศึกษ เรียกว่า Deming's 14 Management Principles มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนเพื่อนำสู่การปรับปรุงผลผลิตและการบริการ
2. การยอมรับแนวคิดปรัชญาใหม่ๆ ยอมรับแนวคิดของทุกคน ทุกฝ่าย เป็นลักษณะของการตัดสินใจร่วมกัน
3. การยึดมั่นในหลักการพื้นฐานขององค์การ ไม่นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเพิ่มเติมมาใช้ปรับกระบวนการดำเนินงานขององค์การ
4. ยุติการตอบสนองแนวดำเนินงานทางธุรกิจโดยใช้เงินเป็นหลัก และควรที่จะสนใจยอมรับ และสร้างความเชื่อมั่นเพื่อให้ลูกค้าพอใจด้านอื่น ๆ มากกว่าจะเน้นเฉพาะตัวเงิน
5. ปรับปรุงระบบการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตและการบริการ
6. จัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากร (คนงาน) ในหน่วยงาน
7. มุ่งการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร เพื่อสร้างภาวะผู้นำให้บุคลากรทำงานมีประสิทธิภาพขึ้น
8. ขจัดความกังวล ความกลัวของพนักงานให้หมดไป เพื่อให้พนักงานทุกคนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. ร่วมกันทำงานเป็นทีม สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน
10. ยุติวิธีการสร้างแรงจูงใจโดยใช้คำขวัญที่เลศนัย เพราะเป็นเพียงวิธีการสร้างแรงจูงใจที่

กระตุ้นให้ทุกคนไปให้ถึงเท่านั้น แต่ไม่บอกวิธีการกระทำให้ถึงเป้าหมาย ทำให้บุคลากรไม่รู้วิธีการทำให้ถึงเป้าหมาย ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพได้ ดังนั้นจึงต้องเน้นว่าการไปให้ถึงเป้าหมายจะทำอย่างไร

11. จัดการตั้งกฎเกณฑ์ที่เป็นตัวเลขหรือเป็นปริมาณ เพราะจะทำให้บุคลากรมุ่งการทำงานให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ
12. จัดอุปสรรคที่มีผลต่อความภูมิใจในการทำงาน ทุกคนต้องได้รับการเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน หลีกเลี่ยงการนำผลการประเมินในแต่ละปีที่เน้นด้านลบ มาทำลายหรือบั่นทอนความมุ่งมั่นที่ตั้งใจทำงาน ควรกระตุ้นให้ทุกคนใช้ความสามารถในการทำงานให้เต็มศักยภาพ
13. สนับสนุนการศึกษาระยะยาวและการปรับปรุงตนเองของบุคลากร
14. ลงมือปฏิบัติงาน (take action) เพื่อให้เกิดความสำเร็จโดยความร่วมมือและความคิดเห็นที่ตรงกันของทุกคนทุกฝ่ายในหน่วยงาน ฝ่ายบริหารจะต้องใช้ยุทธวิธีที่เป็นด้านบวกมาใช้ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

องค์ประกอบหลักของ TQM

การนำแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับ TQM มาใช้กำหนดเป็นระบบการบริหารคุณภาพแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การนี้ ต้องมีความชัดเจนทั้งวัตถุประสงค์ หลักการพื้นฐานที่สำคัญ และต้องคำนึงถึงองค์ประกอบเบื้องต้นที่จำเป็น นักวิชาการที่กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวไว้ค่อนข้างชัดเจน คือ เทนเนอร์และดีโทโร (Tenner และ Detoro, 1992) โดยได้กล่าวถึงรูปแบบที่จะนำแนวคิดเกี่ยวกับ TQM มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ รูปแบบนั้นจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการคือ

1. มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อมุ่งหวังที่จะให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ส่วนขององค์การ
2. มีหลักการพื้นฐานของรูปแบบที่สำคัญครบ 3 ประการ คือ การมุ่งให้ความสำคัญกับลูกค้าหรือผู้รับบริการ (customer focus) การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (process improvement) และการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพของทุกคนในองค์การ (total involvement)
3. มีองค์ประกอบที่สำคัญๆ ที่จะทำให้การนำ TQM ไปใช้ให้บรรลุผลได้แก่
 1. ผู้บริหารมีคุณลักษณะของ “ภาวะผู้นำ (leadership)”
 2. มีการให้การศึกษและการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับ TQM กับทุกคนในองค์การ (education and training)
 3. มีโครงสร้างการบริหารงานที่เอื้อหนุน (supportive structure)

4. ระบบการติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพ (communications)
5. ให้ความสำคัญกับการพิจารณาความดีความชอบ (reward and recognition)
6. นำกระบวนการทางสถิติ (statistical process control) หรือ การวัดผลการปฏิบัติงาน (measurement) มาใช้ในกระบวนการ TQM
7. ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม (teamwork)

การบริหารคุณภาพโดยรวม เป็นการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จและการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร และการบริหารงานแบบ TQM เป็นชื่อต่างๆ ที่เรียกรวมการบริหารงานแบบ TQM มีหลักการสำคัญ 3 ประการ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในวงการ TQM ว่า หลัก 3 C อธิบายได้ดังนี้

1. CUSTOMER FOCUS หมายถึง การบริหารงานแบบ TQM เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นลูกค้าหรือผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าหรือผู้ใช้บริการทั้ง “ภายนอก” และ “ภายใน” ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการภายนอกได้แก่ผู้ที่ยอมจ่ายเงินเพื่อแลกกับสินค้าหรือบริการ ลูกค้าภายนอกจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจว่าสินค้าหรือบริการนั้นได้คุณภาพหรือไม่ สำหรับลูกค้าหรือผู้ใช้บริการภายในได้แก่ บุคคลภายในบริษัท หรือฝ่ายถัดไปที่ต้องรับผลงานจากฝ่ายต้นทางไปปฏิบัติต่อ เช่น ฝ่ายก่อสร้างเป็นลูกค้าของฝ่ายออกแบบสำหรับลูกค้าหรือผู้ใช้บริการภายในจะมีวิธีที่ทำให้เข้าใจง่ายและใช้ในองค์กรว่า “คุณคือลูกค้าคนถัดไป” การบริหารงานแบบ TQM จึงเป็นการบริหารงานที่ต้องคำนึงถึงการทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุดในทุกๆ ครั้งที่เข้ามาใช้บริการหรือซื้อสินค้า

2. CONTINUOUS IMPROVEMENT หมายถึง การพัฒนาคุณภาพตามหลัก TQM จะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป (incremental change) คือเปลี่ยนแปลงทีละน้อย มิใช่การเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด (radical change) ดังที่ใช้ในการรีอับระบบ (reengineering) การพัฒนาปรับปรุงในขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการทำความเข้าใจในกระบวนการอย่างแท้จริง คือจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรที่อยู่ในกระบวนการปฏิบัติงาน โดยอาศัยเทคนิคทางสถิติเป็นเครื่องมือในการตรวจวัด เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของกระบวนการต่างๆ เหล่านั้น จะได้นำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้วิเคราะห์หาทางปรับปรุงกระบวนการให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้น

3. COMPANY-WIDE INVOLVEMENT หมายถึง การบริหารงานแบบ TQM เป็นการบริหารงานที่คนทั้งองค์กร หรือทั้งบริษัทจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วทั้งองค์การ ซึ่งจะสัมฤทธิ์ก็ต่อเมื่อพนักงานทุกคนมีความมุ่งมั่น มีความพร้อมที่จะเสนอแนะและทำการพัฒนาคุณภาพของงานนั้นๆ ด้วยความเต็มใจ โดยมีได้ถูกบังคับหรือเพียงถือว่าเป็นหน้าที่ แต่ทำไปด้วยใจที่ต้องการเห็นสิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม และมีความสุขที่สามารถสร้าง

ความพึงพอใจให้กับลูกค้าหรือผู้ให้บริการได้ และพนักงานเองต้องมีความพึงพอใจเกิดขึ้นก่อนเป็นสำคัญ

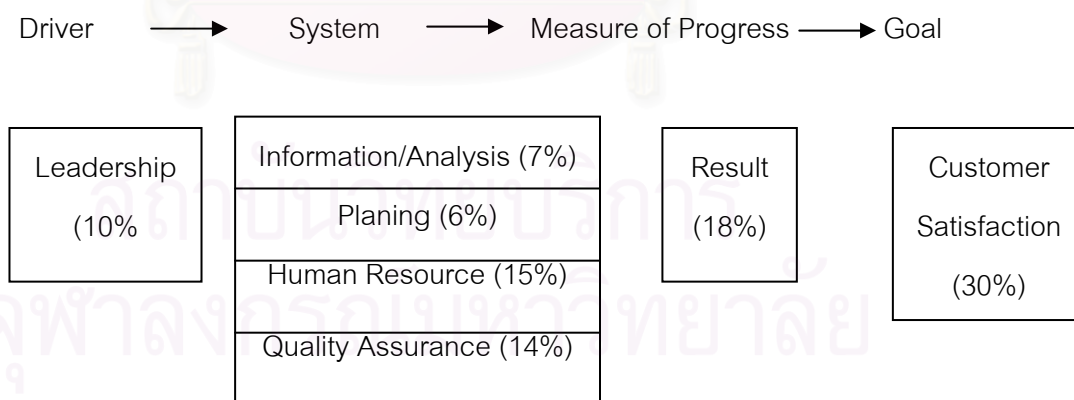
ดังนั้น องค์การที่มีการบริหารงานแบบ TQM จะต้องมีการฟังเสียงของพนักงาน (voice of employee) ด้วยเสมอ เพื่อจะได้มั่นใจว่าสิ่งที่พนักงานพอใจร่วมกัน (shared value) ตลอดจนโครงสร้าง (structure) และระบบ (system) ที่องค์การจัดทำขึ้นนั้น มีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของ TQM คือ การปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานในทุกๆ ด้านมีคุณภาพ ผลจากการทำงานที่มีคุณภาพจะได้ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพตามต้องการและความคาดหวังของลูกค้า หลักการสำคัญของ TQM โดยสรุปมี 3 ประการคือ

1. การมุ่งให้ความสำคัญกับลูกค้าหรือผู้ให้บริการ (customer focus)
2. การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (process improvement)
3. การให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม (total involvement)

5.1.3 ระบบตรวจสอบคุณภาพของ The Malcolm Baldrige National Quality Award

ระบบนี้เป็นระบบที่เน้นการตรวจสอบคุณภาพโดยรวมทั้งองค์การ โดยมีเป้าหมายที่ความพึงพอใจของลูกค้า และมีเกณฑ์วัดคุณภาพของผลผลิต ซึ่งการตรวจสอบจะเน้นที่ 7 ประการใน องค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ (Four Elements with seven Categories) มีรายละเอียดดังนี้ (Tenner and Detora อ้างถึงใน จูรีวรรณ มณีแสง, 2543)

แผนภูมิที่ 2 ระบบตรวจสอบคุณภาพของ The Malcolm Baldrige National Quality Award

กำหนดวิธีการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพของหน่วยงานโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ซึ่งแบ่งเป็น 28 ช้อย่อยใน 7 ปัจจัยใหญ่ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ
 - 1.1 ความเป็นผู้นำของผู้บริหารองค์กร
 - 1.2 การบริหารคุณภาพระบบการนำและความร่วมมือภายในองค์กร
 - 1.3 ความเชื่อถือของสังคมและความสำคัญต่อสาธารณะ
2. สารสนเทศและการวิเคราะห์
 - 2.1 การบริหารสารสนเทศและระบบข้อมูล
 - 2.2 ระบบสารสนเทศและการสนับสนุนความเป็นผู้นำทางวิชาการ
 - 2.3 การวิเคราะห์และการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การทำแผนยุทธศาสตร์
 - 3.1 กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์
 - 3.2 กระบวนการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์
4. การพัฒนาและบริหารทรัพยากรมนุษย์
 - 4.1 การวางแผนด้านทรัพยากรมนุษย์
 - 4.2 การมีส่วนร่วมของบุคลากร
 - 4.3 การศึกษา การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร
 - 4.4 การปฏิบัติงานและจิตสำนึกความพึงพอใจของบุคลากร
 - 4.5 การประเมินผลงานและการตอบแทน ความรู้สึกที่ดีและขวัญของบุคลากร
5. การบริหารกระบวนการผลิตบัณฑิต วิจัย และบริการทางวิชาการ
 - 5.1 กระบวนการคัดเลือกนักเรียน / นักศึกษาที่มีคุณภาพ
 - 5.2 กระบวนการบริหารวิชาการ
 - 5.3 การบริหารกระบวนการสนับสนุน
 - 5.4 ปรับปรุงสมรรถนะของผู้ผลิตบัณฑิตหรือคุณภาพของผู้ผลิต
 - 5.5 การประเมินคุณภาพ
6. สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ
 - 6.1 สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ
 - 6.2 สัมฤทธิ์ผลทางวิจัย
 - 6.3 สัมฤทธิ์ผลทางการบริการวิชาการ
 - 6.4 สัมฤทธิ์ผลทางศิลปะและวัฒนธรรม
7. สัมฤทธิ์ผลในการผลิตบัณฑิตหรือการมุ่งเน้นความพึงพอใจของลูกค้า
 - 7.1 ความรู้เกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังของสังคมต่อบัณฑิต
 - 7.2 การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสังคมหรือความสัมพันธ์กับลูกค้า

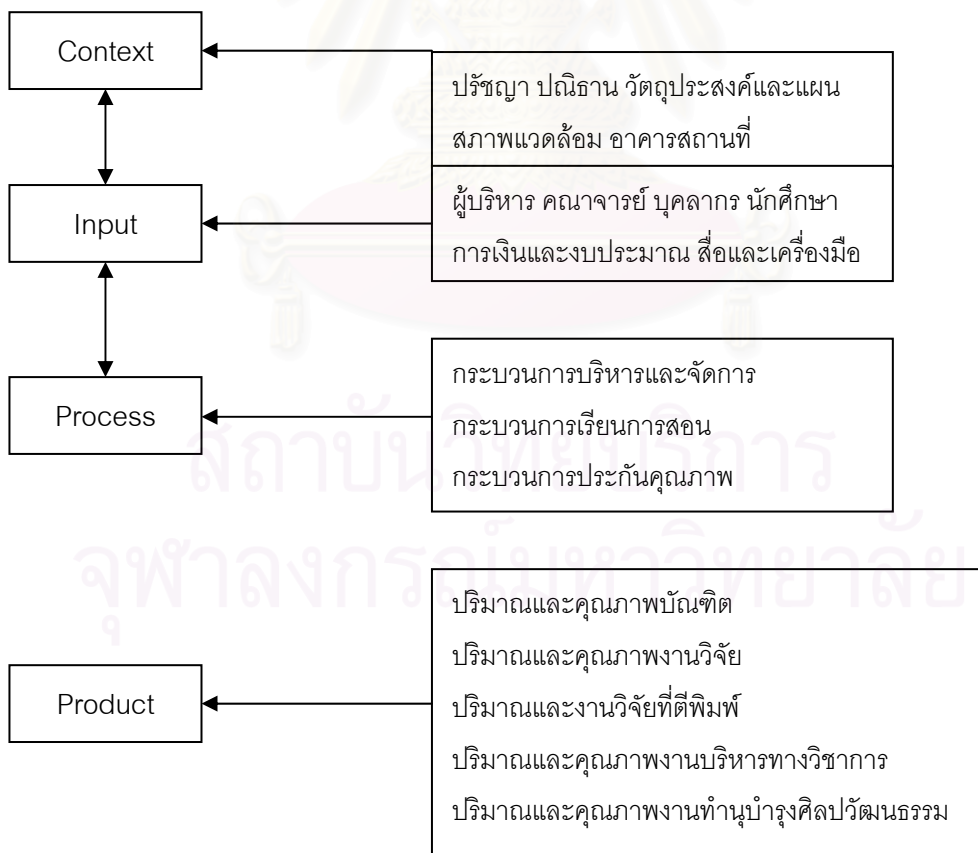
7.3 ความพึงพอใจของสังคม ผลลัพธ์และการเปรียบเทียบ
 การประเมินผลจะประเมินใน 3 มิติ คือ ด้านวิธีใช้ ด้านการปฏิบัติ และผลที่ได้รับ

5.1.4 การประเมินเชิงระบบ

ระบบนี้เป็นระบบพื้นฐานที่ใช้ได้กับทุกองค์การ รวมทั้งองค์การทางการศึกษา ระบบนี้จะพิจารณาว่าปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และปัจจัยผลผลิต (output) เช่น ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ทรัพยากรคน ทรัพยากรเงิน สภาพแวดล้อม ปัจจัยเกื้อหนุน เป็นต้น กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย กระบวนการให้บริการทางวิชาการ เป็นต้น ปัจจัยผลผลิต ได้แก่ ปริมาณบัณฑิต คุณภาพบัณฑิต ศรัทธาของประชาชน เป็นต้น (อุทุมพร จามรมาน, 2541 อ้างถึงใน จุริวรรธ มณีแสง, 2543)

5.1.5 ระบบ CIPP

ระบบ CIPP หมายถึง การประเมินตามด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการดำเนินการ และด้านผลผลิต ซึ่งนำมาใช้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 ระบบ CIPP

แนวคิดทั่วไปที่หลากหลายในเรื่องระบบการประกันคุณภาพ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดคุณภาพและประกันคุณภาพได้นั้น ช่วยให้เกิดความเข้าใจในแนวทางและวิธีการเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบคุณภาพ การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งสถาบันการศึกษาสามารถนำมาใช้ได้โดยให้สอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานของสถาบันของตน

5.2 การประกันคุณภาพการศึกษาของต่างประเทศ

ประเทศนิวซีแลนด์

นิวซีแลนด์เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนของชาติ การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของนิวซีแลนด์เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยได้มีการออกกฎหมายและวางระบบที่เป็นสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไว้หลายเรื่องที่สำคัญควรแก่การกล่าวถึงคือ

1. **ระบบการบริหารการศึกษาที่กระจายอำนาจ** ประเทศนิวซีแลนด์ได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจนกระทั่งมีหน่วยงานที่บริหารการศึกษาเหลืออยู่เพียง 2 ระดับคือ กระทรวงศึกษากับสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงสถานศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา โดยไม่มีหน่วยงานระดับกลางคั่นระหว่างกระทรวงกับสถานศึกษา ทำให้ลดขั้นตอนการบริหารและการประสานงานลงได้อย่างมาก งานการจัดการศึกษากว่าร้อยละ 90 จะอยู่ที่สถานศึกษา หน่วยงานกลางทำหน้าที่หลักในเรื่องนโยบาย มาตรฐาน และการจัดสรรทรัพยากรเท่านั้น

2. **ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา** ได้มีการวางระบบการดำเนินงานเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยในส่วนกลางนั้นประเทศนิวซีแลนด์ได้แบ่งภารกิจของ 2 หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาออกจากกันอย่างเด็ดขาดคือ กระทรวงศึกษาดูแลในเรื่องการจัดการศึกษา และสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษาดูแลเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 2 หน่วยงานต่างมีรัฐมนตรีกำกับดูแลคนละคน และต่างก็รายงานตรงต่อรัฐสภา

3. **ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับสถานศึกษา** ส่วนกลางมีภารกิจที่สำคัญ 3 เรื่องคือ

1. จัดทำแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ (National Education Guideline)
2. กำหนดเป้าหมายการศึกษาของชาติ (National Education Goals)
3. จัดทำโครงร่างหลักสูตร (National Curriculum Framework) โดยยึดแนว

การจัดการศึกษาของชาติและเป้าหมายของชาติเป็นหลัก

กระทรวงการศึกษาจัดส่งแนวการจัดการศึกษาของชาติ เป้าหมายการศึกษาของชาติ และโครงสร้างหลักสูตรไปให้สถานศึกษาในแต่ละระดับทำการศึกษา วิเคราะห์ และดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียนและท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็ให้แต่ละสถานศึกษาจัดทำ “ธรรมนูญโรงเรียน” และ “แผนการจัดการศึกษา” ของแต่ละโรงเรียน และถือว่าธรรมนูญและแผนนี้เป็นคำมั่นสัญญาร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษากับสถานศึกษา โดยรัฐบาลกลางจะจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนรายบุคคล (block grant) และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไปให้

4. การบริหารระดับสถานศึกษา แต่ละแห่งจะมีองค์คณะบุคคลที่เรียกว่า คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustees) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งจาก ชุมชน ผู้ปกครอง อาจารย์ใหญ่ ครู (และนักเรียน ในกรณีชั้นมัธยมศึกษา) ทำหน้าที่บริหาร ควบคุมการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางและนโยบายของชาติ บวกกับความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาและแต่งตั้งอาจารย์ใหญ่ ส่วนอาจารย์ใหญ่จะ ดำเนินการจ้างครูและบุคลากรสนับสนุนอื่นๆ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ มี 2 ส่วนคือ

ก. การติดตามประเมินผลภายใน ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

1. ระดับกระทรวง มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลภายใน 2 หน่วยงานคือ

1.1 สำนักงานประเมินและตรวจสอบภายในกระทรวง (Internal Audit Division) ทำหน้าที่ทบทวน ตรวจสอบ ประเมิน และรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับ กระทรวง

1.2 สำนักพัฒนานโยบายสู่การปฏิบัติ (Implementation Group) ทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาตามธรรมนูญของสถานศึกษา

2. ระดับสถานศึกษา มีการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาโดยบุคคลและคณะบุคคลรวม 5 กลุ่มคือ

2.1 กรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustees) ทำหน้าที่ประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยรวม ประเมินประสิทธิภาพการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ขณะเดียวกันกรรมการบริหารสถานศึกษาจะถูกติดตามประเมินผลโดย 3 องค์กร คือ กระทรวงการศึกษา สำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ชุมชนและผู้ปกครอง

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลครูและเจ้าหน้าที่

2.3 ครู ติดตามประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนครู และผู้เรียน

2.4 ผู้เรียน ประเมินตนเองร่วมกับครู ว่าได้ผลตามที่กำหนดเป้าหมายไว้หรือไม่

2.5 ผู้ปกครอง ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและติดตามผลการเรียนการสอนของครู

จะเห็นว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของนิเวศน์นั้นออกแบบให้มีการติดตามประเมินผลซึ่งกันและกัน และให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในระดับของสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ข. การติดตามประเมินผลภายนอก (External Evaluation) ดำเนินงานโดย “สำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา” (Education Review Office – ERO) ซึ่งเป็นองค์กฤษฎีระ ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สำนักงานจะจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสถานศึกษาไปยังกระทรวงการศึกษา รัฐสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นว่าระบบประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของนิเวศน์นั้น การดำเนินงานระหว่างกระทรวงการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู/บุคลากร นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน เป็นการติดตามประเมินผลภายใน ส่วนการดำเนินงานของสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินภายนอกและรายงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา

สำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีหน่วยงานกลางอยู่ที่เมืองเวลลิงตัน ซึ่งเป็นเมืองหลวง และได้แบ่งการประเมินผลออกเป็นทั้งหมด 5 เขตพื้นที่ ส่วนในเขตที่ 6 นั้นรับผิดชอบเฉพาะการประเมินการศึกษาของคนกลุ่มน้อย คือ ชนเผ่าเมารี โดยในการดำเนินงานจะใช้คนของสำนักงานเองในการประเมินสถานศึกษา

ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเคยมีระบบการศึกษาที่ก้าวหน้ามากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง ในอดีตที่ผ่านมากการศึกษาของประเทศอังกฤษได้เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ ในโลก แต่ต่อมากการศึกษาของประเทศอังกฤษก็ประสบปัญหาและตกต่ำลงทั้งในระดับพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา

ในระยะสิบปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535) ประเทศอังกฤษได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยได้ออกกฎหมายที่สำคัญหลายฉบับ การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่อังกฤษได้ริเริ่มอย่างจริงจังขึ้นในยุคนี้

รูปแบบการบริหารการศึกษาของประเทศอังกฤษจะแตกต่างจากของประเทศนิวซีแลนด์ ตรงที่การศึกษาของอังกฤษในระดับขั้นพื้นฐานนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับบนหรือส่วนกลาง มีกระทรวงการศึกษาและการจ้างงาน (Department for education and Employment – DfEE) ทำหน้าที่ในการวางแผนกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา กำหนดนโยบายและหลักสูตรกลางของประเทศ
2. ระดับกลางมีองค์กรบริหารการศึกษาท้องถิ่น (Local Education Authority - LEA) ซึ่งกระจายอยู่ตามท้องถิ่นทั่วประเทศ ทำหน้าที่ในการสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาให้กับโรงเรียน แต่หลังจากปฏิรูปการศึกษาแล้วอังกฤษมีโรงเรียนอีกประเภทหนึ่งที่สามารถเสนอของบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการและการจ้างงานได้โดยตรง
3. ระดับล่าง คือ สถานศึกษา ซึ่งมีการดำเนินงานที่อิสระค่อนข้างมาก คือ มีคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน (School Board) มีผู้บริหารโรงเรียนระดับมืออาชีพ โรงเรียนดำเนินการเรื่องการบริหารจัดตั้งครู และการบริหารงานบุคคลได้เอง โดยค่าใช้จ่ายจะมาในรูปของเงินอุดหนุนรายบุคคล (Block Grant) เช่นกัน

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของอังกฤษ มีขึ้นตามกฎหมายปฏิรูปการศึกษาปี ค.ศ. 1992 ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานมาตรฐานการศึกษา (Office for Standards in Education – OFSTED) เป็นหน่วยงานอิสระ โดยหัวหน้าใหญ่คือ “ผู้ตรวจการโรงเรียนในสมเด็จพระราชินีแห่งอังกฤษ” (Her Majesty’s Chief Inspector of School in England – HMCI) ภารกิจของ OFSTED คือ การตรวจเยี่ยมโรงเรียน ศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของโรงเรียน เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้รับผิดชอบการศึกษาของชาติระดับต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ซึ่งผลการตรวจสอบนี้จะเป็นข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียน ตามข้อกำหนดในธรรมนูญสำหรับผู้ปกครอง (Parent’s Charter)

ตามกฎหมายการศึกษาปี 1992 OFSTED ต้องวางกรอบการตรวจเยี่ยมโรงเรียน (Framework for the Inspection of Schools) และดำเนินการตรวจเยี่ยมโรงเรียนทุกโรงในประเทศอังกฤษ ทุกรอบ 4 ปี ประเทศอังกฤษมีจำนวนประชากรใกล้เคียงกับประเทศไทย แต่มีจำนวนโรงเรียนทั้งระดับประถมและมัธยมน้อยกว่าประเทศไทย คือ มีโรงเรียนทั้งหมดประมาณ 24,000 โรง เป็นโรงเรียนประถม 19,000 โรง มัธยม 3,600 โรง และโรงเรียนพิเศษ 1,500 โรง การที่จะประเมินโรงเรียนให้ครบทั้ง 24,000 แห่งอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในระยะเวลา 4 ปี ด้วยกำลังข้าราชการประจำสำนักงานเพียงไม่ถึง 200 คนนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก OFSTED จึงใช้ระบบการจ้างเอกชนดำเนินการ

เอกชนหรือบุคคลภายนอกดังกล่าว เรียกว่า ผู้ตรวจอิสระ (Independent Inspectors) ซึ่งมี 4 ประเภทคือ ผู้ตรวจที่ได้รับการรับรอง (Approved Inspectors) ผู้ตรวจขึ้นทะเบียน (Registered Inspectors) ผู้ตรวจที่เป็นบุคคลธรรมดา (Lay Inspectors) ที่ไม่ใช่พนักงานการศึกษา ซึ่งก็ต้องได้รับการฝึกอบรมและรับรองเช่นเดียวกัน เพื่อเป็นตัวแทนที่จะตรวจสอบจากมุมมองของสาธารณชนทั่วไป และผู้ตรวจสอบสมทบ (Additional Inspectors - AI) ซึ่งใช้วิธีเยี่ยมตัวหรือทำสัญญาจ้างครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ที่ได้รับการฝึกอบรมจาก OFSTED แล้ว เข้ามาช่วยเป็นการชั่วคราว

ผู้ตรวจที่ได้รับการรับรองแล้ว คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีมาตรฐานสูงจาก OFSTED มาแล้ว มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับกรอบการตรวจเยี่ยมโรงเรียน และมีความสามารถในการตัดสินใจที่เชื่อถือได้ โดยประมวลข้อมูลที่ได้จากหลักฐานตามที่กำหนดไว้ในกรอบดังกล่าว ผู้ตรวจที่ประสงค์จะสมัครเป็นหัวหน้าคณะผู้ตรวจการ (Inspection Team) จะต้องเป็นผู้ตรวจขึ้นทะเบียน (Registered Inspectors) ก่อน โดยจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมและการประเมินบุคคล เพื่อดูความสามารถ 2 อย่างคือ ความสามารถในการบริหารคณะผู้ตรวจอย่างมีประสิทธิภาพและความสามารถในการทำรายงานทั้งโดยวาจาและโดยลายลักษณ์อักษรได้อย่างดี

หัวหน้าคณะจะเป็นผู้เสนอราคาเพื่อรับจ้างเหมาตรวจสอบรวมทั้งรับผิดชอบตามกฎหมายต่อรายงานผลการตรวจโรงเรียนภายใต้เงื่อนไขสัญญาจ้าง

นอกจากจะวางเงื่อนไขการรักษามาตรฐานการตรวจเยี่ยมและประเมินโรงเรียน โดยกำหนดให้เฉพาะผู้ตรวจที่ผ่านหลักสูตรการอบรมและประเมินผลของ OFSTED เท่านั้น ที่มีสิทธิทำการตรวจสอบโรงเรียน OFSTED แล้ว ยังได้กำหนดจรรยาบรรณของผู้ตรวจไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ ซื่อสัตย์ และสุภาพ
2. ประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม
3. รายงานผลการตรวจเยี่ยมอย่างตรงไปตรงมาและยุติธรรม
4. สื่อสารอย่างชัดเจนและจริงใจ
5. ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนให้มากที่สุด
6. ให้ความเคารพต่อข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับจากการตรวจเยี่ยม

OFSTED ได้กำหนดกรอบในการตรวจเยี่ยมและประเมินคุณภาพโรงเรียน พร้อมกับคู่มือในการดำเนินงานโดยเน้นหลักการตรวจอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และประเมินบนบรรทัดฐานเดียวกัน เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ ประเด็นการตรวจเยี่ยมโรงเรียนมี 4 ประเด็นหลักคือ

1. คุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้
2. มาตรฐานการศึกษาหรือสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

3. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการเงินของโรงเรียน

4. พัฒนาการด้านจิตใจ คุณธรรม สังคม และวัฒนธรรมของนักเรียน

สำหรับกระบวนการตรวจเยี่ยมและประเมินคุณภาพสถานศึกษานั้นมี 4 ขั้นตอนใหญ่คือ

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยม

หัวหน้าคณะผู้ตรวจประสานกับต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนกรอกข้อมูลตามแบบฟอร์มพร้อมคำชี้แจงและเอกสารที่จำเป็นอื่นๆ รวมทั้งแบบสอบถามความเห็นให้ผู้ปกครองและส่งคืนคณะผู้ตรวจก่อนที่จะมีการประชุมร่วมกัน หัวหน้าคณะผู้ตรวจจะนำความเห็น ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ที่ได้จากแบบสอบถามและการประชุมร่วมกับผู้ปกครอง ไปอภิปรายหรือร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและต้นสังกัด

ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยม

คณะผู้ตรวจประชุมกับทางโรงเรียนเพื่อรับฟังสรุปรายงานและซักถาม จากนั้นคณะผู้ตรวจจะสุ่มตัวอย่างโดยให้ครอบคลุมมากที่สุด และให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอ ทั้งโดยการสังเกตการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ กิจกรรมเสริมหลักสูตร รวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เป็นตัวแทนของทุกกลุ่มอายุทุกระดับชั้น

หัวหน้าคณะผู้ตรวจจะต้องดูแลให้สมาชิกแต่ละคนได้ข้อสรุปเกี่ยวกับโรงเรียนอย่างชัดเจน คือได้ข้อค้นพบสำคัญ (Main Findings) และประเด็นหลักสำหรับนำไปปฏิบัติ (Key Issues for Action) เมื่อมีการตรวจเยี่ยมเสร็จสิ้นลงคณะผู้ตรวจต้องได้ข้อสรุปร่วมกันว่า โรงเรียนสามารถบริหารจัดการการศึกษาแก่นักเรียนตามมาตรฐานหรือไม่หรือมีแนวโน้มว่าไม่สามารถทำได้และต้องใช้มาตรการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยม

หลักจากได้ข้อสรุปร่วมกันแล้วหัวหน้าคณะผู้ตรวจจะนำเสนอผลการตรวจกับผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในการประชุมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายชี้แจงและทำความเข้าใจให้ตรงกันในข้อค้นพบ และประเด็นหลักสำหรับนำไปปฏิบัติ เมื่อได้ข้อสรุปที่ชัดเจนแล้ว คณะผู้ตรวจจัดทำรายงานผลฉบับร่าง จากนั้นก็ส่งไปให้ทางโรงเรียนตรวจสอบแก้ไขข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จำเป็นก่อนส่งโรงพิมพ์ โดยมีให้โรงเรียนแก้ไขข้อความใดๆ โดยผลการอันจะมีผลกระทบต่อสรุปผลการประเมิน

ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยม

คณะผู้ตรวจส่งรายงานผลและสรุปผลการประเมินคุณภาพโรงเรียนต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้ OFSTED อาจตรวจสอบการดำเนินงาน

ของคณะผู้ตรวจได้ เพื่อดูว่าได้ปฏิบัติงานตามกระบวนการที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยจะมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

จากกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของประเทศอังกฤษดังกล่าวมานี้ จะเห็นว่าความรู้ความเข้าใจของผู้ตรวจมีความสำคัญมาก การที่จะทำให้ผู้ตรวจและผู้เกี่ยวข้องทุกคนมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องและตรงกัน จึงจำเป็นต้องมีคู่มือการประเมินเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน

คู่มือการประเมินโรงเรียนฉบับใหม่ที่ประเทศอังกฤษใช้อยู่ นั้น มีผลตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 2543 ในคู่มือแบ่งออกเป็น 2 เล่มใหญ่ คือ เล่มหนึ่งสำหรับโรงเรียนประถมและโรงเรียนอนุบาล ส่วนอีกเล่มหนึ่งสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา คู่มือนี้จะแจกให้กับผู้ตรวจสอบโรงเรียนทุกคน

หนังสือคู่มือการประเมินที่ค่อนข้างละเอียดนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือ คู่มือสำหรับการกำหนดขั้นตอนและกระบวนการของการไปตรวจเยี่ยม ส่วนที่สองคือ คำแนะนำสำหรับการตรวจเยี่ยมและการเขียนรายงาน เพื่อให้ได้มาตรฐานที่เหมือนกัน และส่วนที่สาม คือ คู่มือสำหรับการประเมินตนเองของโรงเรียน (School Self-Evaluation) ทั้งหมดอยู่ในเล่มเดียวกัน ทำให้เข้าใจง่าย โดยคณะผู้ตรวจแบ่งเนื้อหาออกเป็นเรื่องๆ คือ

1. ข้อค้นพบหลัก
2. ประเด็นปัญหาสำคัญที่ต้องดำเนินการ
3. บทนำ ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะของโรงเรียน และดัชนีตัวชี้วัด
4. มาตรฐานการศึกษาที่นักเรียนต้องบรรลุ ประกอบด้วยสัมฤทธิ์ผลและความก้าวหน้าทัศนคติ พฤติกรรมและการพัฒนาส่วนบุคคลและการมาโรงเรียน
5. คุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนจัด ได้แก่ การสอน หลักสูตร และการประเมินผล การพัฒนาทางจิตใจ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม การสนับสนุน การแนะแนว และสวัสดิการนักเรียน การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน
6. การจัดการและประสิทธิภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ การจัดบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรการเรียนรู้ ประสิทธิภาพของโรงเรียน
7. ขอบข่ายเนื้อหาเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี
8. ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
9. วิชาอื่นๆ
10. สรุปย่อหลักฐานการตรวจสอบ
11. ข้อมูลและดัชนีตัวชี้วัด

ตอนที่ 6 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย เป็นไปตามวงจร PDCA ซึ่งมีขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน หมุนเวียนไปโดยมีการทบทวนตลอดเวลา แม้แต่การวางแผนก็ได้มีการปรับแผนงาน และโครงการหากมีการวัดและตรวจสอบว่าเกิดช่องว่างระหว่างวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ศาสตร์กับผลการปฏิบัติงานจริง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย ในระยะแรกเริ่ม(พฤษภาคม 2539) ยังไม่เป็นระบบครบวงจร เนื่องจากในปีแรกเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทางด้านการบริหารภายในเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามในปีแรกก็ได้มีการวางพื้นฐานเพื่อการพัฒนาปรับปรุงงานหลักแต่ละด้าน โดยอาศัยการระบุเป้าหมายทางการศึกษาที่ชัดเจน มีการกำหนดภารกิจหลัก 6 ด้าน ในการบรรลุเป้าหมายตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการกำหนดภารกิจหลักไว้ว่า เพื่ออบรมบ่มนิสัยให้เด็กทุกคนเป็นหนึ่งในร้อยด้านคุณธรรมความดี และเป็นหนึ่งคนซึ่งมีค่าเท่ากับคนร้อยคนในความสามารถ-ความถนัด” (คู่มือวชิราวุธ 3 พฤษภาคม 2540 อ้างถึงใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543) ในเดือนตุลาคม 2540 วชิราวุธวิทยาลัยได้นำระบบการมีสัญญา 3 ปี และ 5 ปี มาใช้ ก่อนที่ครูจะได้รับสัญญาทำงานจนถึงอายุ 60 ปี

การประกันคุณภาพการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย เป็นส่วนที่แยกไม่ออกจากการวางแผนและเป็นการเตรียมการควบคู่กันไปกับการวางแผน แต่ลำดับเวลาของการวางแผนปกติกับการวางแผนประเมินคุณภาพ ในแต่ละขั้นตอนไม่ตรงกัน เพราะวชิราวุธวิทยาลัยต้องการแก้ไขปัญหาในการกำหนดระบบการประเมินผลภายนอก โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ได้ดำเนินการอยู่เสียก่อน โดยวชิราวุธวิทยาลัยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่ปี 2542 เพื่อติดตามการเคลื่อนไหวในเรื่องนี้

เป้าหมายทางการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยคือการพัฒนาอุปนิสัยและความสามารถของนักเรียนควบคู่กันไป โดยเน้นที่การพัฒนาอุปนิสัยเป็นด้านหลัก ส่วนการพัฒนาความสามารถของนักเรียนเน้นที่ทักษะมากกว่าสาระ และทักษะในที่นี้หมายถึงทักษะทางวิชาการและทักษะชีวิต มีการจัดโครงสร้างองค์กรแบ่งออกเป็น ฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายกำกับคณะ โดยมีฝ่ายบริหารช่วยสนับสนุน โครงสร้างแผนงานแบ่งออกเป็น 5 แผนงาน คือ แผนงานวิชาการ แผนงานส่งเสริมพลานามัย ดนตรี สมาคม (และกิจกรรม) แผนงานการจัดการคณะ แผนงานปรับปรุงและพัฒนา (ด้านกายภาพและด้านคุณภาพ) และแผนงานบริหาร โครงสร้างแผนงานนี้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา โดยมีจุดเน้นที่การพัฒนาอุปนิสัยและความสามารถตาม

ความถนัดของเด็กแต่ละคนตั้งสะท้อนจากการมีทั้งครูวิชาการ ครูและโค้ชกีฬา ครูดนตรี มีกีฬา และดนตรีหลายชนิดให้เด็กเลือกเล่น แผนงานการจัดการคณะมีโครงการส่งเสริมการศึกษา เพื่อพัฒนาอุปนิสัยและภาวะผู้นำ แผนงานปรับปรุงและพัฒนาด้านคุณภาพมีโครงการพัฒนาครู โครงการออกแบบและเทคโนโลยี โครงการพัฒนาการเรียนการสอน และสื่อการสอน ภาษาอังกฤษ และโครงการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีการคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นในระยะ ต่างๆ โดยแบ่งออกเป็นระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ระยะสั้น (2540-2544) เป็นช่วงเวลา แห่งการเตรียมการขั้นพื้นฐานสภาพแวดล้อม ทรัพยากร กำหนดขนาดของจำนวนที่เหมาะสมของ ผู้รับบริการ จัดระบบและกระบวนการบริการจัดการให้ได้มาตรฐาน และจัดให้ลักษณะของ โครงการต่างๆ ตามแผนงานหลักมีความลงตัว กล่าวคือ เป็นไปตามเป้าหมายที่มีการแบ่ง ออกเป็นเป้าหมายย่อย 3 เป้าหมายที่เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก กำหนดว่าโครงการในแผนงาน ใดเป็นโครงการระยะสั้นหรือเป็นโครงการต่อเนื่อง

มีงบประมาณที่คล่องตัวคือ มีการอนุมัติในหลักการที่จะให้โครงการต่อเนื่องระยะกลาง (3 ปีงบประมาณ) ได้รับอนุมัติงบประมาณล่วงหน้า 3 ปี เพื่อความมั่นคงด้านการเงินในการปฏิบัติ ตามแผน และมีการจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับโครงการปรับปรุงและพัฒนาแบบเงินก้อนที่ โรงเรียนสามารถใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ของงาน โดยไม่มีข้อจำกัดทางหมวดรายจ่ายแบบ แสดงรายการ

มีการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาที่ทางสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติจัดทำขึ้น ให้มีการจัดกลุ่มใหม่ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และให้สามารถใช้วัดผลการดำเนินงานของวิชาวชิวิทยาลัยได้ ทั้งนี้โดยมีการจัดระบบการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนให้สามารถวัดได้ทั้งการพัฒนาด้าน อุปนิสัยและความสามารถของผู้เรียนรู้

ตอนที่ 7 ชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ความหมายของการมีส่วนร่วม

สหประชาชาติ (United Nations, อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตรร์, 2540) ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม (Participation) ว่าหมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสมาชิก ในสังคมที่กว้างกว่าสามารถเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการ ดำเนินในการพัฒนา รวมทั้งมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากผลของการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

ประกอบ คูปริตัน (2528) กล่าวถึง ความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัด การศึกษาว่า การดึงประชาชนเข้ามารับผิดชอบการศึกษา ก็เท่ากับเป็นการดึงเอาทรัพยากรที่มีค่า

บางประการมาใช้ให้เป็นประโยชน์ด้วย แต่ว่าแนวคิดการจัดระบบการศึกษาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงใหม่

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนตัดสินใจในกิจการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชน

บทบาทและความสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียน

บทบาทและความสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียน (สุวัฒน์ มุทฺธเมธา, 2524) มีดังต่อไปนี้

1. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญในการกำหนดปรัชญาและจุดหมายของโรงเรียน โรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่อย่างเพียงพอ จึงสามารถกำหนดปรัชญาและจุดหมายของโรงเรียนขึ้นเพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญา จุดหมายการศึกษาของชาติ และความต้องการของชุมชน ชุมชนจึงมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก

2. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่โรงเรียนจะพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน โรงเรียนเป็นผู้นำสังคม เป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสังคมเพื่อให้ชุมชนและสังคมพัฒนาไปตามลำดับ และไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ฉะนั้นหลักสูตรของโรงเรียน นอกเหนือจากเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยรอบด้านแล้ว ก็คือแผนที่กำหนด (Planned change) เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมด้วยส่วนหนึ่งนั่นเอง ฉะนั้นการที่โรงเรียนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจชุมชนให้ดีนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน

3. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่โรงเรียนจะพัฒนาคน อันเป็นส่วนสำคัญของชุมชนนั้น สมาชิกของชุมชนแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่ตามธรรมชาติ โรงเรียนมีหน้าที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เจริญออกงามเป็นไปตามความถนัดตามธรรมชาติของบุคคลจัดแยกคนไปประกอบอาชีพ ชุมชนจึงมีบทบาทและความสำคัญในการที่จะให้มีโรงเรียนประเภทต่างๆ ระดับต่างๆ และสาขาต่างๆ โดยเฉพาะวิชาที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่างเพื่อออกไปประกอบอาชีพตามความรู้ความชำนาญในสาขานั้นๆ

4. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียน ในการที่โรงเรียนจะพัฒนาปรับปรุงชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น โดยโรงเรียนจะต้องมีการพิจารณาปัญหาความต้องการของชุมชน และในเวลาเดียวกันชุมชนจะต้องยอมรับในความสำคัญของโรงเรียน ให้ความร่วมมือสัมพันธ์กับโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

5. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในอันที่โรงเรียนจะพัฒนาปรับปรุงการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนเป็นผู้นำในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน เป็นผู้นำ

ชุมชนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน โรงเรียนจึงต้องพิจารณาจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชน ให้ชุมชนเข้าใจและมองเห็นความสำคัญพร้อมที่จะนำไปเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพต่างๆ ในชุมชนให้ดีขึ้นได้

6. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในฐานะที่ชุมชนเป็นแหล่งปฏิบัติชีวิตที่แท้จริงของนักเรียน

7. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่โรงเรียนจะใช้แหล่งทรัพยากรของชุมชนให้มีประโยชน์ ชุมชนแต่ละแห่งมีทรัพยากรมากมาย ทั้งทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้โรงเรียนจะต้องพิจารณานำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา

8. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในวันที่โรงเรียนจะพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องกันไปเพื่อชีวิตที่ดีของผู้เรียนและชุมชน

9. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่โรงเรียนจะอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรม โรงเรียนจะต้องเข้าใจว่าชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ส่วนมากเป็นชนชั้นไหน มีพื้นฐานวัฒนธรรมและระเบียบแบบแผนประเพณีต่างๆ เป็นอย่างไร วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ในชุมชนนั้นแตกต่างจากประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนอื่นอย่างไร สิ่งที่แตกต่างกันนั้นมีประโยชน์หรือไม่เพียงใด ควรส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขอย่างไร อะไรที่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีค่า ควรแก่การอนุรักษ์เพื่อเป็นมรดกตกทอดไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน โรงเรียนจะต้องนำมาพิจารณาเพื่อหาวิธีการในการปรับปรุงส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนต่อไป

10. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่ชุมชนจะช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ

11. ชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อโรงเรียนในการที่ชุมชนจะช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งต่างๆ ตลอดจนแรงงาน แรงใจ

12. ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียน

วิธีสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นสามารถทำได้ 2 วิธี (วิมลศรี อุปรมัย และคณะ, 2528) คือ

วิธีที่ 1 การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน

วิธีที่ 2 การนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน

การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน

1. การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน ด้วยการจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการของผู้ปกครอง เช่น ให้มีการเยี่ยมชมโรงเรียน จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครู
2. การอนุญาตให้ชุมชนใช้โรงเรียนเป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น งานมงคลสมรส การแข่งขันกีฬา
3. โรงเรียนจัดรายการดนตรีไทยสำหรับประชาชนให้คนในชุมชนเข้ามาฟังหรือร่วมเล่นดนตรีไทย
4. โรงเรียนจัดงานรื่นเริงประจำปี เช่น จัดแสดงละคร
5. เปิดสอนภาคค่ำให้แก่ประชาชนที่อ่านเขียนไม่ได้ ในรูปการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ การฝึกอาชีพ การศึกษาต่อในระดับสูง
6. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้บริการห้องสมุด หอประชุม
7. เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้โรงเรียนเป็นสถานที่พักผ่อนวันหยุด
8. จัดอบรมสัมมนาหรือฝึกปฏิบัติการให้กับพนักงานของสถานประกอบการท้องถิ่น
9. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าชมการสาธิต ทดลอง การค้นคว้าของโรงเรียน เป็นการเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน
10. ออกวารสารเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนเพื่อจำหน่าย แจกจ่ายไปยังห้องสมุดประชาชน รวมถึงผู้ปกครองและสมาคมต่างๆด้วย
11. จัดป้ายนิเทศไว้ที่หน้าโรงเรียนเพื่อแจ้งให้ชุมชนทราบว่าขณะนี้โรงเรียนกำลังทำกิจกรรมอะไรอยู่ และเป็นการเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย
12. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้บริเวณโรงเรียน สนามกีฬา โรงฝึกงาน เพื่อจัดบริการแก่ชุมชน

การนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน

1. เมื่อยามที่ชุมชนมีกิจกรรมต่างๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ควรนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมด้วย
2. นำนักเรียน นักศึกษา เข้าร่วมให้ความช่วยเหลือเมื่อชุมชนเดือดร้อน เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ฯลฯ
3. นำนักเรียนออกไปฝึกเข้าค่ายพักแรม ในกิจกรรมของลูกเสือเนตรนารี
4. จัดบริการแสดงเท่าที่โรงเรียนจะทำได้ตามที่ชุมชนร้องขอ
5. เข้าร่วมชุมชนในการส่งนักกีฬา แข่งขันกีฬา ในนามของจังหวัดหรือเขต
6. โรงเรียนส่งครู-อาจารย์ ไปเป็นวิทยากรให้คำปรึกษาตามที่ชุมชนร้องขอ เช่น วิทยากรลูกเสือชาวบ้าน

7. ร่วมมือกับชุมชนในการป้องกันโจรผู้ร้าย โรคติดต่อ
8. จัดรายการวิทยุหรือโทรทัศน์เพื่อสารบรรณเท็งให้กับชุมชน

เงื่อนไขที่จำเป็นของการเกิดขึ้นของความร่วมมือและการดำเนินความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนนั้นมี 3 ประการ (อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทย์พงศ์, 2540) คือ

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีทัศนคติที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความรู้และจิตสำนึกของตนเอง และการเรียนรู้ที่ดีที่สุดทางหนึ่งเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเกิดขึ้นระหว่างการศึกษาปฏิบัติ ทัศนคติดังกล่าวจะมีผลให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ความร่วมมือกันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร แก่ตนเองและคนทั้งหมดที่ร่วมมือกัน ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้น

2. บุคลากรมีทัศนคติที่เคารพและเชื่อมั่นในศักยภาพการพัฒนาตนเองของมนุษย์ โดยไม่ยึดติดตามคุณค่าหรือค่านิยมที่สังคมกำหนดในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้ ซึ่งใช้ระดับการศึกษากำหนดว่าใคร ใง-ฉลาด มีความรู้-ไม่มีความรู้ อันเป็นนิยามที่คับแคบ ในทางตรงข้ามหากบุคคลในแต่ละภาค เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของกันและกันย่อมเอื้อให้ความร่วมมือระหว่างกันเกิดขึ้นได้ และดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องเพราะทัศนคติดังกล่าวทำให้บุคคลยอมรับว่าความร่วมมือเพียงเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเสมอภาค หรือบนโครงสร้างความสัมพันธ์แบบแนวราบ ที่ปราศจากการสั่ง การชี้แนะ และครอบงำ

3. บุคลากรมีทัศนคติที่เชื่อว่าความหลากหลาย (Diversity) เป็นลักษณะแท้จริงของธรรมชาติและมีประโยชน์ในเชิงพัฒนา ส่งเสริมให้บุคคลยอมรับความแตกต่างระหว่างกัน มีความคิดเห็นที่ยืดหยุ่น ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันได้

ประโยชน์ของการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิมลศรี อุปรมัย และคณะ (2528) ได้กล่าวว่า ผลของการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีเป็นเหมือนสะพานที่เชื่อมสัมพันธ์ภาพต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งต่างก็ได้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งแยกได้เป็น 3 ประเด็นคือ ประโยชน์ที่สถาบันได้รับ ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับและประโยชน์ที่ทั้งสองฝ่ายได้รับตรงกัน ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ที่สถาบันได้รับ

1. ช่วยให้ชุมชนรักสถาบัน เป็นหู เป็นตา ดูแลให้ปลอดภัยจากการถูกทำลายทรัพย์สินให้เสียหาย หรือถูกโจรผู้ร้ายขโมย
2. ช่วยให้ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชุมชนอย่างเต็มที่
3. ช่วยให้ได้รับเงิน สิ่งของ สนับสนุนจากชุมชน

4. ช่วยให้ได้รับสิ่งบริจาค เช่น ที่ดิน อาคาร อสังหาริมทรัพย์ต่างๆ จากบุคคลในชุมชน
5. ช่วยให้ได้รับบริการจากชุมชนในด้านการใช้ยานพาหนะ การใช้ห้องสมุด สถานีอนามัย ฯลฯ
6. ชุมชนช่วยดูแลความประพฤติและความปลอดภัยของเด็กนักเรียนและนักศึกษา
7. ช่วยให้ได้ใช้บริการจากชุมชน เช่น การจัดหางานให้เด็กทำ การฝึกงานในสถานประกอบการ
8. ช่วยให้โรงเรียนได้รับความคิดในการที่ชุมชนให้คำปรึกษาในการพัฒนาโรงเรียน
9. ช่วยให้เด็กนักเรียน นักศึกษา ที่ยากจนได้รับทุนการศึกษาจากชุมชน
10. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคุ้นเคยกับชุมชนมากยิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

1. ช่วยให้ชุมชนมีอาชีพใหม่ๆเกิดขึ้น เป็นผลจากกิจกรรมของโรงเรียนและสถาบันการศึกษา
 2. ช่วยให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
 3. ช่วยพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน เช่น สถาบันชั้นสูงบางแห่ง อาจเปิดสอนวิชาแก่ เครื่องยนต์ ช่างโทรทัศน์หรือจัดรายการสอนตอนเย็นให้มีได้คิดมูลค่า
 4. ให้ชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุดในโรงเรียนได้
 5. ให้บริการชุมชนใช้สถานที่จัดงานประเพณีต่างๆ เช่น งานรื่นเริง วันปีใหม่ การแข่งขัน กีฬาสำหรับประชาชน หรือแม้แต่งานประเพณีส่วนบุคคล อาทิเช่น งานรดน้ำแต่งงาน
 6. ให้บริการชุมชนเข้ามาเรียนและเล่นดนตรีไทยในวันหยุดสุดสัปดาห์
 7. ให้ชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น เทคโนโลยีทางการเกษตร
 8. ให้ชุมชนได้ใช้เป็นสถานที่สาธิตวิธีการต่างๆ เช่น การปรุงอาหารที่มีประโยชน์สำหรับเด็ก
 9. ให้ชุมชนได้มีโอกาสภาคภูมิใจในความรู้สึกเป็นเจ้าของสถาบันการศึกษาร่วมด้วย
 10. ให้ชุมชนได้ผ่อนคลายความเครียด ในกรณีที่โรงเรียนและสถาบันการศึกษาจัดงานรื่นเริงแสดงละคร จัดนิทรรศการ
- ประโยชน์ที่ได้รับตรงกัน
1. เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

2. ช่วยให้สถาบันการศึกษาและชุมชนได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาชุมชนร่วมกันได้อย่างเต็มที่ เช่น ปัญหาหายาเสพติด ปัญหาเด็กหนีเรียน เป็นต้น
3. ช่วยให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความขุ่นมัว อันอาจเกิดขึ้นได้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น ความเข้าใจผิดเรื่องการฝากเด็กเข้าเรียน ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของโรงเรียน

ตอนที่ 8 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

วันชัย ศิริชนะ(2536) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย “ ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของทุกประเทศที่ศึกษาได้เน้นถึงหลักการในเรื่องความเป็นอิสระ(Autonomy) ควบคู่ไปกับความพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากภายนอก (Accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้โดยที่แต่ละประเทศมีกลไกการดำเนินงานและวิธีการในรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปตามประสพการณ์และจารีตนิยมของตน สำหรับรูปแบบการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้น ได้ใช้กระบวนการรับรองวิทยฐานะโดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบที่ 1 ใช้ระบบตรวจสอบกลไกการควบคุมคุณภาพทางวิชาการภายในที่สถาบันได้จัดให้มีขึ้น โดยลักษณะนี้จะใช้กับสถาบันอุดมศึกษาหรือหลักสูตรที่เปิดดำเนินการไปแล้วและเป็นระบบที่ให้เป็นไปโดยความสมัครใจ แบบที่ 2 ใช้ระบบการตรวจสอบผลการดำเนินการสำหรับสถาบันหรือหลักสูตรที่ขอจัดตั้งหรือเปิดดำเนินการใหม่ เมื่อเห็นว่ามาตรฐานและเกณฑ์การดำเนินการเหมาะสมก็ให้การรับรองวิทยฐานะ โดยทั้งสองระบบมุ่งเน้นการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการกำกับดูแลตนเอง โดยการสร้างระบบควบคุมคุณภาพ ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของตนขึ้นด้วยตนเอง

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ระบบที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนใช้ประกันคุณภาพการศึกษาคือ ระบบประกันคุณภาพที่เน้นการควบคุมการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา และใช้ปฏิทินการศึกษาเป็นเกณฑ์วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนปฏิบัติงานระยะ 1 ปีมากที่สุด ส่วนการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานของงานตลอดจนการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงานยังไม่พบแบบแผนที่ชัดเจน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนยังขาดปัจจัยสำคัญตามแนวทางของระบบประกัน

คุณภาพการศึกษาตามทฤษฎีทั้ง 3 ระบบย่อย คือ 1) ระบบการวางแผน บุคลากรมีส่วนร่วมน้อย และไม่มีเป้าหมาย มาตรฐาน และเกณฑ์การวัดที่ชัดเจน 2) ระบบการควบคุมคุณภาพขาดการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก และ 3) ระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับผู้รับใบอนุญาต บุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการทบทวนผลการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของกระบวนการบริหารโรงเรียน ด้านคุณภาพของนักเรียน และด้านคุณภาพของการบริการ ไม่พบว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งใดมีประสิทธิภาพครบทั้ง 3 ด้าน

จวีร์วรรณ มณีแสง (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพของสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน” ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย โครงสร้างระบบและการบริหารระบบ ขั้นตอนกระบวนการกิจกรรมในระบบ และองค์ประกอบคุณภาพ ดังนี้ และรายการตรวจสอบขั้นตอนกระบวนการและกิจกรรมมีดังนี้ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย 1) กระบวนการควบคุมคุณภาพ ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมกำหนดองค์ประกอบคุณภาพและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กิจกรรมการดำเนินงานในการควบคุมคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมการเตรียมความพร้อมเพื่อการตรวจสอบและจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง 2) กระบวนการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพภายในมี 3 กิจกรรม คือ การศึกษารายงานการศึกษาตนเอง (SSR) การดำเนินการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน และการจัดทำรายงานการตรวจสอบ 3) กระบวนการปรับปรุงคุณภาพและการเตรียมความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพจากภายนอกมี 4 กิจกรรม คือ การศึกษารายงานการตรวจสอบ การปรับปรุงคุณภาพ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และการดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดโดยหน่วยงานภายนอกที่ประเมินและเป็นผู้ให้การรับรองสถาบัน

การประกันคุณภาพภายนอกมี 3 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ หน่วยงานภายนอกแต่ตั้งกรรมการตรวจสอบและประเมินคณะกรรมการศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถาบัน ดำเนินการตรวจสอบตรวจเยี่ยม และการจัดทำรายงานการตรวจสอบ 2) การประเมินคุณภาพจากภายนอก มี 2 กิจกรรมคือ การศึกษารายงานการตรวจสอบและรายงานการประเมินตนเองของสถาบันและทำการประเมิน 3) กระบวนการพิจารณารับรองสถาบัน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ การพิจารณาตัดสินให้การรับรองสถาบันหรือไม่รับรอง และการแจ้งผลต่อสถาบัน

ประอร สุนทรวิภาต (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาสำหรับโรงเรียนเหล่าทัพ” เพื่อศึกษาองค์ประกอบและบริบท สร้างเกณฑ์และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา การสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง และการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนเหล่าทัพ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ขึ้นเป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพและนำระบบไปประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยนำเกณฑ์ไปทดลองตรวจสอบคุณภาพที่โรงเรียนนายเรือ แล้วนำผลมาปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพที่ได้จากการวิจัยประกอบด้วย

1. หลักการ/ยุทธศาสตร์ ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ รวม 8 ข้อและที่สำคัญมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ 1) การสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทำให้โรงเรียนเหล่าทัพผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณภาพตามความต้องการของเหล่าทัพ 2) การสร้างจิตสำนึกใฝ่คุณภาพ โดยมุ่งเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) ผู้บริหารควรมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

2. วิธีการปฏิบัติ/ยุทธวิธี ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการ 2) จัดตั้งสำนักงานประกันคุณภาพ 3) กำหนดองค์ประกอบและเกณฑ์ 4) จัดทำคู่มือ 5) เผยแพร่ความเข้าใจและส่งเสริมจิตสำนึกใฝ่คุณภาพ 6) ควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และ 7) ทำรายงานการศึกษาตนเองและพร้อมรับการตรวจสอบจากภายนอก

3. องค์ประกอบและเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ประกอบด้วย 1) มีปรัชญา/ปณิธาน วัตถุประสงค์และภารกิจหลักของโรงเรียนเหล่าทัพ 2) มีการฝึกและศึกษา 3) มีการเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ 4) มีการปลูกฝังลักษณะผู้นำทหารและการปกครองบังคับบัญชา 5) มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทหาร 6) มีการบริหารและการจัดการ 7) มีการส่งเสริมการวิจัย และ 8) มีการติดตามและประเมินผล

สุวิมล ราชธนบริบาล (2541) ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษากระบวนการประกันคุณภาพ การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย” เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่าสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้มีการเผยแพร่หลักการและนโยบายเรื่องการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย มีรูปแบบกระบวนการ

การประกันคุณภาพ 3 รูปแบบคือ รูปแบบที่ 1 ประกอบด้วย ระบบกำกับ ระบบสนับสนุน และระบบตรวจสอบ รูปแบบที่ 2 มีองค์ประกอบเช่นเดียวกับแบบที่ 1 แต่มีการเน้นการพัฒนาบุคลากรภายในสถาบันเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การประกันคุณภาพการศึกษา รูปแบบที่ 3 มีการกำหนดกรอบแนวคิดออกเป็นขั้นตอน แบ่งเป็น 5 ระยะคือ ระยะที่ 1 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรภายในสถาบัน ระยะที่ 2 จัดตั้งสภาวิชาการขึ้นเป็นองค์กรหลักที่ดูแลเรื่องการประกันคุณภาพ แต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพ ระยะที่ 3 นำนโยบายสู่แนวปฏิบัติและเยี่ยมชมการทำงานของแต่ละหน่วยงาน ระยะที่ 4 การปรับปรุงระบบ ระยะที่ 5 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ

เมชวิน พุ่มมาลี (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทนอกระบบโรงเรียน” เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทนอกระบบโรงเรียน ที่เปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นเกี่ยวกับความพร้อมในปัจจุบัน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน 2) ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการบริหารจัดการ 6) ด้านกิจการนักเรียน/นักศึกษา และ 7) ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จากปัจจัยทั้ง 7 ด้าน แต่ละด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพร้อมมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านกิจการนักเรียน/นักศึกษา ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยเป็นการทำวิจัยในสภาพธรรมชาติ เน้นการเข้าใจภาพรวมทั้งหมด (holistic perspective) ไม่ว่าจะเป็นสภาพของสถานการณ์ต่างๆ ความเกี่ยวข้องต่างๆ ในบริบท สนามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ การศึกษาก่อนลงสนาม และการศึกษาในสนาม ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การศึกษาก่อนลงสนาม

การศึกษาก่อนลงสนามเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพเพราะเป็นแนวทางในการศึกษาก่อนเข้าไปศึกษาในสนามเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังนี้
 - 1.1 ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 1.2 ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประเมินภายนอก
 - 1.3 ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับวชิราวุธวิทยาลัย
 - 1.4 ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการศึกษากับชุมชน
2. การเลือกสนาม (field) การเลือกสนามในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาในโรงเรียนที่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในประสบความสำเร็จและได้รับการประเมินภายนอกจากหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแล้ว โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

การศึกษาในสนาม

เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงต้องเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกต

แบบมีส่วนร่วม ร่วมทั้งการวิเคราะห์เอกสารร่วมด้วย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครู นักเรียน

การสร้างความสัมพันธ์ (rapport)

เมื่อได้รับอนุญาตให้เข้าสนามได้แล้ว สิ่งสำคัญที่จะทำให้การเก็บข้อมูลราบรื่น และได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ขึ้นอยู่กับการสร้างสัมพันธ์ภาพ (rapport) ที่ดี การปฏิบัติตนให้เข้ากับบรรยากาศของสนาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกาย กิริยา วาจา ความประพฤติ การปฏิบัติตน จึงไม่ควรเกินเลยบุคคลที่อยู่ในสนาม (นิศา ชูโต, 2540)

เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย ผู้วิจัยได้เข้าไปอยู่ในสนามเป็นระยะเวลาประมาณ 3 เดือน (เดือนพฤษภาคม 2546 ถึงเดือนกรกฎาคม 2546) ในขั้นแรกผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์โดยโทรศัพท์ติดต่อไปยังโรงเรียน พร้อมทั้งแนะนำตัวผู้วิจัยและบอกถึงจุดประสงค์ของการวิจัย วันรุ่งขึ้นผู้วิจัยนำจดหมายขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยื่นต่อโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนได้อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยได้ โดยให้ผู้วิจัยไปพบกับอาจารย์ที่จะเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กับผู้วิจัยที่หมวดภาษาไทย และได้นัดหมายร่วมรับประทานอาหารเข้าที่ห้องอาหารอาจารย์ในวันรุ่งขึ้น (21 พฤษภาคม พ.ศ. 2546) ตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ผู้วิจัยมาโรงเรียนโดยรถโดยสารจากที่พักของผู้วิจัยซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนเท่าใดนัก แต่เนื่องจากผู้วิจัยต้องขึ้นรถ 2 ต่อ จึงทำให้ต้องเสียเวลาในการรอรถบ้าง ซึ่งเฉลี่ยรวมเวลาในการเดินทางแต่ละครั้งประมาณ 30-40 นาที และมาถึงโรงเรียนประมาณ 8.30 น. การคมนาคมรอบๆ โรงเรียนมีความสะดวกเนื่องจากบริเวณโรงเรียนมีถนน 4 สาย โอบรอบและเป็นพื้นที่ชั้นในที่ไม่การจราจรไม่ติดขัดนัก ผู้วิจัยเดินทางกลับที่พักเวลาประมาณ 15.00 น.

ในแต่ละวันที่ผู้วิจัยเข้ามาสนาม ผู้วิจัยจะมาถึงโรงเรียนประมาณ 8.30 น. เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์และเคารพธงชาติของนักเรียนที่หอประชุมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ผู้วิจัยจะใช้โอกาสนี้พูดคุยและแนะนำตนเองต่ออาจารย์ที่ยังไม่รู้จักกันหรืออาจารย์ที่สอนเด็กเล็ก ซึ่งทุกครั้งที่ผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนผู้วิจัยจะไปกับอาจารย์ท่านหนึ่งในคณะทำงานวิจัยตลอด เพราะถ้าผู้วิจัยมีข้อสงสัยหรืออยากซักถามผู้วิจัยก็จะสามารถสอบถามได้ พอเวลาประมาณ 9.00 น. กิจกรรมในหอประชุมก็เสร็จสิ้น อาจารย์และนักเรียนจะแยกกันทำตามหน้าที่ของตนเอง ส่วนผู้วิจัยจะใช้เวลาช่วงนี้ถึงเวลา 12.00 น. ศึกษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพที่ห้องสมุด และสังเกตการบรรยายการเรียนการสอนภายในโรงเรียน เวลาประมาณ 12.15 น. ผู้วิจัยจะเดินไปรับประทานอาหารที่ห้องอาหารอาจารย์ซึ่งอยู่ไม่ไกลนักจากห้องสมุด ผู้วิจัยจะใช้ช่วงเวลานี้เข้าไปนั่งร่วมรับประทานอาหารกับอาจารย์ที่ผู้วิจัยรู้จักแล้ว มีการพูดคุยกันบ้าง

เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้การสอน หรือไม่ผู้วิจัยก็จะฟังเรื่องต่างๆ ที่อาจารย์คุยกันเอง และนัดหมาย สัมภาษณ์หรือสังเกตการจัดการเรียนการสอน เวลาประมาณ 13.00 น. ผู้วิจัยรับประทานอาหารเช้าเสร็จก็จะเดินไปยังห้องสมุดเพื่อใช้เวลาหลังจากนี้พูดคุยกับนักเรียนหรืออาจารย์ห้องสมุดบ้าง เวลาประมาณ 14.00 น. ผู้วิจัยจะไปพบอาจารย์ที่ได้ทำการนัดสัมภาษณ์ไว้จนถึงเวลาประมาณ 15.00 น. ผู้วิจัยจะเดินทางกลับที่พักในระหว่างผู้วิจัยเดินทางกลับที่พักก็จะสังเกตการเข้าร่วม กิจกรรมดนตรีและกีฬาของนักเรียนไปด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่ในสนาม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากร ในโรงเรียน และกลุ่มนักเรียน

กลุ่มที่ 1 บุคลากรในโรงเรียน

ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้ประสานงานเป็นคนแรก ซึ่งเป็นอาจารย์ที่สอนวิชา ภาษาไทย อาจารย์ท่านนี้เป็นผู้แนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักกับอาจารย์ท่านอื่นที่อยู่ในโรงเรียนรวมทั้ง แนะนำสถานที่ต่างๆในโรงเรียน ในตอนแรกผู้วิจัยจะไปร่วมรับประทานอาหารกลางวันกับอาจารย์ ท่านนี้ แต่พอผู้วิจัยคุ้นเคยกับสถานที่แล้วผู้วิจัยก็จะไปรับประทานอาหารกลางวันในห้องอาหารเอง ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้พูดคุยกับอาจารย์ท่านอื่นๆเกี่ยวกับเรื่องต่างๆภายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมวันเสาร์ ผลการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นต้น ในบางครั้งผู้วิจัยจะเข้าร่วม สวดมนต์ตอนเช้ากับนักเรียนเวลาประมาณ 9.00น. ผู้วิจัยจะได้สนทนาและสร้างความคุ้นเคยกับ อาจารย์ท่านอื่นๆ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมบ่นหอสวดแล้วนักเรียนก็จะแยกย้ายกันเข้าห้องเรียน อาจารย์ที่มีชั่วโมงสอนก็จะเข้าทำการสอน อาจารย์ที่ไม่มีสอนก็จะเตรียมการสอน หรือตรวจ การบ้านนักเรียนในห้องพักครู ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้โอกาสนี้ในการเข้าไปพูดคุยกับอาจารย์ในห้องพักครู

ขณะที่ผู้วิจัยศึกษาเอกสารต่างๆภายในห้องสมุด จะมีอาจารย์ที่ไม่มีชั่วโมงสอนมานั่งอ่าน หนังสือพิมพ์หรือคั่นหนังสือ ผู้วิจัยจะเข้าไปยกมือไหว้และเมื่อคุ้นเคยกันมากขึ้นผู้วิจัยก็จะใช้ เวลาไปพูดคุยกับอาจารย์ท่านนั้นในเรื่องการจัดเรียนการสอน นักเรียนในชั้น เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 นักเรียน

ผู้วิจัยใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับโรงเรียนในห้องสมุด ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมี โอกาสพบปะพูดคุยกับนักเรียนที่เข้ามาใช้ห้องสมุดในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน กิจกรรมกีฬาหรือ กิจกรรมอื่นๆที่นักเรียนเข้าร่วม เป็นต้น นอกจากนี้ห้องสมุดยังเป็นแหล่งค้นคว้าความรู้ต่างๆที่ ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอน บางครั้งนักเรียนไม่เข้าใจหรือหาหนังสือไม่พบเมื่อเห็นผู้วิจัย นั่งอยู่ก็จะเข้ามาถามซึ่งผู้วิจัยก็ได้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนพร้อมทั้งพูดคุยกับนักเรียนไปด้วย

นักเรียนส่วนใหญ่เห็นผู้วิจัยเป็นคนแปลกหน้าก็จะถามว่าเป็นใคร ผู้วิจัยแนะนำตนเองว่าเป็นนิสิตปริญญาโท คณะครุศาสตร์ มาเก็บข้อมูลในการทำวิจัย เมื่อคุ้นเคยกันแล้วนักเรียนบางคนก็จะเข้ามาพูดคุยอย่างเป็นกันเอง หรือบางครั้งผู้วิจัยก็จะเข้าไปนั่งร่วมโต๊ะที่นักเรียนกำลังพูดคุยกันอยู่ในช่วงแรกๆ เรื่องที่พูดคุยกันจะเป็นเรื่องทั่วไป เช่น เรื่อง ดารานักร้อง กระเป่า รองเท้า เป็นต้น แต่เมื่อได้พูดคุยกันมากขึ้นมีนักเรียนบางคนเข้ามาปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเอนทรานซ์ว่าจะเลือกคณะอะไรดี หรือนักเรียนบางคนก็เล่าเรื่องส่วนตัวให้ฟังว่าตนเองเป็นลูกใคร หลานใคร ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ พระบรมวงศานุวงศ์ เป็นต้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาภาคสนามในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนเพียงพอสำหรับตอบคำถามวิจัย วิธีการสำคัญที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามครั้งนี้คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสังเกต (observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยการเข้าไปอยู่ในโรงเรียน เพื่อให้เห็นกระบวนการต่างๆ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนนวมวิทย์วิทยาลัย ผู้วิจัยมีแนวทางในการสังเกตดังนี้

แนวทางในการสังเกตภาพรวมของโรงเรียน มีดังนี้

1. ความเป็นมา ได้แก่ ที่ตั้ง ขนาด ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน เป็นต้น
2. สภาพปัจจุบัน ได้แก่ อาคารสถานที่ นักเรียน ครู บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ หลักสูตร และงานประกันคุณภาพของโรงเรียน เป็นต้น

แนวทางในการสังเกตบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดแนวทางสังเกต ดังนี้
 - 1.1. การวางแผนการทำงานทั่วไปและการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
 - 1.2. การควบคุมดูแลการทำงานทั่วไปและการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
 - 1.3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำงานต่างๆ ในโรงเรียน
2. ครู และบุคลากรอื่นๆ ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดแนวทางสังเกต ดังนี้
 - 2.1. การทำหน้าที่สอนและงานประจำชั้น
 - 2.2. การทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน

3. นักเรียน ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดแนวทางสังเกต ดังนี้

3.1 การปฏิบัติตนของนักเรียนขณะที่อยู่ในชั้นเรียนและในโรงเรียน

3.2 การเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูและการปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน

2. **การสัมภาษณ์ (interview)** การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่นิยมที่สุดเพราะมนุษย์สื่อสารด้วยการใช้ปากและเสียงมากที่สุด เป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็ว สามารถโต้ตอบ อธิบายจนเกิดความชัดเจน ชักถามให้เกิดความกระจ่าง ทำให้ได้ข้อมูลลึกซึ้งและสมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้สัมภาษณ์ยังมีโอกาสสังเกต กิริยาท่าทาง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบในการตีความหมายของข้อมูลได้ด้วย (นิตา ชูโต, 2540)

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กับบุคคลในกลุ่มที่จะศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ 1) บุคลากร ประกอบด้วย ผู้บริหาร และ ครู 2) นักเรียน

แนวทางการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดกรอบแนวคิดตามวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA เป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองในสนามวิจัย และอาจมีประเด็นที่เพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร มีแนวคำถาม ดังนี้

- 1) การเตรียมการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย
- 2) การวางแผนการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย
- 3) การปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย
- 4) การตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย
- 5) การปรับปรุงการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย
- 6) การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ครู มีแนวคำถามที่ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามแผนงานหลักของโรงเรียน เช่น การจัดทำแผนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การอบรมหาความรู้เพิ่มเติม การได้รับการส่งเสริมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ เป็นต้น

3. นักเรียน มีแนวคำถามที่ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ตามระเบียบของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับโรงเรียน

3. การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสารประกอบการศึกษา ดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2) เอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 3) เอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประเมินภายนอก
- 4) เอกสารเกี่ยวกับแผนงาน เป้าหมาย นโยบายของวชิราวุธวิทยาลัย
- 5) เอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย
- 6) เอกสารเกี่ยวกับการศึกษากับชุมชน

ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

1. ระยะแรก เป็นการเก็บข้อมูลก่อนลงสนาม ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2546 โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิด แนวทางการสังเกต การสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในสนาม

2. ระยะที่สอง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามวิจัย ใช้ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน คือตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2546 โดยครอบคลุมประเด็นหลักต่อไปนี้

- 1) กระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 2) การปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด
- 3) ผลของการปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ใช้เป็นสนามในการศึกษา เช่น ระบบการบริหารงาน แผนงานหลักของโรงเรียน นโยบายของโรงเรียน เป็นต้น
3. สภาพโรงเรียน เช่น ที่ตั้ง อาคารเรียน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เป็นต้น
4. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลภายในสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู และนักเรียน

การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 3 เดือน (ระหว่างเดือนพฤษภาคม – เดือนกรกฎาคม) ซึ่งแสดงรายละเอียดต่างๆ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายละเอียดการเก็บข้อมูล

ประเด็น	วิธีการเก็บข้อมูล	วันเดือนปี	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ
-การเตรียมการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน	สัมภาษณ์	23 พ.ค. 46	หัวหน้า คณะทำงานวิจัย	แบบสัมภาษณ์
-กิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียน	สัมภาษณ์	26 พ.ค. 46	นักเรียน	แบบสัมภาษณ์
-การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	สัมภาษณ์	28 พ.ค. 46	หัวหน้า คณะทำงานวิจัย และ คณะทำงานวิจัย	แบบสัมภาษณ์
-การตรวจสอบและการปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	สัมภาษณ์และสังเกต	30 พ.ค. 46	หัวหน้า คณะทำงานวิจัย	แบบสัมภาษณ์ และสังเกต
-การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	สัมภาษณ์	2 มิ.ย. 46	หัวหน้า คณะทำงานวิจัย	แบบสัมภาษณ์
-การใช้ชีวิตเป็นนักเรียนประจำ	สัมภาษณ์	3 มิ.ย. 46	และ คณะทำงานวิจัย นักเรียน	แบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 3 รายละเอียดการเก็บข้อมูล (ต่อ)

ประเด็น	วิธีการเก็บข้อมูล	วันเดือนปี	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ
-การจัดการเรียนการสอน	สัมภาษณ์	4 มิ.ย. 46	ครูหมวด ภาษาไทย 2 ท่าน	แบบสัมภาษณ์
-การจัดการเรียนการสอน	สัมภาษณ์	6 มิ.ย. 46	ครูหมวดสังคม ศึกษา 2 ท่าน	แบบสัมภาษณ์
-การจัดการเรียนการสอน	สังเกต	9 มิ.ย. 46	ครูหมวด ภาษาไทย 1 ท่านและ	แบบสังเกต
-การจัดการเรียนการสอน	สังเกต	11 มิ.ย. 46	นักเรียนในชั้น ครูหมวดสังคม ศึกษา 1 ท่าน และนักเรียนใน	แบบสังเกต
-บรรยากาศการเรียนรู้ ภายในห้องสมุด	สัมภาษณ์และ สังเกต	พ.ค.-ก.ค.	ชั้น ครูห้องสมุดและ	แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต
-บรรยากาศสิ่งแวดล้อม ภายในโรงเรียน	สังเกต	พ.ค.-ก.ค.	นักเรียน สภาพแวดล้อม	แบบสังเกต
-การดำเนินงานประกัน คุณภาพภายใน	วิเคราะห์เอกสาร	พ.ค.-ก.ค.	ในโรงเรียน เอกสารที่ เกี่ยวข้องกับ ประกันคุณภาพ ภายใน	แนวทาง วิเคราะห์ เอกสาร

ตารางที่ 3 รายละเอียดการเก็บข้อมูล (ต่อ)

ประเด็น	วิธีการเก็บข้อมูล	วันเดือนปี	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ
-ระบบการบริหารงาน ของโรงเรียน	สัมภาษณ์	19 มิ.ย. 46	ผู้ช่วยผู้บังคับ การฝ่ายบริหาร และหัวหน้าฝ่าย ธุรการการเงิน	แบบสัมภาษณ์
-ระบบการบริหารงาน ของโรงเรียน	วิเคราะห์เอกสาร	พ.ค.-ก.ค.	เอกสารระบบ บริหารงานของ โรงเรียน	แนวทาง วิเคราะห์ เอกสาร
-การเข้าร่วมกิจกรรม ของนักเรียน	สัมภาษณ์	23 มิ.ย. 46	นักเรียน	แบบสัมภาษณ์
-การเรียนการสอน ภายในชั้นเรียน	สัมภาษณ์	24 มิ.ย. 46	นักเรียน	แบบสัมภาษณ์
-การเรียนรู้ค่ายวชิรมง กุฎ	สัมภาษณ์	25 มิ.ย. 46	นักเรียน	แบบสัมภาษณ์

การจัดกระทำข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งคือ การลดทอนข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำควบคู่ไปกับการรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนต่อไปก็คือการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาเสนอเป็นรายงานวิจัย

การลดทอนข้อมูล (DATA REDUCTION)

เป็นการหาจุดที่น่าสนใจ สรุปย่อ ข้อมูลที่เก็บมาจากสนาม หลังจากผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากสนามทั้งหมดมาอ่านทบทวน เพื่อทำการสรุปข้อมูลที่ได้ในแต่ละวันที่เข้าไปเก็บข้อมูล ในประเด็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัย เช่น ระบบการบริหารงาน ที่มาของนโยบายของโรงเรียน ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นต้น โดยเขียนไว้ในสมุดต่างหากสมุดบันทึกในสนาม

การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากสนามมาแล้ว จะต้องตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มานั้นตรงกันหรือไม่ เป็นข้อมูลที่แท้จริงหรือไม่ (สุภางค์ จันทวานิช, 2531) โดยเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลในวันรุ่งขึ้น โดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ เวลา สถานที่ บุคคล เช่น ถ้าครูหัวหน้าหมวดอ้างว่ามีครูส่งแผนการสอนให้หัวหน้าหมวด ผู้วิจัยก็จะไปสัมภาษณ์ครูในหมวดนั้นว่าครูได้ทำแผนการสอนส่งครูหัวหน้าหมวดหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation) คือ ตรวจสอบว่าถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เช่น ปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ดังที่ สุกัญญา แซ่ม้อย (2545) ได้กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษา คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หรือ มณิตา แมนผดุง (2544) พบว่า การให้ความสำคัญเรื่องการมอบหมายงานที่ทำเป็นเรื่องสำคัญ โดยเปรียบเทียบในแต่ละประเด็นว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต่างกัน เช่น ถ้าผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่าครูในโรงเรียนมีความร่วมมือกันทำงานเป็นคณะหรือไม่ ผู้วิจัยก็สามารถตรวจสอบข้อมูลจากการสังเกตการทำงานของครู และจากเอกสารคำสั่งการแต่งตั้งคณะทำงานของโครงการต่างๆ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แนวทางการสังเกตภาพรวมของโรงเรียน ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน สภาพปัจจุบันของโรงเรียน และทิศทางในอนาคต เช่น การจัดตั้งโรงเรียน สภาพชุมชนโดยรอบโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในโรงเรียน อาคารสถานที่ ครู กิจกรรมการเรียนการสอน แผนงานหลักของโรงเรียน นโยบายของโรงเรียน เป็นต้น

2. แนวทางการสังเกตและสัมภาษณ์บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหาร ด้านการบริหารงาน 5 แผนงานหลัก ได้แก่ แผนงานบริหารทั่วไป แผนงานการเรียนการสอนฝ่ายวิชาการ แผนงานส่งเสริมพัฒนามัย แผนงานจัดการคณะ และแผนงานปรับปรุงและพัฒนา การควบคุม กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นต้น

2.2 ครูผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การดูแลนักเรียนประจำ การจัดทำสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

2.3 นักเรียน ด้านการปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน การเป็นนักเรียนประจำ การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

4. คู่มือฉบับที่บันทึกการสัมภาษณ์

5. เอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร โดยในระหว่างการศึกษาในภาคสนามผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กันไป แนวทางที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ ตามที่กำหนดไว้ใน เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียน และแผนงานหลัก เช่น การปฏิบัติงานของครู การพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุป มีรายละเอียดดังนี้

1) การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปจากรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น การปฏิบัติงานของครูตรงตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ในโครงการที่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในแผนการสอนหรือไม่ เมื่อผู้วิจัยเห็นเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ก็เริ่มทำการสร้างข้อสรุป ถ้าข้อสรุปนั้นยังไม่ได้รับการยืนยันก็ถือเป็นสมมติฐานชั่วคราว (working hypothesis)

2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (typological analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ ทั้งโดยวิธีที่ใช้แนวคิด ทฤษฎี และแบบไม่ใช้ทฤษฎี

2.1 แบบใช้ทฤษฎี คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดต่างๆ ในเหตุการณ์หนึ่งๆ แยกออกเป็นการกระทำ ความหมาย ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การปฏิบัติงานประกันคุณภาพตามแผนงานที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามกรอบทฤษฎี เพื่อจำแนกข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ ระยะเวลา เหตุการณ์ต่างๆ ว่าเหตุการณ์ต่างๆ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

2.2 แบบไม่ใช้ทฤษฎี คือ การจำแนกข้อมูลที่จะวิเคราะห์ตามความเหมาะสมกับข้อมูลโดยใช้สามัญสำนึก หรือประสบการณ์ของผู้วิจัย และข้อมูลที่ได้จากการอ้างอิง

3) การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (content comparison) โดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเป็นเหตุการณ์ ที่ได้จากการที่ผู้วิจัยทำการสังเกตเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ ความสอดคล้อง หรือความขัดแย้งของข้อมูลแล้วนำมาเปรียบเทียบกัน

บทที่ 4

กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัย

ประวัติโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

กำเนิดโรงเรียนมหาดเล็กหลวง

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต ในวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับรัชทายาทเสด็จดำรงสิริราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์สืบต่อจากสมเด็จพระบรมชนกนาถแล้ว ได้ทรงอนุสรณ์

“.....คำหนึ่งถึงโบราณราชประเพณีที่มีมาว่า พระราชาธิบดีเมื่อได้เสด็จผ่านพิภพแล้ว ทรงรำพึงถึงบุญเพกตะบุญญาตาที่ได้ทรงสั่งสมมาจนพระองค์ได้ทรงบรรลุถึงซึ่งตำแหน่งที่สูงสุดในแผ่นดิน ได้ทรงรับมอบเบญจกอบครองรัฐสีมาแผ่อานาเหนือประชาชนให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข จึงทรงสร้างพระอารามขึ้นไว้ให้เป็นที่เฉลิมพระราชศรัทธา และเพื่อให้เป็นสถานที่สถิตย์แห่งพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีลสุตาธิคุณ เป็นผู้ค้ำจุนพระบวรพุทธศาสนา ให้ถาวรอยู่เพื่อประโยชน์แห่งนิกรชน นับว่าพระมหากษัตริย์ราชทรงกระทำเพื่อประโยชน์แห่งชาติบ้านเมืองและพสกนิกรได้อย่างหนึ่ง

ส่วนพระองค์เมื่อทรงรับพระราชภาระเป็นผู้ปกครองอาณาประชาราษฎร์ทั่วรัฐสีมาสนองพระองค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวปิยมหาราชแห่งคนไทยและสมเด็จพระบรมชนกนาถของพระองค์ ก็ได้ทรงรำพึงถึงพระราชประเพณีโบราณอันกล่าวมาแล้ว และทรงรำพึงถึงบุญเพกตะบุญญาตาแลกุศลที่ได้ทรงสั่งสมมาจึงได้เสด็จมาดำรงอยู่ในฐานะแห่งผู้มีทรัพย์และทรัพย์ที่พระองค์ทรงมีอยู่นั้น ทรงพระราชดำริห์เห็นว่าจะจับจ่ายใช้สอยทางใดก็จะได้ไม่ทรงรับผลความพอพระราชฤทัยเท่าทางที่จะให้อาษาประชาชนของพระองค์ทั้งชาติอยู่เป็นฝึกแผ่นดินแน่นหนา เพื่ออุดหนุนพระบวรพุทธศาสนาให้ถาวรอยู่ตลอดชั่วกัลปาวสาน

แต่พระองค์มาทรงรู้สึกรู้ว่าในกาลบัดนี้ พระอารามสำคัญๆในพระมหานครนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมราชวงศ์จักรีที่ได้เสด็จเถลิงถวัลย์ราชย์มาก่อนพระองค์ถึง 5 รัชกาลแล้วนั้น ก็ได้ทรงสถาปนาขึ้นไว้แล้วหลายพระอาราม แลพระองค์ผู้เป็นทายาทสืบสันตติวงศ์ก็ทรง

ทนุบำรุงแลปฏิสังขรณ์พระอารามเหล่านั้นอยู่แล้ว ครั้นพระองค์จะทรงสถาปนาพระอารามขึ้นใหม่ก็จะเกินกว่าความจำเป็นในส่วนทางบำรุงพระศาสนาซ้ำจะเป็นภาระเพิ่มขึ้นโดยไม่มีผลดีเพียงพอ อนึ่งพระอารามต่าง ๆ นั้นก็ย่อมเป็นสำนักที่ศึกษาของกุลบุตรมาแต่โบราณกาล แต่ในบัดนี้สมัยนี้ การศึกษาต้องจัดการให้แพร่หลายไพศาลยิ่งขึ้นกว่าเก่าก่อน เพราะว่าการเจริญแห่งประเทศบ้านเมืองในสมัยต่อไปนี้ที่จะเป็นปึกแผ่นแน่นหนาได้แท้จริงก็ด้วยอาศัยศิลปวิทยาเป็นที่ตั้ง จึงมีพระราชประสงค์จะทรงทนุบำรุงการศึกษาของชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรืองทันเขาอื่น พระราชดำริเรื่องนี้ได้มีมาแต่ครั้งยังดำรงพระเกียรติยศอยู่ในตำแหน่งสมเด็จพระยุพราช คือ ได้ทรงจัดโรงเรียนขึ้นในตำหนักสวนจิตรลดาและวังสราญรมย์.....ได้ทรงจัดการศึกษาด้วยพระองค์ แต่ในครั้งนั้นเป็นแต่ทรงจัดขึ้นเล็กน้อย คือ ให้มีนักเรียนเฉพาะแต่มหาดเล็กเข้าในกรม วิชาที่สอนก็เป็นแต่ชั้นต่ำๆ เพื่อเป็นการทดลองพอเป็นทางที่จะได้ทรงพระราชดำริต่อไป ก็เป็นอันได้สมพระราชประสงค์ตามควรแก่การในครั้งนั้น.....”

ครั้นเสร็จการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมณเฑียร อันเป็นการพระราชพิธีสำคัญที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งทรงรับรัชทายาทจะต้องเร่งกระทำเพื่อให้การเสด็จดำรงสิริราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณีเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2453 แล้ว ก็ได้ทรงพระราชดำริที่จะจัดการวางรากฐานการศึกษาของชาติขึ้นเป็นพระราชกรณียกิจสำคัญลำดับแรกในรัชกาลด้วยทรงพระราชดำริว่า “...ประเทศทั้งหลายย่อมเจริญได้ด้วยการศึกษา ประเทศใดปราศจากการศึกษาประเทศนั้นต้องเป็นป่าเถื่อน...”.

ภายหลังจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกผ่านพ้นไปเพียงเดือนเศษ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ขณะยังเป็นพระยาไพศาลศิลปศาสตร์ อธิบดีกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระที่นั่งจักรีปราสาท เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2453 เพื่อรับกระแสพระราชดำริและเรียนพระราชปฏิบัติเรื่อง การวางแนวทางการศึกษาของชาติ ด้วยมีพระราชดำริว่า ในเวลาจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้แพร่หลายเพราะประเทศบ้านเมืองจะเป็นปึกแผ่นแน่นหนาได้ก็ด้วยอาศัยศิลปวิทยาเป็นที่ตั้ง และมีพระราชประสงค์ที่จะทนุบำรุงการศึกษาของชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรืองทันต่างประเทศ ซึ่งได้ทรงตั้งพระราชหฤทัยที่จะขยายการจัดการศึกษาพื้นฐานออกไปทั่วราชอาณาจักรให้เสร็จภายใน 15 ปี นับแต่เสด็จเสวยสิริราชสมบัติ เพื่อเป็นการเตรียมพสกนิกรของพระองค์ให้พร้อม ก่อนที่จะ

ได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยตามแบบนานาอารยประเทศต่อไป

ในโอกาสเดียวกันนั้น ได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ไปดำเนินการเปิดโรงเรียนสำหรับมหาดเล็กข้าหลวงเดิมซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ส่งไปศึกษาเล่าเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ได้มาเรียนรวมกัน ณ โรงเรียนที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นตามหลักสูตรซึ่งทรงพระราชดำริขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะทรงพระราชวินิจฉัยจัดการศึกษาของชาติต่อไป

เมื่อเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ได้รับพระราชกระแสดังกล่าวมาแล้ว ก็ได้ย้ายนักเรียนมหาดเล็กข้าหลวงเดิมซึ่งเปิดการเรียนการสอนอยู่ที่พระราชวังสราญรมย์ จำนวน 36 คน พร้อมกับ "...ได้เลือกและรับครูจากกรมศึกษาธิการ 3 คน คือ นายสอน (ต่อมาได้รับพระราชทานยศและบรรดาศักดิ์เป็น หัวหมื่น พระยาบริหารราชมานพ (สอน ศรีเกต) นายสนั่น (ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระนิพนธ์นิติสิทธิ์ (สนั่น สิงห์แพทย์) นายทองอยู่ ซึ่งเป็นครูมีประกาศนียบัตรทั้ง 3 คน..." ไปเปิดการเรียนการสอนเป็นการชั่วคราวที่โรงเรียนราชกุมารเก่าใกล้หอพิพิธราชมณเฑียรพระบรมมหาราชวัง เนื่องในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาครั้งแรกในรัชกาล ซึ่งตรงกับวันอาทิตย์ที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2453 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ขึ้นตามแบบพับลิกสกูล (Public School) ของประเทศอังกฤษ โดยได้จัดให้เริ่มการเรียนการสอนมาตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2453 ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดีที่โบราณถือว่าเป็นวันครู ในการเปิดเรียนครั้งแรกที่โรงเรียนราชกุมารนั้นเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ผู้รับกระแสบรมราชโองการ

สำหรับโรงเรียนมหาดเล็กหลวงนั้นทรงรับเป็นโรงเรียนอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์พิเศษส่วนพระองค์ มีสถานนะเป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่ฝากการบังคับบัญชาไว้กับสภาจางวางมหาดเล็กซึ่งมีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาการทั้งปวงในกรมมหาดเล็กต่างพระเนตรพระกรรณ ส่วนวิธีการตลอดจนแนวทางในการฝึกอบรมนักเรียนทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการจัดการโรงเรียนรับพระราชดำริมาปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ โดยพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในโรงเรียนนี้ทั้งสิ้น

ต่อมาวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2453 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามโรงเรียนซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นใหม่นี้ว่า "โรงเรียนมหาดเล็กหลวง" อันมีนัยสำคัญว่า ผู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนนี้ ล้วนเป็นผู้ที่ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งนอกจากจะต้องมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการและหลักสูตรพิเศษของโรงเรียนแล้ว นักเรียนในโรงเรียนนี้ยังต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการสนองพระเดชพระคุณพระประมุขของชาติตามควรแก่โอกาสหรือสุดแต่พระราชอัธยาศัย อีกทั้งเมื่อสำเร็จการศึกษาเล่าเรียนจากสำนักนี้แล้ว ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ บรรจุเข้ารับราชการสนองพระ

เดชพระคุณในกรมมหาดเล็กหลวง หรือหากมิได้เข้ารับราชการก็ยังมีพระกรุณาพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้แต่เครื่องยศมหาดเล็ก เพื่อให้เฝ้าแหนชมพระบารมีได้เสมือนครั้งยังเป็นนักเรียนมหาดเล็กหลวง

สำหรับที่ตั้งถาวรของโรงเรียนนั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ กรมการจัตุการกับพระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ อธิบดีกรมชาวที่ รับพระราชกระแสไปตรวจดูที่ดินพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในบริเวณพระราชวังดุสิต สำหรับพระราชทานเป็นที่ตั้งถาวรของโรงเรียนมหาดเล็กหลวงต่อไป พระยาไพศาลศิลปศาสตร์จึงได้นำความกราบบังคมทูลเรียนพระราชปฏิบัติถึงที่ดินที่ “สวนกระเจิง” จำนวน 99 ไร่ 1 งาน 68 ตารางวา ซึ่งเดิมมีสภาพเป็นท้องร่องสวนดังปรากฏหลักฐานตามแผนที่แนบท้ายโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าวว่า เหมาะสมสำหรับเป็นสถานที่ตั้งถาวรของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ที่ดินดังกล่าวมีถนนตัดผ่านทั้ง 4 ด้าน เนื้อที่กว้างขวางพอสมควรสำหรับตั้งโรงเรียนประจำ อันจะต้องมีที่สำหรับให้เป็นที่อยู่อาศัยที่เล่นและเรียนอยู่ในบริเวณเดียวกัน และเพื่อให้มีสภาพเหมาะสมแก่การจัดเป็นโรงเรียน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ผู้ตรวจการพิเศษโรงเรียนมหาดเล็กหลวงจึงได้มีรับสั่งให้ขุดสระเพื่อนำดินมาถมท้องร่องและปรับสภาพพื้นที่ให้เป็นสนามสำหรับเป็นที่เล่นของนักเรียน

ในระหว่างการดำเนินการปรับพื้นที่พร้อมทั้งการก่อสร้างอาคารชั่วคราวเป็นกลุ่มเรือนไม้ยกพื้นสูงหลังคามุงจาก โดยแล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2454 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการบำเพ็ญพระราชกุศลขึ้นโรงเรียนใหม่ พร้อมกับโปรดให้ย้ายนักเรียนมหาดเล็กหลวงจากโรงเรียนราชกุมารเก่ามาเปิดการเรียนการสอนที่โรงเรียนชั่วคราวนี้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2454 เป็นต้นมา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2458 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้กรมศิลปากรมาดำเนินการก่อสร้างอาคารของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ซึ่งอาคารที่ทรงพระกรุณาให้สร้างเป็นอาคารถาวรนี้ ในวงการสถาปัตยกรรมเรียกว่า “สถาปัตยกรรมยุคกรุงรัตนโกสินทร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว” คือมีลักษณะเฉพาะที่คิดขึ้นในรัชสมัยนั้น โดยผสมผสานอาคารแบบตะวันตกเข้ากับลักษณะเอกลักษณ์ไทย เช่น ยังคงมีเครื่องบน (หลังคา) เป็นหน้าจั่วลายไทย มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ อาคารถาวร 5 หลังที่สร้างขึ้นในเวลาเดียวกัน ประกอบด้วยหอประชุมหรือสวด ตึกที่พักที่เรียน 4 มุมโรงเรียน พร้อมเรือนครัว

และได้ทรงพระมหากรุณาเสด็จพระราชดำเนินมาทรงวางศิลาพระฤกษ์สร้างอาคารโรงเรียน เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2458 การที่ทรงมีพระราชประสงค์ที่ตั้งโรงเรียนขึ้นแทนการสร้างวัดประจำรัชกาลนี้ได้ทำให้ลักษณะสภาพของโรงเรียนมหาดเล็กหลวงมีส่วนคล้ายวัด กล่าวคือลักษณะของหอประชุมโรงเรียนที่ตั้งอยู่กึ่งกลางบริเวณโรงเรียนนี้เปรียบเสมือนเป็นศาลาการเปรียญของวัด ซึ่งทำให้มิได้ดูโปร่งดังเช่นศาลาวัดทั่วไป ส่วนอาคารเรียนที่สร้าง

ภายหลังศึกอื่นๆ มีลักษณะคล้ายเป็นโบสถ์ของวัด และอาคารที่มุมโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง เสมือนเป็น
 ภูมิของพระสงฆ์ ส่วนที่เป็นที่อยู่ของอาจารย์ก็เหมือนเป็นภูมิของพระครูผู้ควบคุมคณะสงฆ์นั่นเอง
 ครั้นปี พ.ศ. 2459 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โอนโรงเรียนราชวิทยาลัยจากกระทรวง
 ยุติธรรมมาไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียนมหาดเล็ก
 หลวงขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่อีกหนึ่งแห่งหนึ่งในปี พ.ศ. 2460 แต่เป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่พระ
 บรมราชปณิธานในล้านเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการที่จะทรงขยายการ
 ดำเนินการศึกษาในโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นนั้นจำต้องสลายลง เนื่อง
 ด้วยพระองค์ได้วอนเสด็จสู่สวรรคาลัย เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 พระบาทสมเด็จพระปก
 เกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงรับพระราชภาระเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนมหาดเล็กหลวงต่อเนื่องจากองค์
 พระเชษฐาธิราช แต่ด้วยภายหลังภาวะสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ส่งผล
 กระทบให้ภาวะเศรษฐกิจของไทยฝืดเคือง รัฐบาลจึงต้องพยายามลดงบประมาณประเภท
 รายจ่ายลง รวมทั้งพระราชทรัพย์รายปีที่ถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ถูกตัดทอน
 ลง เพื่อให้การเงินในประเทศเข้าสู่สมดุล จึงต้องทรงยุบโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่และ
 โรงเรียนราชวิทยาลัย และได้มีพระบรมราชโองการให้รวมโรงเรียนมหาดเล็กหลวงกรุงเทพฯ
 โรงเรียนราชวิทยาลัยและโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่เข้าด้วยกัน โดยให้ย้ายนักเรียนมา
 เรียนรวมกันที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงกรุงเทพฯ และได้พระราชทานนามโรงเรียนให้ใหม่ว่า
 “โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย” เพื่อเป็นพระบรมราชานุสาวรีย์เชิดชูพระเกียรติยศพระบาทสมเด็จพระ
 มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปรัชญาการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างโรงเรียนมหาดเล็กหลวงขึ้น โดยมีพระ
 ราชประสงค์ที่จะทรงบำรุงการศึกษาของชาติบ้านเมืองให้ทัดเทียมประเทศตะวันตก ทรงเป็น
 เจ้าของโรงเรียน และทรงบริหารโรงเรียนในรายละเอียดด้วยพระองค์เอง สะท้อนจากการมีพระ
 ราชหัตถเลขาถึงเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว. เปี้ย มาลากุล) เพื่อแสดงแนว
 พระราชดำริในการจัดการโรงเรียน นอกจากนี้ยังสะท้อนจากการที่เสด็จพระราชดำเนินยัง
 โรงเรียนมหาดเล็กหลวง และมีพระราชดำรัสโดยตรงกับผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักเรียนอย่าง
 ต่อเนื่อง

ผู้บังคับการโรงเรียนนับจากพระยาบรมบาท พระยาปริชานุสาสน์ พระยาภะรตราชา
 ล้วนแต่ได้รับพระราชทานพระราชดำริและพระบรมราโชวาทโดยตรง โดยมีได้มีเอกสารคำสั่งหรือ
 ประกาศในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระยาภะรตราชาซึ่งรับราชการสนองพระเดช

พระองค์เป็นครู จนถึงเป็นผู้บังคับการเป็นเวลาร่วม 50 ปี ฉะนั้นปรัชญาการศึกษาที่ดี พันธกิจของโรงเรียนก็ดีจึงมิได้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร

พระราชหัตถเลขาซึ่ง ม.ล. ปิ่น มาลากุล ค้นพบในโต๊ะทำงานของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี ผู้เป็นบิดา และได้นำมามอบให้พระยาภะรตราชาเพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนนั้น จึงเป็นเอกสารสำคัญที่คนรุ่นหลังที่มีได้มีประสบการณ์ได้รับพระราชทานแนวพระราชดำริโดยตรง นำมาแปลความและขยายความเพิ่มเติมในภายหลังและพบว่าแนวพระราชดำรินี้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาในปัจจุบัน วชิราวุธวิทยาลัยได้ถือพระบรมราโชบายในพระราชหัตถเลขาเป็นแนวทางในการดำเนินการโรงเรียนตลอดมาเป็นเวลากว่า 90 ปี ความสำคัญนั้นได้แก่

1. การให้ความสำคัญแก่เด็กเป็นรายบุคคล ตามความถนัดและความสามารถของเด็ก
2. การพัฒนาอุปนิสัยผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการศึกษา
3. การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่จะต้องรับภารกิจแทนผู้ใหญ่ในอนาคต

วิสัยทัศน์และภารกิจของวชิราวุธวิทยาลัย

วิสัยทัศน์

วชิราวุธวิทยาลัยเป็นโรงเรียนที่สอดเด็กให้รักการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาอุปนิสัย ความคิด ความสร้างสรรค์ ความถนัด และวิชาการอย่างรอบด้าน มีคุณภาพตามวัฒนธรรมไทยและมาตรฐานทางทักษะ และความรู้สากล ทั้งนี้โดยการส่งเสริมให้นักเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเพลิดเพลิน

ภารกิจ

1. ส่งเสริมและนำให้เด็กรู้จักการปกครองตนเองด้วยการมีระเบียบวินัย รู้จักแบ่งเวลา และรู้จักปกครองกันเอง โดยไม่เบียดเบียนกัน ทั้งนี้โดยมุ่งพัฒนาความเข้มแข็งทางอุปนิสัยที่มีความซื่อตรงคงมั่น เข้าใจและแยกผลประโยชน์ส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตัวได้
2. ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยสร้างสภาพการณ์และกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ห้องเรียน ความเชื่อ ทักษะคิดค้น บวกของครูที่มีต่อเด็ก ลีลาการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน มีหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้มีทางเลือกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะชีวิต และความคล่องแคล่วด้านภาษาและคอมพิวเตอร์ สร้างบรรยากาศกระบวนการเรียนรู้ที่เพลิดเพลินเป็นมิตร และมีการวัดและประเมินผลที่พิจารณาทักษะความสามารถอย่างรอบด้าน โดยเน้นการพัฒนาอุปนิสัยและบุคลิกภาพด้วย
3. เพิ่มความสำคัญแก่การเรียนรู้และกิจกรรมทางวิชาการให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดดุลยภาพกับวิถีชีวิตทางศิลปะ วัฒนธรรม สังคม กีฬา ดนตรี

4. พัฒนาครูให้มีคุณภาพในการเป็นแบบอย่าง และช่วยในการชี้แนะนักเรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการมุ่งให้ครูสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางความประพฤติ ตลอดจนการให้คำแนะนำในการพัฒนาความถนัด การเลือกโปรแกรมการเรียน กิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล

5. สร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและพัฒนาความร่วมมือระหว่างนักเรียนกับผู้กำกับคณะครู พนักงาน ผู้ปกครอง นักเรียนเก่า ตลอดจนบุคคล และ/หรือองค์กรทั้งภายในและต่างประเทศ ในอันที่จะเพิ่มขีดความสามารถ และคุณภาพในการบริการทางการศึกษาของโรงเรียน

6. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใส มีคุณภาพมาตรฐานสากลมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีความรับผิดชอบในการให้บริการทางการศึกษา สร้างและรักษาความเป็นชุมชนที่ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการอยู่ร่วมกันด้วยความหวังดีเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน ร่วมมือร่วมใจกับปรับปรุงคุณภาพของการบริการทางการศึกษาอย่างเข้มแข็งต่อเนื่องโดยมีการประเมินผลทุกๆ ด้าน และในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ

ข้อมูลทั่วไปของวชิราวุธวิทยาลัย ที่ตั้ง

197 ถนนราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10330

Website

www.vajiravudh.ac.th

ระดับการศึกษาที่เปิดสอน

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

จำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2546

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นนักเรียนชายล้วนจำนวน 834 คน

ด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนมีพื้นที่เพื่อดำเนินงานตามภารกิจ 2 แห่งคือ ที่กรุงเทพฯ และที่อำเภอปากช่อง

จังหวัดนครราชสีมา

พื้นที่ที่กรุงเทพฯ จำนวน 99 ไร่ 1 งาน 68 ตารางวา

พื้นที่ที่อำเภอปากช่อง จำนวน 31 ไร่ 1 งาน 78 ตารางวา

อาคารที่วชิราวุธวิทยาลัยมีอยู่รวมทั้งสิ้น	47 อาคาร ได้แก่
1. อาคารเรียนและปฏิบัติการ	10 อาคาร
2. อาคารบริหาร	3 อาคาร
3. อาคารบริการวิชาการ	8 อาคาร
4. อาคารที่พัก	12 อาคาร
5. อาคารกีฬาและสันทนาการ	4 อาคาร
6. อาคารอื่นๆ	10 อาคาร

ด้านบุคลากร

ในปีการศึกษา 2546 มีบุคลากรจำนวนทั้งสิ้น 246 คน จำแนกตามภารกิจได้ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนบุคลากรจำแนกตามภารกิจ

ภารกิจ	ครู อาจารย์	พนักงาน	ลูกจ้าง ประจำ	ลูกจ้าง ชั่วคราว	รวม	ร้อยละ
การบริหาร	4				4	1.6
การกำกับคณะ	11				11	4.5
งานวิชาการ	71	1			72	29.3
งานเสริมวิชาการ	6	2			8	3.3
งานโภชนาการ		2		27	29	11.8
งานโรงซักรีด				27	27	11.0
งานธุรการ		3			3	1.2
งานบัญชีและงบประมาณ		6			6	2.4
งานการเงิน		2			2	0.8
งานจัดซื้อ		5			5	2.0
งานอาคารสถานที่		5	65	1	71	28.9
งานบุคคล		2			2	0.8
งานเบิกจ่าย		3			3	1.2
สถานพยาบาล		3			3	1.2
รวมทั้งหมด	92	34	65	55	246	100.0

หมายเหตุ งานเสริมวิชาการ ได้แก่ งานห้องสมุด งานผลิตสื่อผสม งานทะเบียนและวัดผล

สี่ประจำโรงเรียน

กรมท่า

ต้นไม้ประจำโรงเรียน

ต้นมะฮอกกานี

พระบรมราชโบายของผู้พระราชทานกำเนิดวชิราวุธวิทยาลัย

ให้เป็นผู้ดี ให้มีศาสนา ให้มีความรู้

พระพุทธรูปประจำโรงเรียน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระพุทธรูปพร้อมบุษบก

ประดิษฐานเป็นประธานไว้ที่หอประชุม ไม่ปรากฏนาม

อักษรย่อโรงเรียน

วช.

เครื่องหมายโรงเรียน

ตราพระมณูแกลงสาร

ผลงานดีเด่น

ด้านการศึกษา

วชิราวุธวิทยาลัยจัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการและจัดกิจกรรมเสริมความรู้ นอกเหนือจากการเรียน สนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าประกวดแข่งขันทางด้านวิชาการ และได้รับรางวัลสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการกีฬา

วชิราวุธวิทยาลัยจัดให้นักเรียนได้ฝึกฝนการกีฬาเกือบทุกประเภทอย่างจริงจัง เพื่อเสริมสุขภาพให้แข็งแรงและมีจิตใจเป็นนักกีฬา และสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกทักษะประเภทกีฬา กรีฑา กีฬาที่สร้างชื่อเสียงให้แก่วชิราวุธวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ กีฬารักบี้ฟุตบอล

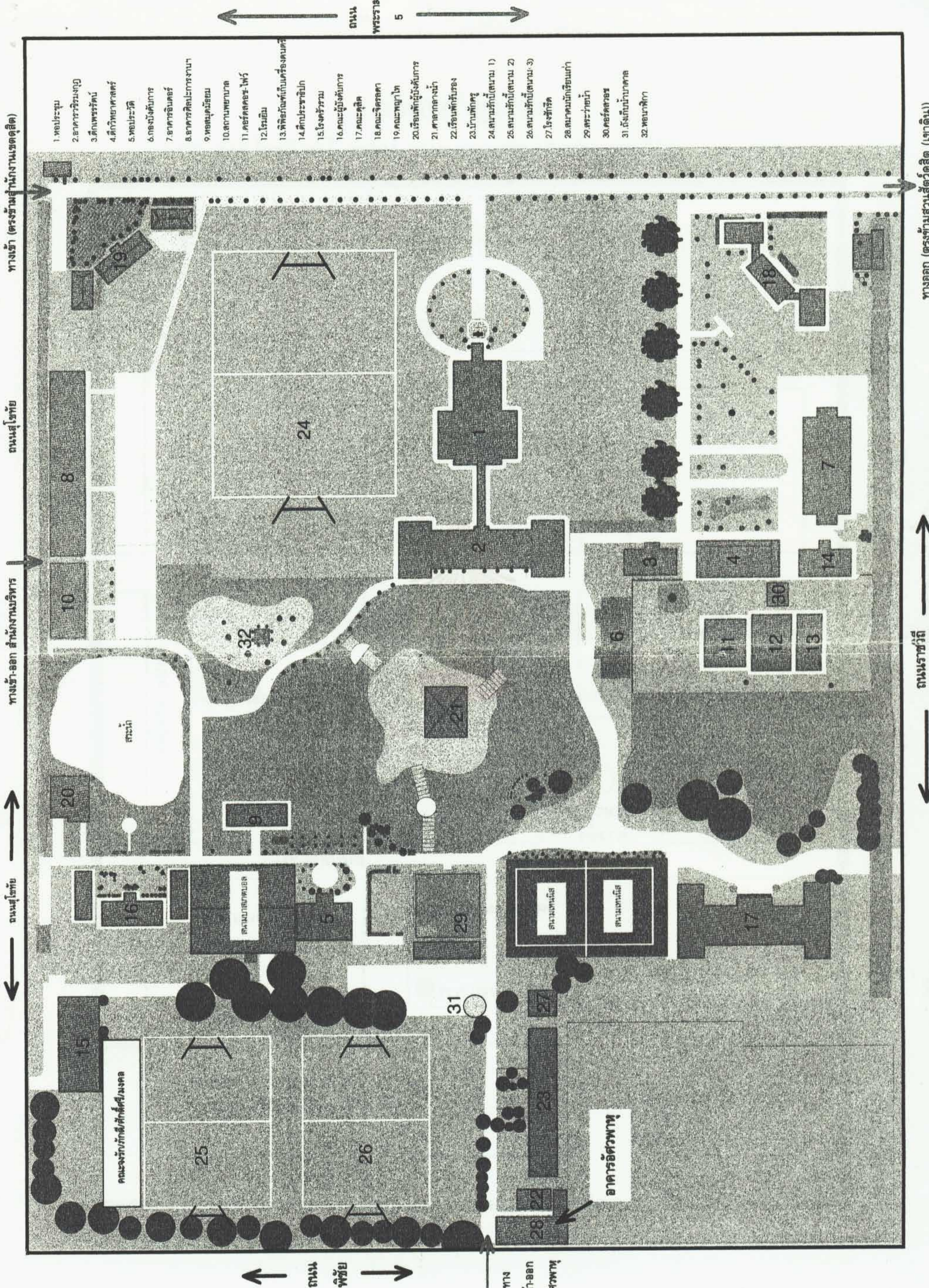
ด้านการดนตรี

วชิราวุธวิทยาลัยมีวงดนตรีประเภทต่างๆ รวม 7 วง ได้แก่ วงโยธวาทิต วงปี่สก็อต วงจุลดุริยางค์ วงเครื่องสายสากล วงหัดดนตรี วงเมโลดิกา และวงดนตรีไทย ได้เข้าร่วมบรรเลงในงานสำคัญๆ ของชาติที่รัฐบาลและเอกชนจัดขึ้นตลอดปี

วชิราวุธวิทยาลัย

197 ถนนราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 669-4526-9

ทางเข้า (ตรงข้ามสำนักงานเขตดุสิต)

ถนนสุขุมวิท

ทางเข้า-ออก สำนักงานบริหาร

ถนนสุขุมวิท

ทางเข้า-ออก อำนวยการ

ทางออก (ตรงข้ามสวนสัตว์ดุสิต (เขาดิน))

ถนนราชวิถี

- 1. หอประชุม
- 2. อาคารวิมมังกา
- 3. ตึกเพชรรัตน์
- 4. ตึกวิทยาศาสตร์
- 5. หอประวัติ
- 6. กองบังคับการ
- 7. อาคารอินคอร์
- 8. อาคารศิลปะการงานฯ
- 9. หอสมุดมอญ
- 10. สถานพยาบาล
- 11. คอร์สคอกซ์-ไฟว์
- 12. โนมียม
- 13. พิพิธภัณฑ์เก็บเครื่องดนตรี
- 14. ตึกประชาธิปไตย
- 15. โรงครัวรวม
- 16. คณะผู้บังคับการ
- 17. คณะดุสิต
- 18. คณะจิตรศิลป์
- 19. คณะพยาบาล
- 20. เรือนพิพิธภัณฑสถาน
- 21. ศาลากลางน้ำ
- 22. เรือนพิพิธภัณฑสถาน
- 23. บ้านพักครู
- 24. สนามรักบี้ (สนาม 1)
- 25. สนามรักบี้ (สนาม 2)
- 26. สนามรักบี้ (สนาม 3)
- 27. โรงยิม
- 28. สนามนักเรียนเก่า
- 29. สระว่ายน้ำ
- 30. คอร์สสวอช
- 31. ถังเก็บน้ำบาดาล
- 32. หอนาฬิกา

ถนน พิชัย

ทางเข้า-ออก อำนวยการ

คณะรักบี้ศึกษา/มณฑล

25

26

31

27

28

29

30

อาคารอำนวยการ

สระน้ำ

32

21

6

11

12

13

30

8

10

24

2

3

4

14

7

18

กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย

การประกันคุณภาพการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย เป็นส่วนที่แยกไม่ออกจากการวางแผน และได้มีการเตรียมการควบคู่กันไปกับการวางแผน แต่ลำดับเวลาของการวางแผนปกติกับการวางแผนประเมินคุณภาพในแต่ละขั้นตอนไม่ตรงกัน เพราะวชิราวุธวิทยาลัยต้องการแก้ไขปัญหาพื้นฐานด้านการบริหารให้ลุล่วงไปในระดับหนึ่งก่อน นอกจากนี้ยังต้องการติดตามการเคลื่อนไหวในการกำหนดระบบการประเมินผลภายนอก โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ได้ดำเนินการอยู่ก่อน โดยวชิราวุธวิทยาลัยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่ต้นปี 2542 เพื่อติดตามการเคลื่อนไหวในเรื่องนี้

ก่อนที่วชิราวุธวิทยาลัยจะดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้มีการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้มีความชัดเจนว่ามาตรฐานเหล่านั้นมีลักษณะอย่างไร และวชิราวุธวิทยาลัยจะกำหนดมาตรฐานการศึกษาใด ในระดับใด และในเงื่อนไขใด ดังนั้นก่อนจะมีการจัดทำแผนการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้กำกับ วัด และตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์อย่างไร มาตรฐานการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยจึงแตกต่างในด้านการจัดกลุ่มมาตรฐานด้านหลักและด้านรอง ตลอดจนการหาจุดเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานด้านต่างๆ ไปจากที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำขึ้น เนื่องจากเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนที่ตั้งไว้

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัยได้เสนอแนวคิดระบบประกันคุณภาพการศึกษาต่อบุคลากรภายในโรงเรียน และได้มีการจัดอบรม สัมมนา เพิ่มเติมความรู้ให้กับบุคลากรภายในโรงเรียนตลอดมา ในช่วงแรกอาจมีบุคลากรบางท่านที่ยังไม่เข้าใจทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพอาจจะมีปัญหาบ้าง แต่เมื่อมีคณะทำงานวิจัยที่ทางโรงเรียนได้ตั้งขึ้นเป็นผู้ประสานความเข้าใจในระหว่างบุคลากรด้วยกันทำให้ทุกคนให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่

“ที่นี่เรามีการให้ความรู้แก่ครู พนักงาน มาตั้งแต่เมื่อปี 2544 แล้ว มีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากที่ต่างๆ มา เช่น อาจารย์สมหวัง อาจารย์นงราม เศรษฐพานิช อาจารย์อุทุมพรนี่ก็มา เรื่องการวัดผล อาจารย์สุวิมล เยอะแยะมาก มีผู้เชี่ยวชาญมาก็ดีนะที่ว่าท่านมีความเข้าใจ พออธิบายมันก็พูดได้อย่างชัดเจน ”

ครูสอนสังคมศึกษา

“ตอนแรกบุคลากรต่างๆก็ยังไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องประกัน
คุณภาพมากนัก แต่ช่วงหลังๆ คณะทำงานวิจัยได้เข้าไปพูดคุย
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทุกอย่างก็ดีขึ้น”

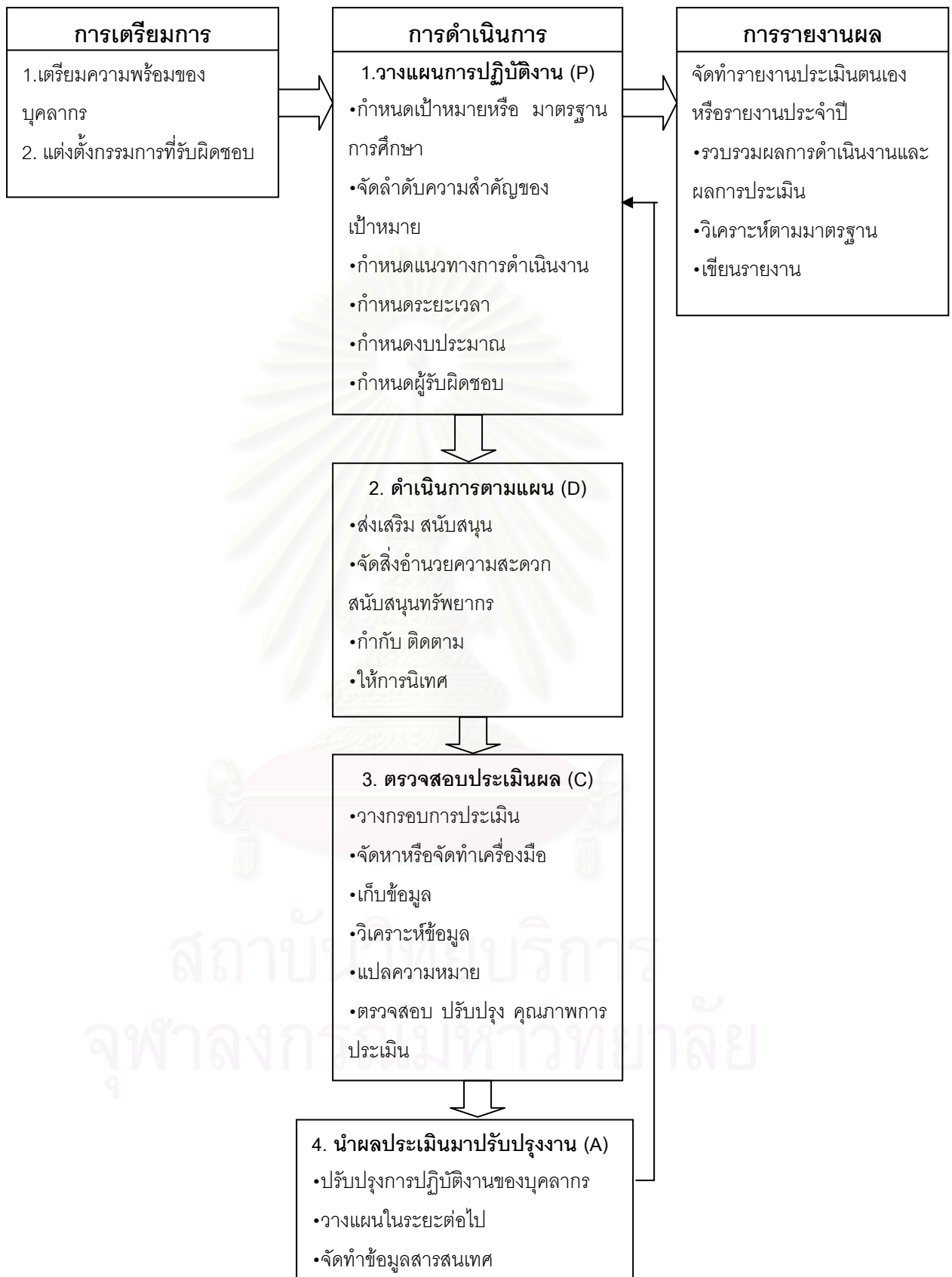
ครูในคณะทำงานวิจัย

ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยเป็นไปตามวงจรคุณภาพ
PDCA โดยยึดแนวทางการออกแบบการประเมินผลภายในของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดังแผนภูมิที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

รายละเอียดในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธตามขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเตรียมการ

1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรของโรงเรียน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยนั้น วชิราวุธวิทยาลัยได้มีการเตรียมการเพื่อให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรับการประเมินผลภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ยึดถือพระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีถึงเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ในการสถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เป็นหลักการและแนวทางสำคัญในการกำหนดความหมายของคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา

2. จัดทำคู่มือวชิราวุธ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2540 เพื่อยืนยันหลักการและแนวทางดังกล่าวควบคู่ไปกับการเผยแพร่หลักการ และแนวทางตามพระราชหัตถเลขา ให้แก่สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนการใช้มาตรฐานเชิงเดียวที่เน้นคะแนนในการสอบ มาเป็นมาตรฐานแบบพหุที่มีความหลากหลายรอบด้าน โดยเฉพาะทางด้านการพัฒนาอุปนิสัย มีความสามารถตามศักยภาพ และการให้การศึกษา เป็นสิ่งผลิตผลิตสำหรับเด็ก ทั้งนี้ด้วยการเผยแพร่ “วิถีวชิราวุธ” ในรูปของการจัดการเรียนการสอนตามแนวทาง Constructionism การเขียนหนังสือเล่มเล็กอธิบายหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การเข้าร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการปฏิรูปการศึกษา การเปิดโอกาสให้สถานศึกษา และบุคคลผู้สนใจได้เข้าเยี่ยมโรงเรียน และรับฟังการบรรยายจากผู้บังคับการ

3. การสร้างความมั่นใจให้แก่นักเรียน ครู พนักงาน ว่าหลักการและแนวทางการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย เป็นหลักการและแนวทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและกับโลกอนาคต และให้ครู นักเรียน พนักงาน ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาของชาติ ว่าจะมีความใกล้เคียงกับ “วิถีวชิราวุธ” มากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ด้วยการจัดส่งครูเข้าร่วมสัมมนาและให้กรรมการบริหารได้เข้าร่วมประชุม สัมมนา ในหัวข้อการปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้กรรมการบริหาร ครู และพนักงานฟัง ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา

4. การดำเนินการลงมือแปรหลักการและแนวทางการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย ออก

เป็นแผนพัฒนากำลังคน และแผนงานด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดการ และด้านปัจจัยสนับสนุน โดยลงมือดำเนินการทั้งสามด้านพร้อมๆ กันไป แม้ว่าการดำเนินการแต่ละเรื่องจะเริ่มต้นไม่ตรงกัน หรืออาจมีการชะงักงันชั่วคราว แต่ก็มีมีการปรับเปลี่ยนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการจัดทำงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะ 3 ปี เป็นเครื่องมือให้โครงการต่างๆ ดำเนินไปได้ตามแผนงานเหล่านั้น

ในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรของโรงเรียนนั้น ได้แก่

1.1 การให้ความรู้และพัฒนาทักษะเรื่องประกันคุณภาพให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน

โดยในปี พ.ศ. 2544 ผู้บังคับการโรงเรียนได้เสนอแนวคิดเรื่องระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บุคลากรภายในโรงเรียน พร้อมกันนี้โรงเรียนได้ให้ความรู้แก่บุคลากรในเรื่องอื่นๆ ที่จะช่วยในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ มาบรรยายให้แก่บุคลากรที่โรงเรียน หรือส่งบุคลากรไปเข้าร่วมอบรมสัมมนาในที่ต่างๆ เช่น จัดอบรมความรู้เรื่องการจัดทำหลักสูตร ฝึกอบรม Creative Drama

และในปีก่อนหน้านั้นโรงเรียนก็ได้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ครูในโรงเรียนในด้านอื่นๆ อีก เช่น

- ได้นำทฤษฎี Constructionism และ โปรแกรม MicroWorlds มาใช้ที่โรงเรียน

โดยได้รับความร่วมมือจากสถาบัน MIT ประเทศสหรัฐอเมริกา

- มีการทำงานวิจัยและจัดทำตำราพลเมืองพลโลก โดยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากประเทศนิวซีแลนด์

- ฝึกอบรมการใช้สมองท้วมด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญจากประเทศนิวซีแลนด์ และผลจากการฝึกอบรมนี้ทางโรงเรียนได้ออกหนังสือเรื่อง Teaching to Learn : The Vajiravudh Way

- ในปี พ.ศ. 2543 ทางโรงเรียนได้เริ่มโครงการส่งครูไปศึกษาดูงานที่ประเทศนิวซีแลนด์และประเทศสหรัฐอเมริกา มีการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียนกับ The Malay College ประเทศมาเลเซีย

- ส่งครูไปอบรมความรู้เรื่องการสอนคณิตศาสตร์ที่ประเทศมาเลเซีย
- จัดอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครู โดย หม่อมมดุษฎี บริพัตร และผู้บังคับการเองก็ได้ให้ความรู้ ฝึกอบรมแก่ครูด้วยชุดหนังสือเล่มเล็ก ซึ่งประกอบไปด้วย

1. การเปลี่ยนแปลง ความรู้ การศึกษา กับวชิราวุธวิทยาลัย (13 มิถุนายน 2539)
2. แรกเริ่มวชิราวุธวิทยาลัย (14 พฤศจิกายน 2539)
3. แผนพัฒนากำลังคนของวชิราวุธวิทยาลัย (16 มกราคม 2540)

4. ผู้การศึกษาที่มีคุณภาพรอบด้าน (15 สิงหาคม 2540)
 5. PLEARN เพลิน – เล่น – เรียน (15 ธันวาคม 2540)
 6. เพลิน สมานิตที่สนุก (23 ธันวาคม 2540)
 7. การสร้างเยาวชนให้เป็นผู้ นำ กรณีสึกษา : วชิราวุธวิทยาลัย (นายภาณุพงศ์ เวชชาชีวะ พ.ศ. 2540)
 8. แนวคิดเรื่อง Port Folios (23 มกราคม 2541)
 9. ทรัพยากรเพื่อการศึกษา (30 มกราคม 2541)
 10. ทางสายกลางในการศึกษา (15 กุมภาพันธ์ 2541)
 11. การปฏิวัติหลักสูตรการศึกษาไทย : จากแห่งหลักสูตรสู่มณฑลของการเรียนรู้ รอบอย่างมีบูรณาการ (6 มีนาคม 2541)
 12. Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษากับการปฏิรูปการเมือง (21 มีนาคม 2541)
 13. การเรียนรู้อย่างเป็นทางการกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (18 พฤษภาคม 2541)
 14. จาก Instructionism สู่ Constructionism (2 สิงหาคม 2541)
 15. ทำไปเรียนไปเพื่อให้รู้ว่ารู้ (ตุลาคม 2541)
 16. แผนพัฒนากำลังคนและการดำเนินการตามแผนพัฒนากำลังคนของวชิราวุธ วิทยาลัย พฤษภาคม 2540 - พฤศจิกายน 2541 (16 พฤศจิกายน 2541)
 17. ครูกับอนาคตของชาติ (15 ธันวาคม 2541)
 18. รวมบทความจากปาฐกถาวชิราวุธวิทยาลัย (พลิกความคิดเป็นปัญญา มกราคม 2542)
 19. รากฐานของความคิดสร้างสรรค์
 20. พระมณูแถลงสาร ปีที่ 12 รวม 122 ฉบับ
 21. หลักสูตรบูรณาการเพื่อสร้างคุณภาพทางปัญญา (15 พฤศจิกายน 2545)
- 1.2 ศึกษาสภาพและการดำเนินงานที่ผ่านมาของวชิราวุธวิทยาลัย
- ในขั้นตอนนี้จะเป็นการสำรวจการดำเนินงานของวชิราวุธวิทยาลัยที่ผ่านมาว่าโรงเรียนได้ ดำเนินการอะไรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไปบ้างแล้ว โดยจะแบ่งการศึกษาตามสภาพการ บริหารงานของโรงเรียน คือ
1. ฝ่ายกำกับคณะ
 2. ฝ่ายวิชาการ
 3. ฝ่ายบริหาร

1. ฝ่ายกำกับคณะ ฝ่ายกำกับคณะแบ่งงานออกเป็น 3 กลุ่ม รวม 11 คณะ คือ

1.1 ฝ่ายกำกับคณะ 1 ทำหน้าที่ควบคุมดูแลจัดการนักเรียน มี 4 คณะ ได้แก่ คณะผู้บังคับการ คณะดุสิต คณะจิตรลดา และคณะพญาไท ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยม (เด็กโต)

1.2 ฝ่ายกำกับคณะ 2 ทำหน้าที่ควบคุมดูแลจัดการนักเรียน มี 4 คณะ ได้แก่ คณะจงรัก คณะภักดี คณะศักดิ์ศรี และคณะมงคล ซึ่งเป็นคณะใหม่ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยม (เด็กโต)

1.3 ฝ่ายกำกับคณะ 3 ทำหน้าที่ควบคุมดูแลจัดการนักเรียน มี 3 คณะ ได้แก่ คณะสนามจันทร์ คณะนันทอุทยาน และคณะสราญรมย์ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถม (เด็กเล็ก)

วชิราวุธวิทยาลัยเป็นโรงเรียนประจำ แบ่งการปกครองดูแลออกเป็น 11 คณะ ดังรายละเอียดข้างต้น คณะเด็กโตและเด็กเล็กมีอาคารที่พักแยกกันอยู่คนละฟากถนน เด็กโตคือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปี และอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนเด็กเล็กคือ ผู้ที่มีอายุ 8-12 ปี ในบางครั้งอาจมีนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ไปพักอยู่ที่คณะเด็กเล็กบ้าง การปกครองภายในคณะเด็กโตมีหัวหน้า (Prefect) เป็นผู้ควบคุม โดยได้จากผู้ที่เป็หัวหน้านักเรียนอาวุโสเป็นผู้เสนอชื่อต่อผู้กำกับ เมื่อผู้กำกับเห็นสมควรก็นำเสนอต่อผู้บังคับการ ผู้ที่เป็นหัวหน้าจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการกีฬา มีความประพฤติดี และมีความยุติธรรมต่อนักเรียนในคณะ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจะต้องปฏิญาณตนในพิธีไหว้ครู ต่อหน้าพระบรมรูป ครูอาจารย์ตลอดจนนักเรียนทุกคน เมื่อปฏิญาณตนแล้วจะได้รับเครื่องหมายหัวหน้าเป็นแนวมีโบว์สีเหลืองพาดดำ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ภายในคณะถือเป็นหลักสูตรการเรียนรู้อันการอยู่ร่วมกัน นักเรียนจะได้ฝึกฝนการปกครองตนเองและการปกครองกันเอง ซึ่งจะเน้นกิจกรรมการพัฒนาศูนยนิสัยและภาวะผู้นำ ทั้งนี้อยู่ภายใต้การดูแลของผู้กำกับคณะ ส่วนเด็กเล็กจะมีหัวหน้าครูคณะและครูประจำคณะเป็นผู้ดูแล

กิจวัตรประจำวันของนักเรียน

05.30 น.	ตื่นนอน
06.30 น.	เข้าห้องเพรบ
07.00 น.	เรียนคาบ 1
07.50 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.30 น.	สวดมนต์และเคารพธงชาติ
09.00 น.	เรียนคาบ 2 ถึง คาบ 4

11.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง (ม.ปลายเรียนคาบ 1- คาบ 3 แล้วพักรับประทาน อาหารว่าง)
11.50 น.	เรียนคาบ 5 ถึง คาบ 6
13.25 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
14.15 น.	เรียนดนตรี/ศิลปะและการออกแบบ
16.00 น.	ฝึกซ้อมกีฬา
17.30 น.	อาบน้ำ
18.30 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00 น.	เข้าเพรช
20.30 น.	เด็กเล็ก สวดมนต์/เข้านอน
21.30 น./22.00 น.	เด็กโต สวดมนต์/เข้านอน

ระบบอนุสาสก

ในคณะเด็กโตได้จัดให้มีระบบอนุสาสกเพื่อช่วยเหลือผู้กำกับคณะและเป็นที่ปรึกษาของนักเรียน ในการพัฒนาด้านวิชาการ และการแนะแนวอาชีพ มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินการในการคัดเลือกอนุสาสกและวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยจะได้รับการประเมินการปฏิบัติงานทุกภาคการศึกษา ซึ่งประเมินจากพัฒนาการของนักเรียนที่ดีขึ้น

การบริการด้านสุขภาพ

โรงเรียนจัดสถานพยาบาลทำหน้าที่จัดทำทะเบียนประวัติสุขภาพของนักเรียนทุกคน จัดให้มีการตรวจสุขภาพ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการประสานงานกับโรงพยาบาลใกล้เคียง การบริการซึ้งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย จัดให้มีแพทย์ประจำโรงเรียนเพื่อตรวจรักษาตลอด 24 ชั่วโมง มีพยาบาลวิชาชีพทำหน้าที่บริการสุขภาพสถานพยาบาลของโรงเรียนประกอบไปด้วย ห้องปฐมพยาบาล ห้องพักรักษาผู้ป่วย ห้องกายภาพบำบัด และโรงเรียนยังได้จัดระบบประกันสุขภาพให้แก่ นักเรียนอีกด้วย

การบริการอาหาร

โรงเรียนจัดแผนกครัวรวม ทำหน้าที่ประกอบอาหารให้แก่ นักเรียนทุกคน และจัดให้มีโภชนาการที่ดูแลการปรุงอาหารและกำหนดรายการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ภายใต้การควบคุมและประเมินผลจากคณะกรรมการโภชนาการและจัดการครัวรวม

2. ฝ่ายบริหาร

โครงสร้างงานฝ่ายบริหารของวชิราวุธวิทยาลัยประกอบด้วย

1. ฝ่ายสารบรรณ
2. ฝ่ายการเงิน
3. ฝ่ายบัญชีและงบประมาณ
4. ฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ
5. ฝ่ายเบิกจ่าย
6. ฝ่ายการบุคคล
7. ฝ่ายพาหนะและรักษาความปลอดภัย
8. ฝ่ายซักรีด

ซึ่งเหล่านี้นับเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านวิชาการและด้านการดูแลนักเรียนประจำ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพทางการเรียนรู้ของนักเรียนในที่สุด

โรงเรียนได้ดำเนินการโดยกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร เพื่อให้การทำงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาระบบการทำงานและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน มีการตัดระบบและบริหารงานโดยบุคลากรที่มีความรู้และมีประสบการณ์สูงจากการบริหารงานตามแบบธุรกิจเอกชน

งานสารบรรณ

จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินงานทางด้านสารบรรณตามระเบียบวิธีการจัดระบบและดำเนินการทางด้านสารบรรณ มีการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างรวดเร็ว

งานด้านการเงิน

จัดทำแนวปฏิบัติด้านบัญชีและการเงิน การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ จัดระบบการชำระค่าเล่าเรียนผ่านธนาคารและชำระที่โรงเรียน มีการปิดบัญชีและทำรายงานสถานะทางการเงินของโรงเรียนทุกเดือน

งานบัญชีและงบประมาณ

จัดทำแนวปฏิบัติด้านบัญชีและงบประมาณ กำหนดอำนาจในการอนุมัติ ใช้วิธีการบันทึกบัญชีแบบพึ่งรับพึ่งจ่าย บันทึกระบบบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ จัดทำคู่มือการบันทึกบัญชี จัดทำทะเบียนทรัพย์สินถาวรแยกเป็นรายอาคาร จัดระบบบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน จัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า 3 ปี กำหนดขั้นตอนและกระบวนการจัดทำ

งบประมาณ กำหนดให้มีแผนงานและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนประกอบการทำงานของงบประมาณ ประจำปี จัดทำงบประมาณเป็นรายเดือน มีคณะกรรมการพิจารณางบประมาณของโรงเรียนเป็นลำดับชั้นประกอบด้วย กรรมการบริหาร คณะกรรมการอำนวยการ พระคลังข้างที่ ระดับโรงเรียนประกอบด้วย หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้าแผนก ผู้กำกับคณะ และหัวหน้าครูคณะ

งานจัดซื้อและพัสดุ

โรงเรียนจัดให้มีระบบการควบคุมการจัดซื้อ โดยฝ่ายจัดซื้อและพัสดุเป็นหน่วยงานกลางในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จัดจ้าง ตามความต้องการของหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณแล้ว จัดระบบการควบคุมการจัดซื้อ การประเมินผู้ขาย ทำรายชื่อผู้ขายที่เชื่อถือได้ กำหนดวิธีการปรับและลงโทษ กำหนดขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำสถานการณ์จัดซื้อของโรงเรียน จัดทำรายงานการเบิกจ่ายวัสดุ รายงานสรุปการสั่งซื้อวัสดุครุภัณฑ์ของทุกหน่วยงาน ทำรายงานสถานการณ์สั่งซื้อเป็นประจำทุกเดือน

งานการบุคคล

กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานบุคคล จัดทำคู่มือการบริหารงานบุคคล จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสรรหาและรับสมัครบุคลากร การจัดจ้าง การบรรจุแต่งตั้ง การฝึกอบรมและส่งเสริมความก้าวหน้าด้านวิชาชีพ ระเบียบการลาศึกษาต่อ การจัดทำทะเบียนประวัติ การทำสัญญาจ้าง การจัดสวัสดิการที่นอกเหนือจากสิทธิที่พึงได้รับตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดทำฐานข้อมูลบุคลากรของโรงเรียน วางแผนกำลังคนให้สอดคล้องกับภารกิจ การโยกย้ายเพื่อจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน แผนเพิ่มและลดกำลังคนตามขนาดและขอบเขตของงาน หรือเปลี่ยนวิธีการทำงาน กำหนดภารกิจตามลักษณะงาน กำหนดตำแหน่งเงินเดือน ค่าจ้างเป็นแบบผสมโดยพิจารณาตามตำแหน่ง ตามคุณวุฒิ ตามความสามารถพิเศษ วางระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน การจัดเบี้ยเลี้ยง ค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลา กำหนดบำเหน็จรายปี ดำเนินการขอรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดำเนินการเกี่ยวกับระบบการรับนักเรียนใหม่

งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

มีการจัดทำแผนในการดูแลรักษา และซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สอยพื้นที่ที่เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบอย่างเหมาะสมเพียงพอต่อภารกิจและเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนในอนาคต วางแผนและดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนโยการจัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับความ

เป็นโรงเรียนประจำ จัดสร้างอาคารเรียนเฉพาะสาขาวิชา มีอาคารประกอบสำหรับภารกิจของการเป็นโรงเรียนประจำอย่างครบถ้วน เช่น อาคารประกอบอาหาร โรงซักรีด โรงซ่อมบำรุง จัดสร้างที่พักและพัฒนาพื้นที่ค่ายวชิรมงกุฏ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เพื่อเป็นที่ประชุม สัมมนา และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน จัดอาคารที่พักสำหรับบุคลากรและนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งให้บริการเชิงธุรกิจแก่บุคคล และหน่วยงานทั่วไป มีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ โดยจัดทำตารางเวลาการประเมินผล จัดให้มีคณะกรรมการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงาน จัดทำแนวปฏิบัติการ แจ้งซ่อมอุปกรณ์ การขอปลูกสร้าง ปรับปรุง ต่อเติมอาคาร ติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า การขอกำล้าง พล ขอรับการอำนวยความสะดวก การขอใช้ห้องประชุม การจัดช่างนอนเวร การจัดคนงานนอกเวรตามตึกต่างๆ

งานยานพาหนะและรักษาความปลอดภัย

จัดระบบการใช้นยานพาหนะของโรงเรียนให้เป็นไปตามความต้องการอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพในการให้บริการ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

จัดระบบการรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน โดยจัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัยประจำอยู่ตามประตูที่เปิดใช้งาน จัดให้มีคนงานนอนเวรประจำตึก เพื่อระวังรักษาการณ์ให้โรงเรียนสงบเรียบร้อยและป้องกันอุบัติเหตุหรือการโจรกรรม จัดช่างนอนเวรเพื่อให้บริการเชิงแก้ไข บรรเทาข้อบกพร่องของระบบอาคารในช่วงเวลากลางคืน เป็นการป้องกันหรือควบคุมมิให้ความบกพร่องของอาคารนั้นๆ ลุกไหมหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของโรงเรียน จัดระบบดูแลรักษาความปลอดภัยและการจราจรภายในโรงเรียนเป็นการเฉพาะกิจ

งานซักรีด

จัดให้มีโรงซักรีดเพื่ออำนวยความสะดวกและรักษาสุขอนามัยที่ดีของนักเรียน มีการจัดระบบการจัดเก็บและส่งคืนเสื้อผ้าแก่นักเรียนตามตารางปฏิบัติงาน

3. ฝ่ายวิชาการ

ในปีการศึกษา 2546 วชิราวุธวิทยาลัยได้เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของวชิราวุธวิทยาลัย (หลักสูตรสถานศึกษา) ในชั้น ป.4 ม.1 และ ม.4 ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดำเนินการโดยคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน มีการประชุมหารือเพื่อกำหนดแนววิธีดำเนินการ และมีการจัดตั้งคณะทำงานด้านหลักสูตรของโรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหาร

โรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครูบางคน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง

ในการทำหลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ ดังนี้

1. เน้นการบูรณาการด้านเนื้อหาสาระ ทักษะ และเจตคติ ของกลุ่มวิชาและกิจกรรมต่างๆ
2. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้นเป็น 2 ระดับคือ มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และมาตรฐานชั้นสูงของโรงเรียน
3. ดำเนินการเรียนการสอนตามวิธีวิชาวุธ คือ กระบวนการและวิธีการเรียนรู้ที่กำหนดกรอบและสัดส่วนของการจัดกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ ผ่านการเรียนการสอนแบบบรรยาย การปฏิบัติกิจกรรม การปลูกฝังคุณค่าทัศนคติผ่านการสอนและการปฏิบัติ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
4. ดำเนินการจัดทำหลักสูตร
5. การวัด ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ โดยการวัดติดตาม และประเมินผลภายในและภายนอก โดยพิจารณาผลการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านกีฬา ด้านดนตรี หรือศิลปะและการออกแบบ การจัดการกิจกรรมสมาคม ด้านภาวะผู้นำ และการบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร

โรงเรียนได้พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจัดทำหลักสูตร โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาอบรมให้ครูที่โรงเรียน หรือส่งครูไปอบรมตามหน่วยงานจัดอบรม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในระหว่างกลุ่มครูด้วยกัน การประชุมหมวดวิชา

2. แต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ

ในปี พ.ศ. 2544 หลังจากที่ผู้บังคับการได้เสนอแนวคิดและให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนแล้ว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพภายในคือ คณะอนุกรรมการประกันคุณภาพภายใน เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลภายในของวชิราวุธวิทยาลัยให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานด้านต่างๆของวชิราวุธวิทยาลัย และมาตรฐานการศึกษาที่ใช้ประเมินคุณภาพภายนอก
2. ให้ความสนใจกับบุคลากรในวชิราวุธวิทยาลัย เกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของการประเมินผลภายในและการประเมินผลภายนอก
3. สรรวจความพร้อมในการจัดทำการศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของ

วชิราวุธวิทยาลัย

4. ประสานงานระหว่างฝ่ายจัดการ ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกำกับคณะในการตรวจสอบ การดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เพื่อสรุปผลการดำเนินงานในระยะเวลาตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 เป็นต้นมา จนถึงสิ้นสุดปีการศึกษา 2544 เพื่อประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้าน กระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย

5. จัดทำภาพรวมและลักษณะพิเศษของวชิราวุธวิทยาลัย เพื่อเป็นแนวทางให้คณะผู้ ประเมินคุณภาพภายนอกเข้าใจ จะได้เป็นพื้นฐานสำหรับใช้ประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างรอบ ด้านของวชิราวุธวิทยาลัย

6. ทำการประเมินผลภายใน

นอกจากนี้ผู้บังคับการยังได้แต่งตั้งคณะทำงานวิจัยขึ้นอีกชุดหนึ่ง เป็นคณะครูในโรงเรียน ซึ่งมีประสบการณ์สอนในโรงเรียนมากกว่า 10 ปี และจบการศึกษาระดับปริญญาโท ทำให้มี ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการวิจัย การประกันคุณภาพการศึกษา มีจำนวน 6 คน ซึ่งมีหน้าที่ ดังนี้

1. วิจัยสถาบัน
2. ประสานงานกับคณะอนุกรรมการประเมินผลภายใน
3. รวบรวมข้อมูลจากฝ่ายต่างๆมาประมวลผล
4. ทำรายงานประเมินผลตนเองเพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการประเมินผลภายใน

การดำเนินการ

1. วางแผนปฏิบัติงาน (Plan)

1.1 กำหนดเป้าหมายการศึกษา

เป้าหมายทางการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย คือการพัฒนาอุปนิสัยและความสามารถ ของนักเรียนควบคู่กันไป โดยเน้นที่การพัฒนาอุปนิสัยเป็นด้านหลัก ส่วนการพัฒนา ความสามารถของนักเรียนเน้นที่ทักษะมากกว่าสาระ และทักษะในที่นี้หมายถึงทักษะทางวิชาการ และทักษะชีวิต

โครงสร้างการจัดองค์กรแบ่งออกเป็น ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม ฝ่ายกำกับคณะ โดยมี ฝ่ายบริหารช่วยสนับสนุน โครงสร้างแผนงานแบ่งออกเป็น 5 แผนงานคือ แผนงานวิชาการ แผนงานส่งเสริมพลานามัย ดนตรี สมาคม(และกิจกรรม) แผนงานการจัดการคณะ แผนงาน ปรับปรุงและพัฒนา(ด้านกายภาพและคุณภาพ) และแผนงานบริหาร โครงสร้างแผนงานนี้ สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา โดยมีจุดเน้นที่การพัฒนาอุปนิสัยและความสามารถตาม

ความถนัดของเด็กแต่ละคน ดังสะท้อนจากการมีทั้งครูวิชาการ ครูและโค้ชกีฬา ครูดนตรี มีกีฬา และดนตรีหลายชนิดให้เด็กเลือกเล่น แผนงานการจัดการคนละมีโครงการส่งเสริมการศึกษา เพื่อพัฒนาอุปนิสัยและภาวะผู้นำ แผนงานปรับปรุงและพัฒนาด้านคุณภาพมีโครงการพัฒนาครู โครงการออกแบบและเทคโนโลยี โครงการพัฒนาการเรียนการสอน และสื่อการสอน ภาษาอังกฤษ และโครงการประกันคุณภาพการศึกษา

มีการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดทำขึ้น ให้มีการจัดกลุ่มใหม่ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และให้สามารถใช้วัดผลการดำเนินงานของวชิราวุธวิทยาลัยได้ ทั้งนี้โดยมีการจัดระบบการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนให้สามารถวัดทั้งการพัฒนาอุปนิสัยและความสามารถของผู้เรียน

เป้าหมายทางยุทธศาสตร์

พระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ “แม่บท” ในการจัดการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์โดยมีเป้าหมายการพัฒนาอุปนิสัยของผู้เรียนเป็นฐานหลัก ได้แก่

1. การพัฒนาบุคลิกภาพและนิสัยความเคยชินอันเป็นผลเนื่องมาจากการบ่มเพาะกลุ่มเกลาอุปนิสัย
2. ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตซึ่งจะต้องปลูกฝังไว้เพื่อประโยชน์ระยะยาวตลอดชีวิต
3. การให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นอิสระ ควบคู่ไปกับการพึ่งพิงกันกับผู้อื่น

ยุทธวิธีที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายทางยุทธศาสตร์นี้ได้มีการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงขยายตัวขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา จึงกำหนดให้ “ทักษะนำสาระ” โดยเน้นการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องอยู่ในกรอบของหลักการ อันเป็นคุณธรรม มิใช่เป็นเพียงค่านิยม

ในการบรรลุเป้าหมายที่ประกอบเป็นอุปกรณ์ด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร วชิราวุธวิทยาลัยได้ใช้แนวทาง 3 ด้าน ได้แก่

1. แนวทางการปรับหลักสูตรให้มีขอบเขตกว้างขวางกว่าหลักสูตรตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่กว้างขวางขึ้น ทั้งที่เป็นวิชาต่างๆ และเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน

2. แนวทางการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนตามศักยภาพและความถนัดต่างๆ ตามแนวทฤษฎีปัญญา การพัฒนาปัญญาทางอารมณ์
3. แนวทางการเรียนรู้แบบผู้เรียนคิดเอง สร้างเอง(Constructionism) การส่งเสริมให้ใช้สมองทั่วด้าน การเรียนอย่างเพลิดเพลิน และการคิดอย่างสร้างสรรค์

1.2 จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย

ในการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายทางการศึกษานั้น วิชาวุฒวิทย์าลัยได้เน้นการพัฒนาอุปนิสัยและการพัฒนาความสามารถของนักเรียนควบคู่กันไป โดยเน้นการพัฒนาอุปนิสัยเป็นด้านหลัก ส่วนการพัฒนาความสามารถของนักเรียนเน้นที่การพัฒนาด้านทักษะ (ทักษะทางวิชาการและทักษะชีวิต)มากกว่าสาระ หมายถึง โรงเรียนไม่เน้นความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ แต่จุดหมายสูงสุดคือให้

1. การพัฒนาบุคลิกภาพและนิสัยความเคยชินอันเป็นผลเนื่องมาจากการบ่มเพาะกลม่อมเกลากฎอุปนิสัย
2. ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตซึ่งจะต้องปลูกฝังไว้เพื่อประโยชน์ระยะยาวตลอดชีวิต
3. การให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นอิสระ ควบคู่ไปกับการพึ่งอิงพึ่งกันกับผู้อื่น

1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงาน

ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานนั้นได้มีการแปรเป้าหมายทางยุทธศาสตร์มาเป็นแผนงานหลักและแผนงานรอง โดยมีโครงการในแต่ละแผนงานรองรับเพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรด้านการเงิน บุคลากร และอุปกรณ์ที่ช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามแผนงานได้ วิชาวุฒวิทย์าลัยได้มีการจัดทำแผนพัฒนากำลังคน ควบคู่ไปกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินการตามแผนพัฒนากำลังคน ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 – 2543

ในปีการศึกษา 2546 วิชาวุฒวิทย์าลัยมีแผนงานหลัก 5 แผนงานคือ

1. แผนงานบริหารทั่วไป
2. แผนงานการเรียนการสอนฝ่ายวิชาการ
3. แผนงานส่งเสริมพลานามัย
4. แผนงานการจัดการคณะ
5. แผนงานปรับปรุงและพัฒนา

แผนภูมิที่ 7 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนนวมิตรีวิทยาลัย

1. แผนงานบริหารงานทั่วไป

แผนงานบริหารงานทั่วไปมีนโยบายหลักๆ ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร ในปีงบประมาณ 2545 และ 2546 มีครู ผู้กำกับคณะ และแพทย์ใหญ่ เกษียณอายุในปีงบประมาณ 2547 จึงมีการรับบุคลากรมาทดแทน โดยรวมถึงตำแหน่งรองผู้บังคับการ 1 ตำแหน่งด้วย สำหรับพนักงานยังไม่มีกรรับเพิ่ม งบประมาณค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรที่สำคัญตามปีงบประมาณ 2547 นอกจากจะเป็นค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือน และค่าตอบแทนแล้ว ยังเป็นงบประมาณพัฒนาบุคลากรที่โรงเรียนได้เน้นการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

1.2 ในปีงบประมาณ 2547 นี้ โรงเรียนได้ทดลองแสวงหาวิธีประมุขวิสดุ อุปกรณ์ ผ่านการจัดซื้อแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-purchasing) เพื่อเปรียบเทียบราคาการจัดซื้อที่จัดทำโดยระบบการจัดซื้อแบบปกติกับระบบการจัดซื้อแบบใหม่

1.3 โรงเรียนยังคงใช้ระบบบัญชีฟิ่งรับ ฟิ่งจ่าย ในการจัดทำบัญชี และมีการจัดทำรายงานการเงินโดยรวมบัญชีเงินผลประโยชน์เข้ากับบัญชีเงินงบประมาณ ทั้งนี้ได้จัดทำเป็นประจำทุกเดือน

1.4 งบประมาณค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีจ้างเหมาจากภายนอก (out-sourcing) เป็นหลัก ด้านครุภัณฑ์ยังคงมีนโยบายในการส่งเสริมให้ส่วนต่างๆ ใช้ครุภัณฑ์ร่วมกัน

ในแผนงานบริหารทั่วไปมีโครงการดังนี้

1. บำรุงรักษาสสิ่งแวดล้อมและอาคารสถานที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ทางโรงเรียนมีคณงานที่มีหน้าที่ดูแลบำรุงรักษาเกี่ยวกับงานด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมเสมอ โดยจะมีการตัดแต่งต้นไม้ต่างๆ ให้มีลักษณะที่สวยงาม กิ่งก้านไม่รกตาอยู่เสมอ เมื่อต้นไม้ต้นใดไม่ออกดอกหรือเหี่ยวก็จะมีการสับเปลี่ยนนำต้นไม้ใหม่มาลงแทน เพื่อให้บรรยากาศภายในโรงเรียนดูร่มรื่น มีดอกไม้ขนาดเล็ก เช่น ชบา มาปลูกเพิ่มตามจุดต่างๆ สนามหญ้าต่างๆ เมื่อหญ้ายาวคณงานก็จะนำรถตัดหญ้ามาตัวและเก็บกวาดเศษหญ้าให้เรียบร้อย แม้กระทั่งหญ้าที่ตกลงไปสระน้ำก็จะซ้อนขึ้นมาเพื่อมิให้น้ำเน่าเสียและปลาที่อยู่ในสระน้ำตาย สระขนาดใหญ่ที่อยู่หลักตีกรวมกฏติดตั้งเครื่องตีฟองอากาศเพื่อให้น้ำไม่เน่าเสีย ทุกๆ วันคณงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องอาคารสถานที่จะมาทำงานเกี่ยวกับต้นไม้ทุกวัน ไม่ว่าจะการตัดแต่งกิ่ง รดน้ำ ใส่ปุ๋ย นอกจากนี้ภายในอาคารเรียนเมื่อนักเรียนเรียนเสร็จแล้วจะมีเจ้าหน้าที่มาทำความสะอาดห้อง จัดโต๊ะเรียนให้เรียบร้อยเหมือนเดิมระหว่างทำงานเจ้าหน้าที่พูดคุยทักทายกับครูอย่างเป็นกันเอง

“เศษหญ้าพวกนี้ถ้าตัดแล้วไม่ซ้อนขึ้นมาจะ น้ำมันก็จะเน่า คราวนี้
ก็จะเป็นน้ำเสียทั้งหมด”

คณงานตัดหญ้า

“โรงเรียนดูแล้วมีสีเขียวมากนะครับ ทำให้มันดูสดชื่นดี ทำให้
เวลาเดินไปเรียนอาคารอื่นไม่ร้อนเท่าไร”

นักเรียนชั้น ม.5

2. แผนงานการเรียนการสอนฝ่ายวิชาการ

แผนงานการเรียนการสอนฝ่ายวิชาการ มีนโยบายหลักๆ ดังนี้

2.1 โรงเรียนจะใช้ทรัพยากรทุกๆ ด้าน ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา
กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาครู การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ควบคู่กันไป โดยระดมความ
ร่วมมือจากนักเรียนเก่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกและแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก
ประเทศให้มากขึ้น

2.2 โรงเรียนมุ่งการปรับปรุงคุณภาพของนักเรียนและครู ให้ได้มาตรฐานเทียบเคียงกับ
โรงเรียนชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ โดยเร่งพัฒนาความรู้ทางวิชาการให้เข้มข้นในสาขาวิชา
ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นพิเศษ สำหรับ
สาขาวิชาอื่นๆ จะได้ส่งเสริมให้มีบูรณาการมากขึ้น ตามหลักสูตรที่โรงเรียนได้จัดทำไว้

2.3 โรงเรียนจะจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสถาบันทวีปัญญา ให้เป็นแหล่งทรัพยากร
การเรียนรู้ระดับนำทางด้านภูมิปัญญาตะวันออกและภูมิปัญญาตะวันตก โดยตั้งแต่
ปีงบประมาณ 2547 เป็นต้นไปจะจัดทรัพยากรการเรียนรู้อย่างพร้อมมูล สำหรับใช้ในอาคารใหม่
ที่จะสร้างเสร็จในปีงบประมาณ 2547

เป้าหมายทางวิชาการ

1. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (คะแนนเฉลี่ย)

ตารางที่ 5 เป้าหมายทางวิชาการวิชาภาษาไทย

สังกัด	ปีการศึกษา 2545	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547
วชิราวุธวิทยาลัย	51.5	60	60-65
ทั่วประเทศ	50.6	-	-
กทม.	53.1	-	-
สช.กทม.	57.3	-	-

ตารางที่ 6 เป้าหมายทางวิชาการวิชาคณิตศาสตร์

สังกัด	ปีการศึกษา 2545	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547
วชิราวุธวิทยาลัย	57.1	60	60-65
ทั่วประเทศ	49.9	-	-
กทม.	53.2	-	-
สช.กทม.	60.0	-	-

ตารางที่ 7 เป้าหมายทางวิชาการวิชาภาษาอังกฤษ

สังกัด	ปีการศึกษา 2545	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547
วชิราวุธวิทยาลัย	62.8	65-70	70-75
ทั่วประเทศ	47.4	-	-
กทม.	52.2	-	-
สช.กทม.	60.4	-	-

2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (คะแนนเฉลี่ย)

ตารางที่ 8 เป้าหมายทางวิชาการวิชาภาษาไทย

สังกัด	ปีการศึกษา 2545	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547
วชิราวุธวิทยาลัย	52.2	60	65-70
ทั่วประเทศ	46.7	-	-
กทม.	51.9	-	-
สช.กทม.	56.3	-	-

ตารางที่ 9 เป้าหมายทางวิชาการวิชาคณิตศาสตร์

สังกัด	ปีการศึกษา 2545	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547
วชิราวุธวิทยาลัย	47.6	55	60-65
ทั่วประเทศ	39.0	-	-
กทม.	44.1	-	-
สช.กทม.	51.8	-	-

ตารางที่ 10 เป้าหมายทางวิชาการวิชาภาษาอังกฤษ

สังกัด	ปีการศึกษา 2545	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547
วชิราวุธวิทยาลัย	72.8	75	75-80
ทั่วประเทศ	45.3	-	-
กทม.	56.0	-	-
สช.กทม.	70.3	-	-

ตารางที่ 11 ความถนัดทางการเรียนของนักเรียนชั้นม. 6

สังกัด	ปีการศึกษา 2545				ปีการศึกษา 2546				ปีการศึกษา 2547			
	คะแนนรวม(1)	ภาษา(2)	คำนวณ(3)	วิเคราะห์(4)	(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	(2)	(3)	(4)
วชิราวุธวิทยาลัย	49.3	50.7	45.2	52.3	55	55	55	60	60	60	60	60
ทั่วประเทศ	39.9	39.2	38.0	42.9								
กทม.	50.0	48.4	47.6	54.7								
สช.ทั่วประเทศ	43.3	41.2	41.7	47.6								
สช.กทม.	55.3	52.9	53.0	60.8								

แผนงานการเรียนการสอนมีโครงการต่างๆ ดังนี้

1. พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์
2. พัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
3. อินเทอร์เน็ตระยะ 3

4. ศูนย์แนะแนวอาชีพ
5. จัดทำ CD-ROM และวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา
6. ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยของครู

1. พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

ในปีงบประมาณ 2541 โรงเรียนได้จัดการปรับปรุงห้องวิทยาศาสตร์ให้มีความทันสมัย ทัดเทียมกับที่มีอยู่ในโรงเรียนชั้นนำของประเทศอังกฤษ โรงเรียนสมัครเข้าเป็นสมาชิกของ Institute of Physics มีการจัดปาฐกถาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ต่อเนื่องตลอดปี โดยมี ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิทยาศาสตร์ชั้นนำของประเทศ นอกจากนี้ยังได้มีข้อตกลงร่วมมือ ช่วยเหลือทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์กับโรงเรียน Shewsberry ในประเทศอีกด้วย

การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จะเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน โดยนักเรียน จะสามารถใช้ภาษาอังกฤษค้นคว้าความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์จากตำราต่างประเทศและ อินเทอร์เน็ตได้ ส่วนครูวิทยาศาสตร์นั้นไม่เป็นเพียงครูที่สอนวิทยาศาสตร์ประจำโรงเรียนเท่านั้น แต่จะมีนักวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญในระดับมหาวิทยาลัยมาช่วยสอน นักเรียนที่มีความชอบ และสนใจในด้านวิทยาศาสตร์อย่างจริงจัง กลุ่มเล็ก อาจจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนักวิทยาศาสตร์ เหล่านั้น ในการวิจัยและทดลองที่ใช้ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ที่ชิราวุธวิทยาลัย

มีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้ครอบคลุมและทันสมัยกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้หลักสูตรการเรียนการสอน Edwood College ร่วมด้วย นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงอาคาร คนตรีเก่าให้เป็นตึกเรียนวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ มีสื่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่พร้อม สำหรับการเรียนสอนไม่ว่าเป็น อุปกรณ์ เครื่องมือการทดลอง หลอดแก้ว ตะเกียงแอลกอฮอล์ สารเคมีต่างๆ เป็นต้น อีกทั้งภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ยังจัดโต๊ะที่เหมาะสมต่อการเรียนคือ มี โต๊ะให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติการทดลอง

“เวลาครูให้การบ้านก็จะมีไปค้นจากอินเทอร์เน็ตบ้าง บางทีก็ซื้อเก็ยจ แต่ถ้าไม่ทำก็ไม่มีการบ้านส่งครู เราก็ต้องทำแต่การไปค้นก็ทำให้ เราได้ความรู้เพิ่มเติมจากห้องเรียน”

นักเรียนชั้น ม. 5

“การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีอาจารย์มหาวิทยาลัยมาสอน
นักเรียนด้วย นักเรียนก็จะชอบคือเวลาเรียนก็จะไม่ได้เคร่งเครียด
อะไร”

ผู้ช่วยผู้บริหาร

2. พัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้นทางโรงเรียนได้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นเป็นสำคัญ ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยการบรรยายควบคู่กับการปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์ การทำงานร่วมกัน และการจัดทำโครงการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้ฝึกสมอง ทักษะการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ด้วยเกม และโปรแกรมสำเร็จรูป มีการบูรณาการประเด็นความรู้ในบางประเด็นที่สอดคล้องกัน ในระดับประถมศึกษาจะเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยกำหนดประเด็น (Theme) การเรียนรู้ขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยนักเรียนชั้น ป. 6 – ม. 2 จะมีค่ายวิชาการวชิรมงกุฏ บูรณาการกับชีวิตจริง ออกไปเรียนรู้กับชีวิต มี 9 หน่วย ดังนี้

ป. 6	มี 3 หน่วย	ได้แก่	1. สวนป่าในเมือง
2. วิถีลุ่มน้ำผืนฟ้าสู่โลก
3. ชาติและความเป็นไทย
ม. 1	มี 3 หน่วย	ได้แก่	1. ช่วงต่อของแม่น้ำสู่มหาสมุทร
2. วิถีความพอเพียง
3. ตามรอยอารยธรรมอีสานใต้
ม. 2	มี 3 หน่วย	ได้แก่	1. การฟื้นฟูป่าเขาแผงม้า
2. วนเกษตร
3. มรดกของชาติวัฒนธรรม

ใน ม. 1 – ม. 4 จะบูรณาการโดยผ่านพลเมือง-พลโลก มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ด้านคือ

1. ด้านการอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความรับผิดชอบทางสังคม ทางศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นรากฐานเบื้องต้นของการเป็นพลเมือง-พลโลก ที่มีความรับผิดชอบต่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความประพฤติและพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคม เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและจริยธรรมทั้งในระหว่างที่ศึกษาอยู่ภายในและภายนอกโรงเรียน และมีความสัมพันธ์ต่อผู้อื่นและ

ต่อสังคมโดยรวมอย่างเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพกฎ กติกาของสังคมในรูปของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ

ส่วนนี้สิ่งที่ต้องเป็นสาระและทักษะ ซึ่งต้องให้มีกระบวนการเรียนรู้ที่ควบคู่กันไป ให้ส่วนที่เป็นการฝึกทักษะช่วยให้เด็กๆ ได้เข้าถึง เข้าใจคุณค่าและมีทัศนคติด้านบวก

2. ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนและการรับใช้สังคม นักเรียนส่วนมากเมื่อเข้ามาอยู่ในระบบโรงเรียนแล้วก็จะมีชีวิตที่แยกตัวออกมาจากชุมชน เพราะมีตารางเรียน ในวันหนึ่งๆ นักเรียนส่วนใหญ่มักเรียนอย่างเดียว มีบางส่วนที่ช่วยงานบ้าน แต่จะไม่มีโอกาสร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน หรือกับผู้คนในละแวกบ้าน ดังนั้นจึงมีความพยายามที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการทำให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน บริการสังคมได้ ถือว่าเป็นทักษะที่ควรฝึกไว้ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก

3. ด้านการมีความรู้ ข้อมูล ข่าวสารทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางการเมืองประเด็นและปัญหา ตลอดจนการดำเนินงานของระบอบประชาธิปไตย การที่พลเมืองสามารถมีอิทธิพลต่อการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ

ม. 5 มีการศึกษาอาชีพที่นักเรียนสนใจตามอัธยาศัย

ม. 6 จะเน้นการตีว สอนซ่อมเสริม

โดยแต่ละประเด็นการเรียนรู้จะใช้เวลา 1 ภาคเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

“เวลานักเรียนไปเรียนรู้ที่เขาใหญ่เขาจะตื่นเต้นมากเลย ได้กินอะไรที่ไม่ได้กิน ได้ทำอะไรที่เวลาอยู่โรงเรียนหรืออยู่บ้านไม่ได้ทำ อย่างเมื่อเสาร์อาทิตย์ที่ผ่านมาก็ไปนอนไปกินกับชาวบ้านเลย กินอึ่งอ่างเลยนะ”

ครูสอนสังคม

“ได้ไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนที่เขาอยู่ที่โน่นด้วย เขาให้แคนอันเล็กผมมา ผมไปกินอึ่งอ่างย่างแต่ครูไม่กล้ากิน”

นักเรียนชั้น ม. 1

3. อินเทอร์เน็ตระยะ 3

มีการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตเข้าสู่ส่วนต่างๆภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ มีขนาดของเครือข่ายข้อมูลใยแก้วภายในโรงเรียน 100 Mbps และ Internet Band

width 0.128 Mbps มีจำนวนเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการต่อนักเรียนทุกระดับเป็น 1 เครื่องต่อ 4 คน

เมื่อถึงเวลาว่างของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตในห้องสมุดซึ่งมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีไว้ให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตได้ประมาณ 6 เครื่อง เว็บไซต์ที่นักเรียนเข้าไปส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เช่น เพลงที่กำลังได้รับความนิยม หรือเป็นการบ้านที่ครูให้มาหาไปส่ง เช่น เรื่องวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

“ชอบมาเล่นที่ห้องสมุด เพราะมีคู่มือเว็บไซต์ให้ดู หรือเรื่องเกี่ยวกับโปรแกรมต่างๆ ให้อ่านได้เลย”

นักเรียน ม. 3

“ชอบมาฟังเพลง เพราะที่นี่มีหูฟังให้ฟังได้เลยไม่รบกวนเพื่อนด้วย”

นักเรียน ม. 3

4. ศูนย์แนะแนวอาชีพ

โรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์แนะแนวอาชีพ (Career Center) เพื่อทำหน้าที่ในการแนะแนวอาชีพ และการศึกษาต่ออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โรงเรียนมีการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการจัดระบบให้ความรู้ และการให้คำปรึกษา มีการทดสอบความถนัดก่อนที่นักเรียนจะเลือกตัดสินใจเลือกแผนการเรียน จัดระบบให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลโดยบุคลากรของโรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิสมาชิกอาชีพต่างๆ ที่เป็นที่ปรึกษาของศูนย์แนะแนวอาชีพ

5. จัดทำ CD-ROM และวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา

เป็นการจัดทำสื่อผสม เป็น CD การสอนภาษาอังกฤษ จัดทำ Classroom Action Research (CAR) เป็นการเรียนรู้ศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

6. ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยของครู

การพัฒนาและส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถทางวิชาการเพิ่มขึ้น โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน เมื่อมีครูและ

บุคลากรทางการศึกษาใหม่เข้ามาปฏิบัติงาน ทางโรงเรียนจะจัดประชุมชี้แจงปฐมนิเทศ สัมมนา บุคลากรใหม่ จัดให้มีการศึกษางานพร้อมกับการปฏิบัติงาน จัดให้มีการฝึกงานหรือทดลอง ปฏิบัติงาน จัดประชุมอบรมทางวิชาการให้แก่ครูและหัวหน้าหมวด โดยมีการสำรวจความต้องการของครูในการพัฒนาตนเอง และจัดอบรมครูภายในโรงเรียนเป็นระยะๆ มีการส่งครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมในหลักสูตรระยะสั้นไปศึกษาดูงานโรงเรียนประจำในต่างประเทศ จัดให้มีกองทุนพัฒนาครู เพื่อส่งเสริมการวิจัย การผลิตสื่อการเรียนการสอน และนวัตกรรมทางการศึกษา

“เมื่อเปิดเทอมที่ผ่านท่านผู้บังคับการก็ได้ให้ไปดูงานที่นิวซีแลนด์ แล้วก็ทำรายงานส่งท่าน โรงเรียนที่เน้นการศึกษาของเขาเรียกว่าพัฒนาเด็กได้ดีทีเดียวเลย”

ครูห้องสมุด

มีการจัดทำ Career path เส้นทางชีวิตครู ส่งครูไปศึกษาต่างประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ในระยะเวลา 1 เดือน 3 เดือน และ 1 ปี มีการจัดทำโครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของครู ทั้งในด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เช่น โครงการชีวิตส์ตวันารู้ โครงการการจัดการเรียนรู้เรื่องเส้นใยและสีย้อม เป็นต้น สื่อการเรียนรู้ เช่น เรื่องคณิตกับศิลป์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ไฮเปอร์มีเดียบนอินเทอร์เน็ตที่นำเสนอในรูปแบบ Mind Mapping เป็นต้น คู่มือการเรียนรู้ เช่น คู่มือการใช้งานโปรแกรม MicroWorlds ร้อยกรองของง่าย ๆ เป็นต้น งานวิจัย เช่น การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตตามแนวสวนผักดิน งานวิจัยข้อมูลพื้นฐาน ชุด ภูมิหลังเด็กในหลวง เป็นต้น

“โรงเรียนส่งเสริมในเรื่องของการทำวิจัยต่างๆ ดีมาก ใครอยากทำอะไรเขียนโครงการเสนอได้เลย โรงเรียนเราสนับสนุนเต็มที่”

ครูภาษาไทย

3. แผนงานส่งเสริมพลานามัย

แผนงานส่งเสริมพลานามัย มีนโยบายหลักๆ ดังนี้

3.1 โรงเรียนยังคงจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมพลานามัยอย่างพอเพียง โดยเน้นกีฬาประเภททีมเป็นหลัก

3.2 โรงเรียนจะจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนให้เป็นไปตามหลักวิชาโดยจัดงบประมาณ อุปกรณ์ และบุคลากรอย่างพอเพียงต่อการป้องกันและการบำบัดรักษา

3.3 โรงเรียนจะอาศัยการจัดอาหารตามหลักโภชนาการที่ดี เพื่อดูแลให้นักเรียนมีพละอนามัยดี ไม่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์ที่เหมาะสมของแต่ละวัย

3.4 โรงเรียนจะจัดงบประมาณส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณฉุกเฉิน ในกรณีที่เกิดโรคระบาด ซึ่งเป็นภัยร้ายแรง และจัดระบบการประกันสุขภาพสำหรับนักเรียน และนักกีฬาที่ทำการแข่งขันในทีมโรงเรียน

โรงเรียนดำเนินการในด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและพัฒนาการอย่างสมวัยของนักเรียนประจำ ด้วยการส่งเสริมให้นักเรียนรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน จัดให้มีบริการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ และพัฒนาการต่างๆ อย่างสมวัย จัดที่พักอาศัยและพื้นที่การประกอบกิจกรรมส่วนตัวอย่างสะอาดถูกหลักอนามัย จัดให้มีการรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างครบถ้วน จัดส่งนักเรียนที่เจ็บป่วยไปให้แพทย์ในโรงเรียนตรวจวินิจฉัยและรักษาพยาบาลเบื้องต้น

มีการจัดทำประวัติสุขภาพนักเรียนแต่ละคน โดยฝ่ายพยาบาลจัดให้มีการตรวจสุขภาพนักเรียน จัดบริหารชั้น น้ำหนัก ส่วนสูง

โรงเรียนได้จัดหน่วยงานประกอบอาหารของโรงเรียน คือ ครัวรวม ทำหน้าที่รับผิดชอบในการประกอบให้กับนักเรียนแต่ละคณะ จัดให้มีโภชนาการกำหนดรายการอาหารมีคุณค่าทางอาหารครบถ้วน 5 หมู่

โรงเรียนให้นักเรียนทุกคนได้เล่นกีฬา โดยเลือกเล่นได้หลายประเภท มีการจัดแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนระหว่างคณะต่างๆ ให้นักเรียนจัดการแข่งขันกันเองโดยมีครูเป็นผู้แนะนำ โดยแบ่งการแข่งขันออกเป็นดังนี้

ภาคเรียนที่ 1 รักบี้ฟุตบอล แบดมินตัน

ภาคเรียนที่ 2 ฟุตบอล บาสเกตบอล

ภาคเรียนที่ 3 เทนนิส ว่ายน้ำ สควอช กรีฑา

การเล่นกีฬาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา คือฝึกหัดให้มีจิตใจเข้มแข็ง เป็นนักสู้ รักหมู่คณะ เมื่อถึงคราวแพ้ก็รู้จักรับว่าแพ้ และเมื่อชนะก็ไม่จำเป็นต้องทับถมผู้แพ้ วชิราวุธวิทยาลัยต้องการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีพละอนามัยแข็งแรงและจิตใจสมบูรณ์ ซึ่งมีความเชื่อมั่นว่ากีฬาสอนให้คนกล้าหาญ อดทน เข้มแข็ง กล้าเผชิญความจริง และเผชิญอุปสรรค สอนให้รู้จักหว่านเมื่อใดควรใจเย็นเมื่อใดควรรีบด่วน การใช้ไหวพริบในเชิงกีฬาตัดสินใจอะไรโดยรวดเร็วเด็ดขาด

นั้นฝึกนิสัยคนไปในตัว สิ่งเหล่านี้จะเสริมสร้างอุปนิสัย ทำให้เป็นผู้มีไหวพริบสามารถตัดสินใจ
ปัญหาต่างๆ ได้ง่าย มีจิตใจกว้าง รู้จักแพ้ รู้จักชนะ

เด็กทุกคนต้องเล่นกีฬาทุกวันในระหว่างเวลา 16.00น. –18.00น. โดยมีผู้ฝึกสอนประจำ
แต่ละประเภทกีฬา คอยดูแลการฝึกซ้อมทุกครั้ง

“ช่วงบ่ายจะเป็นเวลาที่แสนสุขของเด็กที่จะได้ทำกิจกรรม
และออกแรงไปกับการละเล่นต่างๆ ตามใจปรารถนา”

ครูภาษาไทย

4. แผนงานการจัดการคณะ

แผนงานการจัดการคณะ มีนโยบายหลักๆ ดังนี้

4.1 โรงเรียนจะจัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียงสำหรับคณะต่างๆ ในการพัฒนา
คุณภาพนักเรียน

4.2 การดำเนินกิจกรรมของคณะต่างๆ ควรใช้ทรัพยากรร่วมกันให้มากขึ้นโดยมีการ
ประสานโครงการที่แต่ละคณะจะจัดขึ้น

5. แผนงานปรับปรุงและพัฒนา

แผนงานปรับปรุงและพัฒนา มีนโยบายหลักๆ ดังนี้

5.1 นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 เป็นต้นไป จะไม่มีการสร้างอาคารใหม่เพิ่มขึ้นอีกใน
วชิราวุธวิทยาลัย อาคารใหม่ที่คณะเด็กเล็ก และ Resource Center ที่สนามหลังจะเสร็จใน
ปีงบประมาณ 2547

5.2 การปรับปรุงด้านกายภาพในปีงบประมาณ 2547 จะเป็นการซ่อมแซมย่อยเป็นส่วน
ใหญ่ และจะมีการปรับปรุงสนามหน้าตึกเรียนคณะเด็กเล็กที่ทำค้างไว้ในช่วงเดือนพฤษภาคม
2546

5.3 จะได้มีการเตรียมการศึกษาศาสนภาพของหอประชุม เพื่อกำหนดแผนการปรับปรุงใน
ปีงบประมาณ 2549

“ตอนนี้ผมกำลังทำโครงการเรื่องปลา ตอนนี้ยังหาข้อมูลได้ไม่
เยอะ ส่วนใหญ่ก็หาจากอินเทอร์เน็ต หรือหนังสือในห้องสมุด”

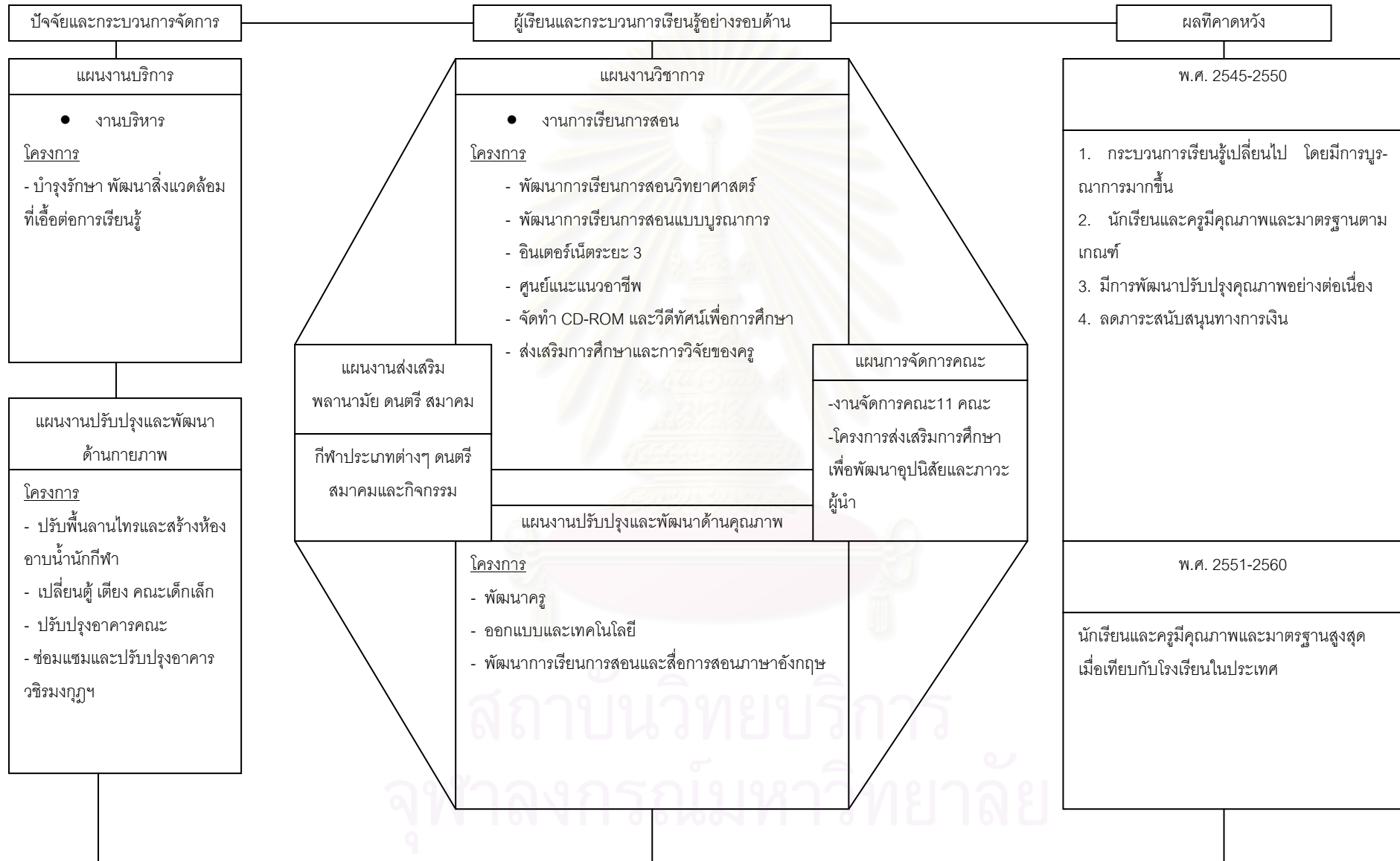
นักเรียนชั้น ม. 1

มีการปรับพื้นลานโถงและสร้างห้องอาบน้ำนักกีฬา เปลี่ยนตู้เตียงคณะเด็กเล็ก ปรับปรุงอาคารคณะไม่ให้เสื่อมโทรม ซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารวชิรมงกุฏ ซึ่งปัจจุบันแผนงานนี้ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว อาคารวชิรมงกุฏได้มีการเปิดใช้ได้แล้ว โดยเป็นที่พักของครูหมวดภาษาไทยและสังคมศึกษา และที่เรียนวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา

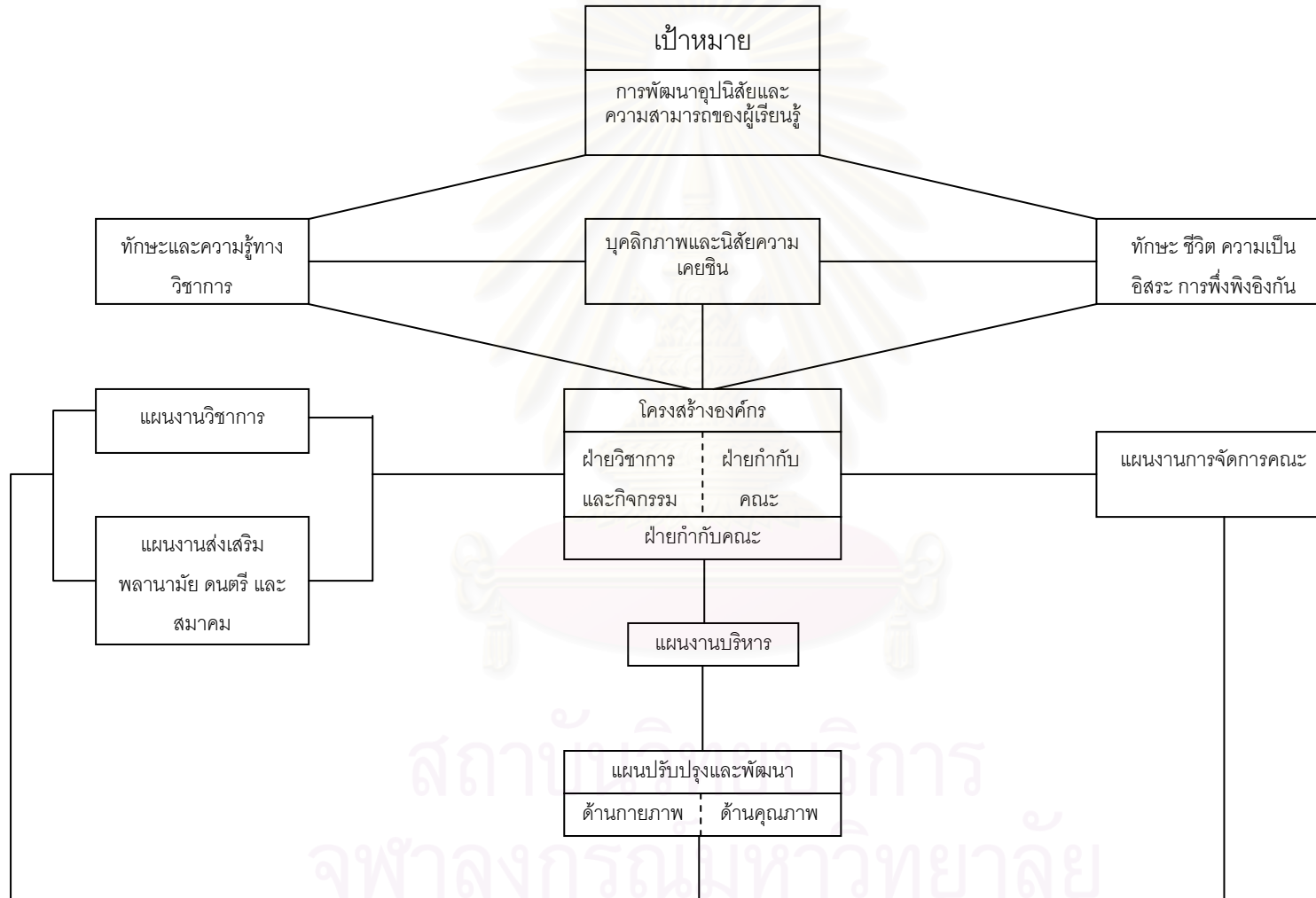

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้และผลที่คาดหวัง

แผนภูมิที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมาย โครงสร้างองค์กรและโครงสร้างแผนงาน

1.4 การกำหนดระยะเวลา

ในการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของโครงการต่างๆ ของวชิราวุธวิทยาลัยมีการกำหนดระยะเวลาและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนล่วงหน้าเป็นเวลา 3 ปี

1.5 การกำหนดงบประมาณ

วชิราวุธวิทยาลัยมีระบบงบประมาณที่คล่องตัว คือมีการอนุมัติในหลักการที่จะให้โครงการต่อเนื่องเป็นระยะ 3 ปีงบประมาณ ได้รับอนุมัติงบประมาณล่วงหน้า 3 ปี เพื่อความมั่นคงด้านการเงินในการปฏิบัติตามแผน และมีการจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับโครงการปรับปรุงและพัฒนาแบบเงินก้อนที่โรงเรียนสามารถใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ของงาน โดยไม่มีข้อจำกัดทางหมวดรายจ่ายแบบแสดงรายการ

วชิราวุธวิทยาลัยมีแหล่งงบประมาณที่ใช้ดำเนินงานในด้านต่างๆ ของโรงเรียน 2 แหล่ง ได้แก่ งบประมาณจากพระคลังข้างที่ และงบประมาณจากเงินผลประโยชน์

โดยในปีงบประมาณ 2544 โรงเรียนได้งบประมาณจากพระคลังข้างที่ 171 ล้านบาท และงบประมาณจากเงินผลประโยชน์ 11 ล้านบาท รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น 182 ล้านบาท

1.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบ

ในโครงการที่รองรับแผนงานต่างๆ ทางโรงเรียนได้จัดให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนโดยพิจารณาจากความสามารถและความเหมาะสมที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นๆ เป็นหลัก

“คิดว่าตนเองมีความเหมาะสมที่ได้เป็นหัวหน้าคณะทำงานวิจัย เพราะคิดว่าตนเองมีความรู้ความสามารถที่เพียงพอ รวมทั้งมีความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพด้วย”

หัวหน้าคณะทำงานวิจัย

2. การปฏิบัติตามแผน (Do)

ทางโรงเรียนได้มีการส่งเสริมสนับสนุนพร้อมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมจัดสิ่งอำนวยความสะดวก โดยการจัดทรัพยากรสนับสนุนในการทำงานประกันคุณภาพภายในอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ กระดาษ พนักงานเดินเอกสารภายในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อให้โครงการต่างๆ ดำเนินงานไปตามแผนงานที่วางไว้ สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ครูได้ทำหน้าที่ในการสอนอย่างเต็มที่

การกำกับ ติดตาม (Monitoring) ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนได้มอบหน้าที่นี้ให้กับคณะทำงานวิจัยที่ผู้บริหารตั้งขึ้น ให้มีหน้าที่ในการติดตามงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการติดตามนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบไม่เป็นทางการเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่น การพูดคุยในเวลารับประทานอาหารกลางวัน นอกจากนี้ก็อาจเป็นการประชุมย่อยแบบไม่เป็นทางการ ผู้บริหารได้กำกับติดตามงานโดยการประชุมหัวหน้าหมวดต่างๆ หรือการพูดคุยตัวต่อตัว ในการกำกับติดตามงานนี้จะเป็นการดูถึงความก้าวหน้าของงานและการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามที่วางแผนการไว้หรือไม่ หรือถ้าปฏิบัติไม่ได้ผลก็จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติใหม่

การนิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นการนิเทศแบบเป็นทางการสำหรับครูที่เข้ามาสอนใหม่ระยะเวลาในการนิเทศเมื่อเข้ามาสอนแล้ว 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี ซึ่งมีผลในการต่อสัญญาในการปฏิบัติงาน การนิเทศนั้นจะเป็นการเข้าไปดูการเรียนการสอนของเพื่อนครูแบบไม่เป็นทางการ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน

“ตอนนี้มีนักเรียนในห้องที่ไม่เคยนำอุปกรณ์การเรียนมาเลย
พื้ก็ถามพื้...ว่าเจ้าคนนี่ตอนเรียนกับพื้...มีพฤติกรรมแบบนี้หรือ
เปล่า พอรู้ว่าอ้าว เป็นเหมือนกันก็เลยใช้วิธีการแก้ปัญหา
ร่วมกันไปเลย คือ ถ้าไม่เอามากก็ให้เช่าแล้ว ไม่ไหวถ้าไม่
เอามาเขาก็จะไม่ตั้งใจเรียนไง”

ครูมัธยม

3. การตรวจสอบประเมินผล (Check)

การตรวจสอบประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญตอนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายใน เพราะเป็นสิ่งที่บอกได้ว่าสิ่งที่ได้ทำไปแล้วประสบผลสำเร็จหรือต้องปรับปรุงในจุดใดบ้าง

สำหรับบวรวิฑูรย์วิทยาลัยคาดว่าจะมีการประเมินผลภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2547 นี้ แต่ก่อนที่จะมีการประเมินผลภายในโดยคณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา ทางโรงเรียนก็ได้ให้คณะทำงานวิจัยคอยตรวจสอบการทำงานของแต่ละหน่วยงานอยู่เสมอ หากหน่วยงานใดยังทำงานไม่ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้ก็จะเข้าไปช่วยปรับปรุงงานให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามโรงเรียนก็ได้วางกรอบการประเมินไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 (ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์)

ตารางที่ 12 กรอบการประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1	เกณฑ์ประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
วินัย ความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา	สามารถปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวัน และตามหลักศาสนาที่กำหนด		1. รายงานการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของนักเรียน 2. รายงานการประเมินผลนักเรียนของผู้กำกับคณะ หัวหน้าคณะครู และอนุสาสก์ 3. รายงานความประพฤติของนักเรียนที่มีปัญหา 4. รายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ตัวบ่งชี้ที่ 2	เกณฑ์ประเมิน		หลักฐาน
ความซื่อสัตย์สุจริต	ปฏิบัติตามด้วยความซื่อสัตย์สุจริต		1. รายงานบันทึกสถิติการลงโทษของนักเรียนด้านทุจริต 2. รายงานสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ตัวบ่งชี้ที่ 3	เกณฑ์ประเมิน		หลักฐาน
ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม	ดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามด้วยความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ		1. รายงานสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 2. รายงานการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาของนักเรียน
ตัวบ่งชี้ที่ 4	เกณฑ์ประเมิน		หลักฐาน
ความประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า)	ลักษณะนิสัยการใช้ทรัพย์สินส่วนตัวและส่วนรวม		รายงานการสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 13 (มีการจัดองค์กร / โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตารางที่ 13 กรอบการประเมินมาตรฐานด้านผู้บริหาร

ตัวบ่งชี้ที่ 1	เกณฑ์ประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
มีการจัดองค์กร / โครงสร้างการบริหารชัดเจน	มีคู่มือการปฏิบัติงาน มีแผนภูมิโครงสร้างองค์การบริหาร และมีการกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบไว้ในแผนภูมิโครงสร้างองค์กร		เอกสารการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา
ตัวบ่งชี้ที่ 2	เกณฑ์ประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
มีปรัชญา แผนพัฒนา / ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา และตัวชี้วัดความสำเร็จ	มีปรัชญา มีแผนพัฒนา และแผนการดำเนินงาน		เอกสารแนะนำสถานศึกษา
ตัวบ่งชี้ที่ 3	เกณฑ์ประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
ปฏิบัติตามแผนงาน	มีการปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานและมีรายงานสรุปผลการดำเนินงาน		รายงานสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี
ตัวบ่งชี้ที่ 4	เกณฑ์ประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	มีการมอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบทำงานเป็นทีม		รายงานปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ
ตัวบ่งชี้ที่ 5	เกณฑ์ประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง	มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง		รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการต่างๆของสถานศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐานด้านครู

มาตรฐานที่ 22 (ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ)

ตารางที่ 14 กรอบการประเมินมาตรฐานด้านครู

ตัวบ่งชี้ที่ 1	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
ครูผู้เป่าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการศึกษา	มีการจัดอบรมสัมมนาเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน และการประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ		1.รายงานการประเมินการจัดทำแผนการเรียนรู้ของครู 2.เอกสารรายงานผลการนิเทศของหัวหน้าหมวด
ตัวบ่งชี้ที่ 2	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	มีการพัฒนาหลักสูตรและจัดทำแผนการสอน อย่าง สม่ำเสมอโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		เอกสารการสอน หลักสูตร แผนการเรียนรู้ และการจัด กิจกรรมการเรียนรู้
ตัวบ่งชี้ที่ 3	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน	หลักฐาน
ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการ เรียนการสอน และนำผลการประเมินมาใช้ พัฒนาคุณภาพ	ครูสามารถประเมินผลการเรียนและนำผลประเมินมา พัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ		1.แบบประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้นในแต่ละภาคปี 2.รายงานผลการเปรียบเทียบแผนการเรียนรู้ที่มีการ พัฒนาแต่ละปี

ขณะนี้โรงเรียนมีการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเครื่องในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

1. แบบสำรวจ
2. แบบแสดงรายการ (Checklist)
3. แบบสอบถาม

ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นได้จากการสอบถามพูดคุย การสังเกตการเรียนการสอนอย่างมีส่วนร่วม คือ ครูในขณะทำงานวิจัยหรือหัวหน้าหมวดเข้าไปสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียน

4. นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action)

เนื่องจากชิราวุธวิทยาลัยยังไม่ได้มีการประเมินผลคุณภาพภายในอย่างเป็นทางการโดย คณะอนุกรมประเมินคุณภาพการศึกษา แต่โรงเรียนก็ได้มีการตรวจสอบและนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานอยู่เสมอ

โรงเรียนมีการจัดแผนพัฒนาการศึกษาและการจัดทำงบประมาณควบคู่กันล่วงหน้าเป็นระยะเวลา 3 ปี ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่าในแต่ละปีข้างหน้า โรงเรียนจะมีแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างมีทิศทาง และมีความมั่นคงทางการเงินซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นแผนงานด้านวิชาการ ด้านการดูแลกำกับคณะ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งโครงการต่างๆ จะแบ่งออกตามลักษณะของงาน เช่น การปรับปรุงและพัฒนา แบ่งออกเป็น การปรับปรุงและพัฒนาด้านกายภาพกับด้านการเรียนรู้ และมีการติดตามความต่อเนื่องของงานทั้งระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ของโครงการ ดังนั้นแผนปฏิบัติการประจำปีของชิราวุธวิทยาลัย จึงมีลักษณะพิเศษคือ มีทั้งการแสดงรายละเอียด และขั้นตอนในการปฏิบัติงานประจำปีในรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรมที่จำแนกตามหมวดงาน กับการแสดงความต่อเนื่องของโครงการหรือกิจกรรมหลักที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกระยะ

การบริหารงานคุณภาพ PDCA ระดับหมวดวิชา

ถึงแม้ว่าชิราวุธวิทยาลัยยังไม่ได้มีการประเมินภายในอย่างเป็นทางการโดย คณะอนุกรมการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ตั้งขึ้น แต่ชิราวุธวิทยาลัยก็ได้มีการประเมินผลงานในระดับหมวดวิชาเพื่อนำผลประเมินนั้นไปปรับปรุงงานให้ดีขึ้นมาโดยตลอด ซึ่งการทำงานในระดับหมวดวิชามีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้บังคับการให้นโยบายต่อหัวหน้าหมวดวิชาและคณะทำงานวิจัยในการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น ให้พัฒนาผลการเรียนนักเรียนที่เรียนอ่อนให้ดีขึ้น (เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 1.60 ถือว่าเรียนอ่อน)

2. หัวหน้าหมวดวิชาและคณะทำงานวิจัยเข้าไปประชุมและประสานงานกับครูในหมวดวิชาถึงแนวทางการลดจำนวนนักเรียนที่เรียนอ่อนให้น้อยลง ได้ผลสรุปการประชุมออกมาดังนี้

1) ให้ครูผู้สอนแต่ละคนไปหาจำนวนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์เรียนอ่อนในชั้นเรียนของตนเอง

2) ให้ครูผู้สอนบันทึกคะแนนการสอบทุกครั้งของนักเรียนในชั้นเรียน เพื่อดูพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน

3) ครูนำผลการสอบในแต่ละครั้งที่บันทึกได้ในแบบบันทึกที่คณะทำงานวิจัยเป็นผู้ออกแบบส่งให้คณะทำงานวิจัยเป็นผู้วิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่เรียนอ่อน และพัฒนาการของนักเรียนโดยรวม ในปีการศึกษาแรก (2545) ที่ทำการเก็บข้อมูลของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาและนำมาวิเคราะห์พบว่าจำนวนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์การเรียนอ่อนนั้นมีจำนวนมาก

3. คณะทำงานวิจัยประชุมร่วมกับครูกันถึงแนวทางวิธีการแก้ปัญหา สรุปได้ว่าให้มีการเรียนเสริมในตอนเย็น ครูให้นักเรียนที่เรียนอ่อนมาพบเป็นรายบุคคลเพื่อทำการสอนตัวต่อตัวเมื่อมีเวลาว่าง

4. คณะทำงานวิจัยนำมติการแก้ปัญหาเสนอต่อผู้บังคับการ ผู้บังคับการอนุมัติ

5. ดำเนินการแก้ปัญหาตามที่ตกลงไว้

6. เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2545 นำผลการเรียนของนักเรียนที่ครูผู้สอนแต่ละคนบันทึกได้มาวิเคราะห์ พบว่าจำนวนนักเรียนที่เรียนอ่อนลดลงไปเป็นจำนวนมาก มีการนำข้อบกพร่องในการแก้ปัญหาไปปรับปรุงการทำงานครั้งต่อไป

7. นำผลสรุปการเรียนของนักเรียนและวิธีการดำเนินการเสนอผู้บังคับการ

ในการทำงานของแต่ละหมวดวิชานั้นจะมีคณะทำงานวิจัยเป็นผู้ประสานนโยบายจากผู้บังคับการสู่การปฏิบัติตลอดเวลา รวมถึงการให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน การกำกับติดตามการปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ ของหมวดวิชา การปฏิบัติงานของครูแต่ละคน เมื่อสิ้นปีงบประมาณคณะทำงานวิจัยจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากรายงานตนเองของแต่ละหมวดและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมมาเป็นรายงานตนเองของโรงเรียน

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของวิชาวชิราวุธวิทยาลัยกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

วิชาวชิราวุธวิทยาลัยได้ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบ
ประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก โดยได้มีการจัดทำมาตรฐาน
(Benchmarking) ที่โรงเรียนต้องบรรลุถึงตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนดไว้ คือ สอนให้เด็ก
รักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอุปนิสัย ความคิดสร้างสรรค์ ความถนัด และความสามารถทางวิชาการ
อย่างรอบด้าน และมีคุณภาพ ตามวัฒนธรรมไทย และมาตรฐานทักษะและความรู้ระดับสากล
ทั้งนี้โดยการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเพลิดเพลิน และจัดทำตัวชี้วัดไปพร้อมกับ
มาตรฐานนี้ด้วย

โรงเรียนได้รับความสนับสนุนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในจากต้นสังกัด คือ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนน้อยมาก กล่าวคือ ต้นสังกัดมีเพียงการสอบถามมายัง
โรงเรียนว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างไรบ้าง ทำถึงขั้นตอนใด
สอบถามถึงข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน และมีเพียงการแจ้งข่าวเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการประกัน
คุณภาพการศึกษามายังโรงเรียนเท่านั้น แต่ทั้งนี้รัฐบาลก็ได้ให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนปีละหนึ่ง
ล้านบาทแสนบาท ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 2 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

โรงเรียนได้ร่วมมือกับชุมชนในการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน โดยการให้โรงเรียน
เป็นแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่างๆ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องการมา
ศึกษาดูงานของโรงเรียน มีการพานักเรียนไปศึกษาในท้องถิ่นบริเวณใกล้โรงเรียน เช่น สวนสัตว์
ดุสิต (เขาดิน) ตลาดราชวิถี บ้านราชวิถี วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นต้น และพานักเรียนไป
ศึกษาในท้องถิ่นที่ไกลจากโรงเรียน เช่น บริเวณค่ายวชิรมงกุฏ จังหวัดนครราชสีมา และใน
บริเวณใกล้เคียงกับค่ายวชิรมงกุฏซึ่งจะเป็นหมู่บ้านของชาวบ้าน ครูจะพานักเรียนไปศึกษาวิถีชีวิต
ของชาวบ้านอย่างใกล้ชิดด้วยการให้นักเรียนได้เข้าไปสัมผัสกับชีวิตประจำวันของชาวบ้านจริง ๆ
เช่น นักเรียนได้ลงมือทำนากับชาวบ้าน นั่งรถไถนาของชาวบ้าน รับประทานอาหารร่วมกับ
ชาวบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนด้วยคือมี
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ที่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญทางด้าน
การศึกษาที่โรงเรียนเชิญมาเป็นกรรมการ และกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ราชเลขาธิการ
เลขาธิการสำนักพระราชวัง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการพระคลังข้างที่ และผู้บังคับ
การ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนทุกท่านมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอย่างเต็ม
ความสามารถ คณะกรรมการทุกท่านจะมาเข้าร่วมประชุมที่โรงเรียนทุกครั้ง โดยมีส่วนร่วมในการ
พิจารณามาตรฐานระบบประกันคุณภาพภายในที่คณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพของโรงเรียน

เสนอให้คณะกรรมการบริหารพิจารณา ทั้งนี้โดยยึดเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนเป็นหลัก กล่าวคือ ในการกำหนดมาตรฐานบางมาตรฐาน เช่น มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ซึ่งระบุตัวบ่งชี้ว่า การมีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา โรงเรียนจะกำหนดตัวบ่งชี้โดยอิงกับเป้าหมายทางการศึกษาคือ พิจารณาถึงพัฒนาการการของนักเรียนแต่ละคนว่ามีพัฒนาการในการเล่นตั้งแต่เริ่มเล่นจนถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร มีการพัฒนาขึ้นหรือไม่ การเล่นเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างไร นักเรียนมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถ้อย ในการเล่นกีฬาเป็นทีมหรือไม่ เป็นต้น

การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ครู การบริหารงานของโรงเรียน การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

โรงเรียนได้จัดทำมาตรฐานของหลักสูตรการเรียนรู้ของนักเรียน 3 ด้าน คือ

1. **มาตรฐานด้านอุปนิสัย** โดยกำหนดมาตรฐานว่า ให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นสุภาพบุรุษ เป็นผู้ดี เป็นผู้มีความศรัทธา เป็นผู้มีความรู้

นักเรียนจะได้รับการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยผ่านการขึ้นหอประชุม(หอสวด) ทุกวันสลับกันไประหว่างเด็กเล็กกับเด็กโตทุกวัน การอบรมวันอาทิตย์โดยการนิมนต์พระสงฆ์มาอบรมนักเรียน หรือผู้บังคับการเป็นผู้อบรมนักเรียนเอง การสวดมนต์ก่อนนอนของนักเรียนทุกคนทุกวัน การจัดทำ 5 ส เป็นการฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบ รู้จักการจัดการตนเองให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย

2. **มาตรฐานด้านสาระ** โดยกำหนดมาตรฐานว่า ให้นักเรียนมีทักษะในด้านความสามารถทางด้านวิชาการ และทักษะชีวิต

โรงเรียนเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยได้นำทฤษฎี Constructionism มาร่วมใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยผ่านโปรแกรม MicroWorlds ซึ่งเป็นการให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง สร้างสิ่งที่นักเรียนชอบและสนใจ นักเรียนจะป้อนคำสั่งคอมพิวเตอร์ให้ตัวเต้าน้อยเคลื่อนไหวไปมา หรือให้ตัวเต้าน้อยเปลี่ยนเป็นสัตว์ตัวอื่นได้ตามต้องการ นักเรียนสามารถสร้างเป็นเรื่องราวต่างๆ ได้ตามความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละคนซึ่งจะไม่เหมือนกัน ซึ่งในการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูจะมีวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละครั้งว่าในการเรียนครั้งนี้นักเรียนจะต้องสามารถปฏิบัติตามคำสั่งใดได้ เช่น สามารถป้อนคำสั่งให้เต้าเดินไปข้างหน้าได้ นักเรียนก็ต้องพยายามป้อนคำสั่งให้เต้าเดินไปข้างหน้าให้ได้ ส่วนนักเรียนคนใดที่เรียนรู้ได้เร็วกว่านักเรียนคนอื่นก็สามารถที่จะพลิกแพลงให้เต้าทำอย่างอื่นได้ เป็นต้น ในการเรียนการสอนแบบนี้

นักเรียนจะทำให้นักเรียนมีความคิดที่เป็นระบบขึ้น ฝึกความรอบคอบ รู้จักมองรายละเอียดการทำงานให้เป็นขั้นตอน เพราะในการที่นักเรียนจะทำให้เท่าเดาเดินหน้า ถอยหลัง จะต้องประสบกับปัญหาว่าคำสั่งที่นักเรียนป้อนเข้าไปไม่เป็นตามที่นักเรียนคาดหวัง นักเรียนต้องคิด แล้วก็จะเกิดกระบวนการแก้ปัญหา ให้ทำได้อย่างที่นักเรียนต้องการ

มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง นำนวัตกรรมทางด้านการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควบคู่ไปกับการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงภายใต้สิ่งแวดล้อมทั้งภายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมดูนก การสำรวจพืชพรรณในวิชาชีววิทยาคณะ เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน เช่น การพานักเรียนไปศึกษาตลาดราชวโฑว สวนสัตว์ดุสิต เป็นต้น

มีการบูรณาการการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้อาศัยประเด็นการศึกษาหาความรู้ อย่างรอบด้านด้วยตนเอง โดยให้ครูกับนักเรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านประเด็นการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น ทั้งนี้โดยอาศัยกิจกรรมเป็นฐานสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ และร่วมกันจัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างหมวดวิชาในส่วนที่เกี่ยวข้องกัน

มีการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เน้นให้ผู้เรียนเห็นจริง ได้สัมผัสจริง ส่งเสริมนักเรียนตามศักยภาพ โดยมีครูเป็นพี่เลี้ยง

3. มาตรฐานด้านทักษะ มุ่งเน้นมาตรฐานทักษะในด้านดนตรี กีฬา คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร การคิด การทำงานร่วมกับผู้อื่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการปกครองตนเอง

นักเรียนทุกคนจะต้องเลือกเล่นดนตรีและกีฬาที่นักเรียนสนใจในช่วงบ่าย โดยไม่เน้นการเล่นที่ดีที่สุดของนักเรียนทุกคน แต่จะเน้นพัฒนาการในการเล่นดนตรีและกีฬาของนักเรียนแต่ละคนเป็นหลัก นักเรียนทุกคนจะได้ฝึกทักษะคอมพิวเตอร์ การสื่อสาร การคิด การทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนการสอนทวิปัญญา นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนจะต้องคิดว่านักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องอะไร แล้วนักเรียนในแต่ละกลุ่มจะต้องสื่อสารกันว่านักเรียนสนใจในเรื่องใด ต้องรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากนั้นนักเรียนจะได้ค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต โดยทั้งหมดนี้จะมีครูคอยให้คำปรึกษานักเรียนตลอดเวลา ส่วนการปกครองตนเองนั้นเห็นได้อย่างชัดเจนจากการที่วิชาชีววิทยาคณะเป็นโรงเรียนประจำทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยนักเรียนที่โตกว่าจะเป็นผู้ดูแล ตักเตือน เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในคณะ โดยความเห็นชอบจากผู้กำกับคณะ

นอกจากนี้โรงเรียนมีการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนเทียบเคียงกับโรงเรียนประจำชั้นนำของประเทศอังกฤษอีกด้วย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าโรงเรียนมีมาตรฐานเทียบเคียงโรงเรียนชั้นนำของต่างประเทศได้

การประกันคุณภาพของครู

โรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน และการศึกษาต่อของครูให้สูงขึ้น โดยมีงบประมาณพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของครู ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2542 ปีละ 1.5 ล้านบาท และปีงบประมาณ 2543 จำนวน 2 ล้านบาท

มีการส่งครูและบุคลากรไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น และจัดโครงการเรียนรู้เป็นพิเศษสำหรับครูและบุคลากร ส่งเสริมให้ครูและพนักงานลาไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ให้ครูและบุคลากรเรียนรู้ภาษาและคอมพิวเตอร์ทุกคน ในปัจจุบันครูและบุคลากรมีคอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อ 1 คน

มีกิจกรรมให้ครู บุคลากร และนักเรียนทำร่วมกัน เช่น กิจกรรมวันปิดภาคเรียน

มีการจ้างและเชิญผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศมาทำการสอน ฝึกอบรม และให้คำปรึกษาทั้งระยะสั้น (1 ปี) ระยะกลาง (3 ปี) และระยะยาว (5 ปี) มีการจ้างอาจารย์ชาวต่างประเทศมาสอนในวิชาภาษาอังกฤษ เชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัย เช่น อาจารย์วรภรณ์ มาสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น

มีการให้ทุนวิจัยแก่ครูในการทำการวิจัยศึกษาค้นคว้าทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้มีการเผยแพร่ผลงานวิชาการเหล่านั้นด้วย เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ : การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความสนใจทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ทฤษฎีสรคนิยม (Constructivism Theory) ซึ่งเป็นผลงานวิจัยของครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การประกันคุณภาพการบริหาร

โรงเรียนมีมาตรฐานในการบริหารจัดการโรงเรียน โดยการทำ Benchmarking 4 ประเภท คือ

1. มาตรฐานเปรียบเทียบภายใน (Internal Benchmarking) คือ การเทียบเคียงกับส่วนอื่นๆ ในองค์กรเดียวกัน ซึ่งเป็นส่วนที่มีลักษณะงานเหมือนกันหรือคล้ายกัน เช่น คณะเด็กเล็ก 3 คณะเด็กโต 8 คณะ ก็จะมีมาตรฐานที่ใช้เปรียบเทียบระหว่างคณะเด็กเล็กและเด็กโต เช่น ความสะอาดบริเวณคณะที่นักเรียนพัก ความสะอาดและคุณภาพของอาหาร ความสนใจเอาใจใส่ในการดูแลเด็ก เป็นต้น

2. มาตรฐานเปรียบเทียบเชิงแข่งขัน (Competitive Benchmarking) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ทำได้ยากเนื่องจากไม่มีโรงเรียนใดที่เหมือนกับวชิราวุธวิทยาลัย วชิราวุธวิทยาลัยเป็นโรงเรียนเอกชน การกุศล

3. มาตรฐานเปรียบเทียบด้านภารกิจ (Functional Benchmarking) คือ เปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่นๆ ที่ไม่ใช่คู่แข่งของวชิราวุธวิทยาลัย กล่าวคือ วชิราวุธวิทยาลัยเป็นโรงเรียนประจำแบบอังกฤษก็ต้องเทียบมาตรฐานด้านภารกิจกับโรงเรียนประจำแบบอังกฤษ ในประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น

4. มาตรฐานเปรียบเทียบโดยทั่วไป (Genetic Benchmarking) คือ เปรียบเทียบวชิราวุธวิทยาลัยกับองค์กรอื่นๆ เช่น เปรียบเทียบการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนกับบริษัทด้านธุรกิจ เป็นต้น

มีการกำหนดแนวปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจน เช่น การสรรหาและรับสมัครบุคลากร การกำหนดระเบียบวินัยและการลงโทษ การกำหนดอำนาจดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคล เป็นต้น

กิจกรรม 3A

กิจกรรม 3A นี้ประกอบด้วย awareness attempt achievement กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Awareness เป็นการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรภายในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

ผู้บริหารเป็นผู้เสนอแนวคิดและให้ความรู้ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษานี้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน เติญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาบรรยายให้บุคลากรภายในโรงเรียนฟัง หรือส่งบุคลากรไปอบรมสัมมนาตามหน่วยงานต่างๆ ที่จัดสัมมนาเรื่องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เช่น การอบรมเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น การทำกิจกรรมในส่วนนี้เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญและทราบถึงประโยชน์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของโรงเรียน อีกทั้งเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่บุคลากรทุกคนว่าโรงเรียนจะดำเนินงานไปในทิศทางที่มั่นคงต่อการปฏิบัติงานของทุกคน

Attempt คือ ร่องรอย หลักฐานที่แสดงถึงความพยายามที่จะปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานตามแผนงานต่างๆ ให้ดีขึ้น

เมื่อโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว โรงเรียนมีการติดตามผลจากจากทำกิจกรรมนั้นเสมอ เช่น หลังจากโรงเรียนจัดอบรมเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว มีการจัดตั้งคณะทำงานด้านหลักสูตรของโรงเรียนขึ้นมา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครูบางคน มีการประชุมหรือเพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ โดยในแต่ละครั้งจะมีเลขานุการการประชุมเป็นผู้บันทึกการประชุม แล้วเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นประธานเพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาให้ดีขึ้น จนในปัจจุบันปีการศึกษา 2546โรงเรียนมีการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้ว

โรงเรียนได้พยายามให้ครูเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยการให้ครูเข้ารับการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอบรมเรื่องโปรแกรม MicroWorlds มุ่งประมาณสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างไม่จำกัด จัดสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมแก่ครูในการทำการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ กล่าวคือ ให้ทุกหน่วยงานจัดทำกิจกรรม 5 ส สังเกตได้จากโต๊ะทำงานของครูทุกคนจะไม่รก ไม่เกะกะสายตาคนมอง ถ้าเดินเข้ามาภายในห้องพักครูจะไม่ทราบเลยว่านี่เป็นโต๊ะทำงานของครูหรือเป็นโต๊ะทำงานที่ไม่ได้ใช้ โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่เดินเอกสารให้ โดยครูไม่ต้องมาทำหน้าทีนี้เอง รวมทั้งจัดวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานให้พร้อมเพียง ไม่ว่าจะเป็น โต๊ะทำงาน คอมพิวเตอร์ กระดาษ ปากกา เป็นต้น

ในด้านการบริหารจัดการนั้นวิทยาลัยได้พยายามปรับปรุงการบริหารให้มีคุณภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนประจำชั้นนำในต่างประเทศ มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เนื่องจากมีการจัดทำหลักฐานต่างๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการจัดซื้อจัดจ้าง เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน มีการรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือได้จากบันทึกการประชุม การให้นักเรียน นักเรียนเก่า ครู ผู้ปกครอง พนักงาน คณงาน ได้รู้ข้อมูลข่าวสาร แนวทางการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงทราบจากจดหมายข่าววิทยาลัย (พระมนูแถลงสาร) มีการส่งผู้กำกับคณะและครูไปดูงาน ไปเรียนรู้แนวทางการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษาในต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับโรงเรียน

นอกจากนี้ในการประชุมการทำงานของคุณคณะทำงานวิจัยในแต่ละครั้งผู้วิจัยพบว่า คณะทำงานวิจัยมีความพยายามในการที่จะกระตุ้นให้ฝ่ายต่างๆ มีการจดบันทึกหลักฐานต่างๆ ที่ได้ดำเนินงานไปตามแผนหรือไม่ตรงตามแผนก็ตามมาให้คณะทำงานวิจัยทราบด้วย ซึ่งจากการ

สังเกตของผู้วิจัยพบว่าฝ่ายต่างๆ ก็ได้ทำหลักฐานการทำงานให้คณะทำงานวิจัยทราบ เช่น พฤติกรรมของนักเรียนตอนเปิดเทอมกับตอนใกล้ปิดเทอม คะแนนสอบกลางภาคและปลายภาค เป็นต้น ซึ่งทำให้คณะทำงานวิจัยทราบพฤติกรรมและผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน สามารถให้ครูให้รายวิชาต่างๆ ร่วมกันแก้ไขปัญหาของนักเรียนคนดังกล่าวได้สำเร็จ

Achievement คือ ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

ผลสัมฤทธิ์ด้านผู้เรียน จากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน พบว่า สถิติของนักเรียนที่เรียนอ่อน โรงเรียนตั้งเกณฑ์เกรดเฉลี่ยไว้ที่ 1.60 มีจำนวนน้อยลงมากจากปี การศึกษาก่อน รวมทั้งคะแนนเฉลี่ยการทดสอบแห่งชาติ (national test) ของโรงเรียนสูงขึ้นเมื่อ เทียบกับปีการศึกษาก่อน ในด้านพฤติกรรมของนักเรียนพบว่านักเรียนที่มีปัญหาเรื่องพฤติกรรม และอุปนิสัยในชั้นเรียนน้อยลง เช่น การนอนหลับในห้องเรียน การไม่มีอุปกรณ์มาเรียน การอยู่ ร่วมกับผู้อื่น การเข้าเรียนสาย เป็นต้น นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของ โรงเรียนดีขึ้น นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ดีขึ้น เช่น การบ้าน รายงานที่ได้รับมอบหมายให้ไปค้นคว้าส่งตรงเวลา เป็นต้น นักเรียนรู้จักค้นคว้าหา ความรู้เพิ่มเติมตามความถนัดของตนเอง

ผลสัมฤทธิ์ด้านครู จากการที่โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูที่โรงเรียน หรือส่งครูไป ร่วมอบรมสัมมนาตามหน่วยงานต่างๆ นั้น ปัจจุบันมีผลสัมฤทธิ์ด้านครูที่น่าพอใจคือ ครูทุกคนได้ ดำเนินการปฏิบัติงานของตนเองที่วางไว้และมีการจัดทำแผนการสอนครบ 100 % ทุกคน และจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นส่วนใหญ่ของการเรียนการสอนทั้งหมด มี การสอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ ครูมีความเข้าใจและมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น

จากนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอย่างต่อเนื่องมา ตลอดเพื่อมุ่งสู่ความเป็นวิชาชีพ ปัจจุบันวิทยาลัยราชวดีวิทยาลัยมีครูที่จบปริญญาโท 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25

ครูมีการทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการทำคู่มือการ เรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาก่อน

ผลสัมฤทธิ์ด้านการบริหาร โรงเรียนมีระบบและกระบวนการบริหารจัดการที่ได้ มาตรฐาน และคล่องตัวเนื่องจากมีความเป็นอิสระ สามารถทำนิติกรรมได้ มีระบบเงินเดือน

ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสวัสดิการ เป็นของตนเองไม่ผูกพันกับระบบราชการ มีความคล่องตัวในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับและระบบการบริหารงานบุคคล ซึ่งทำให้การดำเนินงานต่างๆ สามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว

การทำรายงานตนเอง (seft study report)

ในการดำเนินงานตามแผนงานของแต่ละหน่วยงานภายในโรงเรียนนั้น มีการจัดทำโครงการโดยคำนึงถึงเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนที่ว่า ให้ความสำคัญแก่เด็กเป็นรายบุคคลตามความถนัดและความสามารถของเด็ก การพัฒนาอุปนิสัยของผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการศึกษา การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่จะต้องรับภารกิจแทนผู้ใหญ่ในอนาคต โดยหน่วยงานต่างๆ จะต้องทำโครงการตามเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนว่าในแต่ละปีข้างหน้าครูแต่ละคนในหมวดวิชาต้องการที่จะทำกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อเสนอของงบประมาณจากฝ่ายบริหาร จากนั้นแต่ละหน่วยงานจะต้องปฏิบัติงานตามแผนงาน และเมื่อสิ้นปีงบประมาณหน่วยงานนั้นๆ จะต้องทำรายงานตนเองเสนอผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานมายังคณะทำงานวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมรายงานตนเองของแต่ละฝ่ายมาเป็นรายงานตนเองของโรงเรียนนำเสนอฝ่ายบริหารต่อไป แต่ก่อนที่จะเป็นรายงานตนเองของโรงเรียนนั้น คณะทำงานวิจัยจะต้องเป็นผู้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากฝ่ายต่างๆ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การสัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียนที่เรียนอ่อนแล้วได้รับการตีวเพิ่มเติม ว่านักเรียนมีความพึงพอใจหรือไม่ นักเรียนต้องการให้ครูเพิ่มเติมความรู้ส่วนใดให้อีก เป็นต้น เพื่อที่คณะทำงานวิจัยจะได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่นักเรียนเรียนอ่อนได้ถูกต้อง

ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

จากปรัชญาการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ทฤษฎี Constructionism เป็นการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการเรียนจากโปรแกรม MicroWorlds โดยเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นอย่างเพลิดเพลิน (Plearn = Play+Learn) ซึ่งมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Plearn คือ กิจกรรมวันเสาร์ซึ่งมีกิจกรรมให้นักเรียนเข้าร่วมถึง 21 กิจกรรม นักเรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมใดตามความสนใจ ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน กล่าวคือ จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนของวชิราวุธวิทยาลัยตรงกับวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในที่ว่าให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัยสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน และ

จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของวิชาวุฒวิद्याลัยได้ตั้งขึ้นก่อนมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงนับว่าวิชาวุฒวิद्याลัยมีความทันสมัยในการเป็นผู้นำทางการศึกษามาตั้งแต่ก่อตั้งโรงเรียนขึ้น

ตารางที่ 15 กิจกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวิชาวุฒวิद्याลัย

ปี พ.ศ.	กิจกรรม	ยุทธศาสตร์/หลักการที่ต้องการบรรลุ
2539	วางพื้นฐานการทำงานให้กับบุคลากร	การปรับปรุงงานหลักในแต่ละด้านและแก้ปัญหาการบริหารงานภายใน
2540	ทำคู่มือวิชาวุฒ	เผยแพร่ทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน
2541	<ol style="list-style-type: none"> ตั้งโครงการ Light house ร่วมกับ MIT นำโปรแกรม MicroWorlds และ ทฤษฎี Constructionism มาใช้ในการเรียนการสอน พัฒนาการสอนภาษาอังกฤษกลุ่ม Fast Track จัดตั้งศูนย์แนะแนวอาชีพ จัดตั้ง Vajiravudh Creativity Center ปรับปรุงชั้นเรียนเด็กเล็กให้มีขนาดเล็ก วิจัยและจัดทำตำราพลเมืองพลโลก ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากนิวซีแลนด์ ปรับปรุงอาคารสมาคมเป็นอาคารเรียนภาษาอังกฤษ ฝึกอบรมการใช้สมองทั่วด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญจากนิวซีแลนด์ และออกหนังสือ Teaching to Learn : The Vajiravudh way 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาศักยภาพของนักเรียนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนานักเรียนตามศักยภาพของแต่ละคน ให้ข้อมูลเพื่อช่วยตัดสินใจในการเรื่องแผนการเรียน พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน พัฒนาอุปนิสัยของนักเรียนในการอยู่ในสังคม พัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาศักยภาพการคิดและใช้สมองของนักเรียนและครู

ตารางที่ 15 กิจกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรม	ยุทธศาสตร์/หลักการที่ต้องการบรรลุ
2541	<p>9.อบรมเชิงปฏิบัติการหัวหน้าหน่วยงาน เรื่อง Vajiravudh College Transformation Workshop</p> <p>10. งดเรียนวันเสาร์ จัดกิจกรรมแทน</p> <p>11. จัดสร้างหอพักครู พนักงาน จัดสร้างคณะใหม่ 4 คณะ</p> <p>12. พัฒนาวงดนตรีเครื่องสายสากลเด็กเล็ก</p>	<p>9. พัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากร</p> <p>10. พัฒนาอุปนิสัยนักเรียน</p> <p>11. มีสวัสดิการที่ดี และปรับปรุงคุณภาพของนักเรียนประจำ</p> <p>12. พัฒนาอุปนิสัยของนักเรียน</p>
2542	<p>1. ปรับปรุงหลักสูตร Fast Track</p> <p>2. โครงการพลเมืองพลโลก</p> <p>3. ก่อสร้างอาคารศิลปะ และการออกแบบ</p> <p>4. จัดปาฐกถาพระยาปริชานุสาสน์</p> <p>5. จัดทำสมุดประเมินผลนักเรียนแบบประเมินรอบด้าน</p> <p>6. จัดประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแนวคิดผู้บังคับการตลอดปี</p> <p>7. ตั้งคณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา</p> <p>8. พัฒนาพื้นที่ค่ายวชิรมงกุฎเป็นศูนย์การเรียนรู้</p> <p>9. ปรับปรุงชั้นเรียนเด็กโตให้มีขนาดเล็กลง</p> <p>10. วางระบบการคัดเลือกครู</p>	<p>1. พัฒนานักเรียนตามศักยภาพของแต่ละคน</p> <p>2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถทางศิลปะและความคิดสร้างสรรค์</p> <p>3. เผยแพร่แนวความคิดการจัดการศึกษาแบบวชิราวุธวิทยาลัย</p> <p>5. ประเมินคุณภาพของนักเรียนตามเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียน</p> <p>6. ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <p>7. การประเมินผลภายในเพื่อพัฒนาโรงเรียน</p> <p>8. พัฒนาการแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน</p> <p>9. พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน</p> <p>10. พัฒนาคุณภาพของครู</p>

ตารางที่ 15 กิจกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรม	ยุทธศาสตร์/หลักการที่ต้องการบรรลุ
2543	1.เริ่มโครงการส่งนักเรียนไปศึกษาต่อที่ นิวซีแลนด์ 2.เริ่มโครงการส่งครูไปศึกษาดูงานที่ นิวซีแลนด์และสหรัฐอเมริกา 3.เริ่มโครงการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียน กับ The Malay College ประเทศ มาเลเซีย 4.ส่งครูไปอบรมคณิตศาสตร์ที่ประเทศ มาเลเซีย 5.อบรมการจัดการเรียนการสอนโดย หม่อมดุษฎี บริพัตร 6.ผู้บังคับการให้ความรู้ฝึกอบรมครูด้วย ชุดหนังสือเล่มเล็ก 7.จัดตั้งกองทุนพัฒนาศักยภาพครู วชิราวุธวิทยาลัย 8.จัดโครงการค่ายวิชาการแบบบูรณาการ ที่ค่ายวชิรมงกุฎ 9.เปิดวิชาชิราวุธศึกษา และแนวคิดดุสิตธานี 10.เปิดสถาบันทวิปัญญาที่อาคารอัสวพาหุ 11.ปรับปรุงโครงสร้างทางการบริหารให้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจ 12.ปรับปรุงอาคารคณะเก่า เปิดใช้ อาคารคณะใหม่ 13.ปรับปรุงตึกประชาธิปไตยเป็นอาคาร เรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (ย้าย แผนกธุรการไปอาคารใหม่)	1.พัฒนาคุณภาพนักเรียน 2.พัฒนาคุณภาพครู 3.พัฒนาคุณภาพครูและนักเรียน 4.พัฒนาคุณภาพครู 5.พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 6.พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 7.พัฒนาคุณภาพครู 8.พัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 9.พัฒนาแนวคิดประชาธิปไตยให้นักเรียน 10.พัฒนานักเรียนด้านความคิด 11.พัฒนาการบริหารงานให้คล่องตัว 12.ปรับปรุงอาคารสถานที่ 13.ปรับปรุงอาคารสถานที่

ตารางที่ 15 กิจกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรม	ยุทธศาสตร์/หลักการที่ต้องการบรรลุ
2543	<p>14.จัดระบบอนุสาสิก</p> <p>15.จัดสัมมนาภาวะผู้นำและกำหนดบทบาทหน้าที่หัวหน้านักเรียน</p> <p>16.จัดแสดงนิทรรศการ 90 ปี วชิราวุธวิทยาลัย</p> <p>17.จัดทำคู่มือการเรียนรู้พลเมืองพลโลก</p>	<p>14.พัฒนาคุณภาพของนักเรียนในเรื่องการเรียน</p> <p>15.การอยู่ร่วมกันของนักเรียน</p> <p>16.เผยแพร่ผลงานด้านการศึกษาที่ผ่านมาของโรงเรียน</p> <p>17.พัฒนาและเตรียมพร้อมการเป็นพลเมืองที่ดี</p>
2544	<p>1.ผู้บังคับการเสนอรอบแนวคิดหลักสูตรวชิราวุธวิทยาลัย</p> <p>2.ผู้บังคับการเสนอแนวคิดระบบประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>3.มีการค้นคว้าทำวิจัยเป็นคณะด้วยงบประมาณกองทุนพัฒนาศักยภาพครูนิทรรศการและการนำเสนอผลงานวิชาการ</p> <p>4.จัดทำหลักสูตรสิ่งแวดล้อมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากนิวซีแลนด์</p> <p>5.ฝึกอบรม Creative Drama</p> <p>6.บรรยายเรื่องใบประกอบวิชาชีพครู</p> <p>7.จัดอบรมความรู้เรื่องการจัดทำหลักสูตร</p> <p>8.อบรมหลักสูตร บทบาทและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา</p> <p>9.จัดพิมพ์คู่มือการเรียนรู้ โปรแกรม MicroWolrds</p> <p>10.ปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศทางวัดผล</p>	<p>1.พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน</p> <p>2.พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน</p> <p>3.ส่งเสริมการทำงานและพัฒนาครู</p> <p>4.พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน</p> <p>5.พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์</p> <p>6.ให้ครูมีใบประกอบวิชาชีพตาม พ.ร.บ.</p> <p>7.พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน</p> <p>8.พัฒนาการทำงานของหัวหน้างาน</p> <p>9.พัฒนาการเรียนการสอน</p> <p>10.ทราบผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียน</p>

ตารางที่ 15 กิจกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัย (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรม	ยุทธศาสตร์/หลักการที่ต้องการบรรลุ
2544	11.พัฒนาระบบการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการแบบบูรณาการ 12.จัดโครงการ Summer ที่นิวซีแลนด์ 13.เปิดใช้ตึกเรียนศิลปะและการออกแบบ (เวสต์ทาวเวอร์สติต) 14.ซ่อมแซมตึกขาว 15.แต่งตั้งกรรมการประเมินภายในด้านวิชาการ	11.พัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 12.พัฒนาคุณภาพของนักเรียน 13.พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้านศิลปะ 14.ปรับปรุงอาคารสถานที่ 15.ประเมินผลผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอน
2545	1.ผู้บังคับการเสนอแนวคิดหลักสูตรบูรณาการเพื่อสร้างดุลยภาพทางปัญญา 2.คณะทำงานหลักสูตรเริ่มจัดทำหลักสูตรโรงเรียน 3.หมวดต่างๆ เริ่มจัดทำหลักสูตรหมวด 4.จัดนิทรรศการและนำเสนอหลักสูตรหมวด 5.ปรับปรุงสภาพห้องเรียนอาคารต่างๆ 6.ลดจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียน 7.โครงการค่ายฤดูร้อนสำหรับนักเรียนใหม่ 8.คณะทำงานประกันคุณภาพเริ่มทำงานวิจัยสถาบัน 9.ตั้งคณะอนุกรรมการประเมินการจัดการคณะ 10.ปรับเปลี่ยนหน้าที่หัวหน้าหมวดและครู	1.พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 2.พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3.พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4.แสดงรายละเอียดหลักสูตรของแต่ละหมวด 5.พัฒนาคุณภาพถ่ายภาพกายภาพ 6.พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 7.ให้นักเรียนใหม่ได้สร้างความคุ้นเคยกับการอยู่โรงเรียนประจำ 8.เก็บข้อมูลที่ผ่านมาของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงทิศทางการพัฒนาของโรงเรียน 9.พัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนประจำ 10.พัฒนาการทำงานของบุคลากรให้เหมาะสม

ตารางที่ 15 กิจกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรม	ยุทธศาสตร์/หลักการที่ต้องการบรรลุ
2546	<p>1.เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วชิราวุธวิทยาลัย พุทธศักราช 2546 ชั้น ป.4 ม.1 และ ม. 4</p> <p>2.จัดระบบการเรียนการสอนประถมเป็นแบบศูนย์การเรียนและเรียนคละชั้น สอนเป็นทีม</p> <p>3.ปรับระบบการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการ</p> <p>4.ศึกษาดูงานที่นิวซีแลนด์</p>	<p>1.พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน</p> <p>2.พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน และการทำงานร่วมกันของครู</p> <p>3.พัฒนากิจกรรมของนักเรียน</p> <p>4.แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียนและสร้างเครือข่ายโรงเรียนในต่างประเทศ</p>

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

กรณีศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลในสนามเป็นระยะเวลา 3 เดือน คือตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2546 ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และศึกษาเอกสารของหน่วยงานต่างๆและของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย การจำแนกข้อมูล และการวิเคราะห์เอกสาร

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย วชิราวุธวิทยาลัยมีการดำเนินงานประกันคุณภาพในวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย ผู้วิจัยขอเสนอกระบวนการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย ดังนี้

กาเตรียมการก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพ

1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากร

เริ่มต้นจากผู้บริหารของโรงเรียนได้สร้างความมั่นใจแก่ นักเรียน ครู และพนักงาน ว่าหลักการและแนวทางการดำเนินงานทางการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยเป็นการวางแผนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต และผู้บริหาร นักเรียน ครู พนักงาน ยังได้ติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษาของชาติด้วย รวมทั้งได้จัดส่งครูเข้าร่วมประชุมสัมมนา เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาตลอดมา และยังได้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ครูที่โรงเรียนฟังเกี่ยวกับเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบ

เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัยดำเนินไปตามแผนงาน

ที่วางไว้ ผู้บริหารจึงได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบขึ้น 2 ชุดคือ

1. คณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่หลักคือประเมินคุณภาพภายใน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลภายในให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานด้านต่างๆ ของ วชิราวุธวิทยาลัย ประสานงานและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของการประเมินผลภายใน และการประเมินผลภายนอกกับบุคลากรฝ่ายๆ ภายในโรงเรียน

2. คณะทำงานวิจัย มีหน้าที่หลัก คือ การประสานงานและทำความเข้าใจในการดำเนินงานด้านต่างๆ จากคณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา มายังบุคลากรทุกคนที่อยู่ในโรงเรียน รวบรวมเก็บข้อมูลจากหน่วยต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอคณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนตาม วงจรบริหารคุณภาพ PDCA คือ การวางแผน (P) การปฏิบัติตามแผน (D) การตรวจสอบประเมินผล (C) และการพัฒนาปรับปรุง (A) โดยสรุปการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (P)

วชิราวุธวิทยาลัยกำหนดเป้าหมายการศึกษาโดยยึดพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า

1. การพัฒนาบุคลิกภาพและนิสัยความเคยชินอันเป็นผลเนื่องมาจากการบ่มเพาะ กลุ่มเกลาอุปนิสัย
2. ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตซึ่งจะต้องปลูกฝังไว้เพื่อประโยชน์ระยะยาวตลอดชีวิต
3. การให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นอิสระ ควบคู่ไปกับการพึ่งพิงกันกับผู้อื่น

วชิราวุธวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุปนิสัยของนักเรียนและการพัฒนาความสามารถของนักเรียนที่เน้นทักษะทางวิชาการและทักษะชีวิตมากกว่าการเน้นเนื้อหาวิชา

โรงเรียนได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยมีแผนงานหลัก 5 แผนงาน มารองรับการดำเนินงานต่างๆ ดังนี้คือ

1. แผนงานบริหารทั่วไป มีนโยบายดังนี้

- 1.1 โรงเรียนจะมีการรับครู ผู้กำกับคณะ และแพทย์ใหญ่ที่จะเกษียณอายุเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทน แต่จะไม่มีมีการรับพนักงานเพิ่ม
- 1.2 โรงเรียนจะทดลองการเปิดประมูลวัสดุอุปกรณ์ ทางการจัดซื้อแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-purchasing)
- 1.3 โรงเรียนจะยังคงมีระบบบัญชีรับ-พึงจ่าย มีการปิดบัญชีทุกเดือน
- 1.4 ใช้วิธีจัดจ้างเหมาะจากภายนอก (out-sourcing) เป็นหลักในส่วนของพนักงานทำความสะอาด

2. แผนงานการเรียนการสอนฝ่ายวิชาการ มีนโยบายดังนี้

- 2.1 เน้นการพัฒนาการกระบวนการเรียนการสอน พัฒนาครู พัฒนาสื่อการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการระดมความร่วมมือจากนักเรียนเก่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก
- 2.2 มุ่งปรับปรุงคุณภาพของนักเรียนและครู ให้ได้มาตรฐานเทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำในต่างประเทศ โดยเน้นการพัฒนาในวิชาภาษาอังกฤษ วิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถทางด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์
- 2.3 จัดสรรงบประมาณให้สถาบันที่ปัญญาเป็นแหล่งการเรียนรู้ระดับนำทางภูมิปัญญาตะวันออก และภูมิปัญญาตะวันตก

3. แผนงานส่งเสริมพลานามัย มีนโยบายดังนี้

- 3.1 โรงเรียนยังคงจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมพลานามัย โดยเน้นกีฬาประเภททีมเป็นหลัก
- 3.2 โรงเรียนจะจัดงบประมาณสำหรับกิจกรรมวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อสุขภาพอนามัยของนักเรียนตามหลักวิชา
- 3.3 โรงเรียนจะจัดอาหารตามหลักโภชนาการเพื่อให้นักเรียนมีพลานามัยที่ดี
- 3.4 โรงเรียนจะจัดงบประมาณส่วนหนึ่งสำหรับกรณีเกิดโรคระบาด และจัดทำระบบประกันสุขภาพสำหรับนักเรียน

4. แผนงานการจัดการคณะ

- 4.1 โรงเรียนจะจัดสรรงบประมาณในการพัฒนานักเรียนสำหรับแต่ละคณะอย่างเพียงพอ
- 4.2 ให้คณะต่างๆ ใช้ทรัพยากรร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น

5. แผนงานปรับปรุงและพัฒนา

- 5.1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นไปจะไม่มีการสร้างอาคารใหม่เพิ่มขึ้นอีก
- 5.2 การปรับปรุงด้านกายภาพจะเป็นการซ่อมแซมเป็นส่วนใหญ่
- 5.3 มีการเตรียมการเพื่อปรับปรุงหอประชุมในปีงบประมาณ 2549

การกำหนดระยะเวลา

ในแต่แผนงานหลักจะมีโครงการต่างๆรองรับการดำเนินงานตามแผนงานหลักที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดแผนงานและโครงการต่างๆ ล่วงหน้าเป็นระยะเวลา 3 ปี

การกำหนดงบประมาณ

วชิราวุธวิทยาลัยไม่มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณในการลงทุนเกี่ยวกับการสร้างและปรับปรุงอาคาร ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน เนื่องจากได้รับเงินสนับสนุนจากพระคลังข้างที่ และยังมีรายได้จากการให้หน่วยงานภายนอกเช่าพักและทำกิจกรรมที่ค่ายวชิรมงกุฎ ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. การดำเนินงานตามแผน (Do)

โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนในการปฏิบัติงานดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้บุคลากรอย่างเพียงพอ มีเครื่องมือคอมพิวเตอร์ให้บุคลากร 1 คนต่อ 1 เครื่อง มีเจ้าหน้าที่เดินเอกสารอย่างทันถ่วงที มีงบประมาณแบบไม่จำกัด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่วางแผนไว้ มีอุปกรณ์สำนักงานอย่างพอเพียง ไม่ว่าจะเป็น กระดาษ กระดาษสี พรีนเตอร์ เป็นต้น

มีการกำกับ ติดตาม (Monitoring) ทั้งระดับบุคคล รายหมวด เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผนอยู่เสมอ โดยในระดับผู้บริหารนั้นจะคอยกำกับติดตามผ่านหัวหน้าหน่วยงานจากการประชุม หรือการพูดคุยเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ยังมีการติดตามจากคณะทำงานวิจัยที่ตั้งขึ้น โดยการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งทำให้เป็นการติดตามงานที่ไม่เคร่งเครียดมากนัก

3. การตรวจสอบประเมินผล

โรงเรียนได้วางกรอบการประเมินโดยพิจารณาจากเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนที่ให้ความสำคัญแก่เด็กเป็นรายบุคคล ตามความถนัดและความสามารถของเด็ก การพัฒนาอุปนิสัยผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการศึกษา การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่จะต้องรับภารกิจแทนผู้ใหญ่ในอนาคต

ขณะนี้โรงเรียนยังไม่ได้มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นทางการแต่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายอยู่แล้วในการทำงานปกติ คาดว่าจะมีประเมินผลภายในในเดือนมิถุนายน 2547 นี้

4. นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน

เนื่องจากปัจจุบันวิชาวุฒยังไม่ได้ประเมินผลภายในจึงยังไม่มีผลการนำผลประเมินออกมา แต่ในการทำงานปกติเดิมโรงเรียนก็มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของทุกคนอยู่แล้ว และได้มีการนำผลนั้นมาปรับปรุงงานอยู่เสมอ

การรายงานผล

ขณะนี้วิชาวุฒยกำลังอยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อทำการประเมินคุณภาพภายใน จึงยังไม่มีรายงานผลการประเมิน

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของวิชาวุฒยกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

วิชาวุฒยมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 กล่าวคือ มีเจตนารมณ์ในการร่วมมือกับชุมชนในการสร้างระบบประกันคุณภาพภายในขึ้นอย่างยั่งยืน ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัดอย่างเต็มที่ก็ตาม โดยมีผู้แทนจากชุมชนมาร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน และเป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอีกด้วย มีการร่วมมือกับชุมชนเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถาบันอื่น ๆ ในการศึกษาดูงาน และโรงเรียนก็ได้ให้ชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย

ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการมีระบบประกันคุณภาพภายในของวิชาวุฒย

ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการมีระบบประกันคุณภาพภายในของวิชาวุฒย พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านนักเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เช่น เข้าห้องสาย การนอนหลับ เป็นต้น แทบจะไม่พบในห้องเรียนแล้ว ทางด้านการเรียน นักเรียนที่เรียนอ่อนตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดมีจำนวนน้อยลง และนักเรียนที่เรียนดีอยู่แล้วมีเกรดเฉลี่ยสูงขึ้น

ทางด้านครู ครูทุกคนทำแผนการปฏิบัติงานของตนเองและแผนการสอนส่งให้หัวหน้าหมวด พิจารณาครบทุกคน และครูทำการสอนตามแผนการสอนที่ตนเองกำหนดไว้ ทางด้านการบริหารจัดการ วิชาวุฒิชัยมีระบบการทำงานที่คล่องตัว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีระบบการบริหารงานที่ทันสมัยเทียบได้กับบริษัทชั้นนำทางธุรกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน ลงมือปฏิบัติงานตามแผน ร่วมกัน ตรวจสอบผลการดำเนินงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วว่ามี จุดเด่น จุดด้อยที่ต้องปรับปรุงงานนั้นๆอย่างไร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ 1) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) 2) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และ 3) การประเมินคุณภาพ (Internal Quality Assessment) ในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในนั้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย 1.1) การเตรียมความพร้อมของบุคลากร 1.2) แต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ 2) ขั้นตอนการ ดำเนินการ เป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA ดังนี้ 2.1) วางแผนการปฏิบัติ (Plan) 2.2) ดำเนินการตามแผน (Do) 2.3) ตรวจสอบประเมินผล (Check) และ 2.4) นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action) 3) การรายงานผล ซึ่งเป็นการจัดทำรายงานประเมินตนเอง

เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในระดับสถานศึกษา ผู้วิจัย จึงขอเสนอประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

การเตรียมความพร้อมของบุคลากรเป็นสิ่งที่จำเป็นมากอันดับแรกในการดำเนินการ ประกัน เพื่อที่จะให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบ ผลสำเร็จ ดังที่ สุวิมล ว่องวาณิช (2543), แคทลียา ศรีแปลก (2544) และ ดวงใจ กฤดากร (2545) ที่ว่า การให้ความรู้ด้านการประกันคุณภาพนั้นเป็นความสำคัญอันดับแรกและมีส่วนช่วย ให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีในการทำการประเมินผลภายใน และยังเป็นแรงจูงใจในการประเมิน ทำ ให้บุคลากรมีความมั่นใจว่าตนเองสามารถทำงานในการประเมินคุณภาพภายในได้

ผู้บริหารมาให้ความรู้เสนอแนวคิดด้านประกันคุณภาพให้แก่บุคลากร หรือการเชิญ วิทยากรในเรื่องการประกันคุณภาพหลายๆ ท่าน มาบรรยายให้ที่โรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำ

ให้บุคลากรได้รับความรู้ความเข้าใจจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายและได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีความมั่นใจในแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน ว่ามีความมั่นคงต่อการทำงานของตนเอง

ในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารพยายามทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้บุคลากรภายในโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าอบรมสัมมนาในเรื่องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ให้ติดตามความเคลื่อนไหวของการปฏิรูปการศึกษาตลอดเวลา รวมทั้งจัดบทบาทหน้าที่ให้ครูทำงานด้านการสอนเพียงอย่างเดียวทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่

โรงเรียนยังได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องการประกันคุณภาพขึ้นคือ คณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่หลักในการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียน และคณะทำงานวิจัย มีหน้าที่ในการสื่อสารทำความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพ กับหน่วยงานต่างๆ ภายในโรงเรียน นำข้อมูลต่างๆ จากหน่วยงานภายในโรงเรียนมาวิเคราะห์ คณะทำงานวิจัยนี้ถือเป็นแกนหลักในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เนื่องจากครูในคณะทำงานวิจัยมีคุณสมบัติเหมาะสมในการเป็นแกนหลักในการทำงาน กล่าวคือ ครูในคณะทำงานวิจัยแต่ละคนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สอนในโรงเรียนมากกว่า 10 ปีทุกคน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท และทุกคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่เคารพเชื่อถือของผู้ร่วมงาน ทุกคนในโรงเรียนจึงให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี ดังที่ สุวิมล ว่องวานิช (2543), ดวงใจ กฤตากร (2545) และ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2545) พบว่า การจัดให้มีบุคลากรแกนนำที่มีความรู้ความสามารถเป็นความจำเป็นในขั้นเตรียมการและส่งผลให้ความรู้ขยายวงไปอย่างรวดเร็ว การเลือกแกนนำที่มีคุณภาพเพื่อไปวางระบบที่เหมาะสมเท่ากับการทำให้การทำงานด้านการประเมินผลภายในสำเร็จถึงร้อยละ 70

2. ความเคารพและศรัทธาในตัวผู้บริหาร

ผู้บริหารของวชิราวุธวิทยาลัยเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้ที่คิดริเริ่มนำระบบการประกันคุณภาพเข้ามาให้ความรู้แก่บุคลากรภายในโรงเรียนเป็นคนแรก การที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนมาเป็นเวลานาน รวมทั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในทางด้านการศึกษาทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนให้ความเคารพและศรัทธา จากความเคารพและศรัทธานี้เองทำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนในทุกๆด้าน ฉะนั้นจึงถือได้ว่าผู้บริหารเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญที่

จะทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ดังที่ สุวิมล ว่องวานิช (2543) พบว่า ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญทำให้การประเมินผลภายในมีความก้าวหน้า โดยมีตัวแปรที่สำคัญคือ ประสิทธิภาพด้านการประเมิน และวุฒิการศึกษา การให้ความสนใจ และการกำกับติดตามการประเมินผลภายในอย่างต่อเนื่องของผู้บริหาร ผู้บริหารเข้ามามีส่วนในการวางระบบการประเมินภายในด้วยตนเองและเป็นที่ยอมรับของบุคลากรได้

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้ให้ความสนใจในเรื่องการประกันคุณภาพ ติดตามเรื่องรวมความเคลื่อนไหวของประกันคุณภาพตลอดมา และให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้ติดตามเรื่องรวมความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการศึกษาด้วย ผู้บริหารได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความสนใจในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน ทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนเห็นความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนว่ามีความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทุกคนต้องร่วมมือกันทำงาน งานนั้นจึงจะประสบผลสำเร็จได้

3. การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

จากการศึกษาเอกสารโครงการต่างๆ ของโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารและระบบการบริหารของโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรทำงานเป็นทีม บริหารงานโดยเน้นการกระจายอำนาจ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานต่างๆ เป็นทีมขึ้น เช่น คณะทำงานวิจัย ที่ผู้บริหารได้ตั้งขึ้นเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายใน โดยให้มีหน้าที่ในการวิจัยสถาบันและรวบรวมข้อมูลต่างหน่วยต่างๆ มาวิเคราะห์นั้น ผู้บริหารก็ได้แต่งตั้งโดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงานที่จะต้องทำ เช่น เป็นผู้ที่มีประสบการณ์สอนในวิชาครูวิทยาลัยมาเป็นเวลานาน เข้าใจแนวทางการดำเนินงานทางการศึกษาของโรงเรียน จบการศึกษาระดับปริญญาโททำให้มีความเข้าใจเรื่องการทำวิจัย เป็นต้น ผู้บริหารไม่ต้องลงมือทำงานทุกอย่างเองเพียงแต่ให้นโยบายต่อคณะที่ทำงานที่ตั้งขึ้นก็จะทำให้งานสามารถดำเนินไปได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าสามารถให้คนทำงานเหมาะสมกับงานนั้นๆ ดังที่ สุวิมล ว่องวานิช (2543) พบว่า สถานศึกษานำร่องในการประกันคุณภาพภายในที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน มีระบบการบริหารงานที่เน้นการกระจายอำนาจ มีการสร้างทีมงานวางตัวบุคคลที่ต้องรับผิดชอบได้ดี และมีการติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

4. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้อยู่ในวงจรการทำงานปกติ

จากการศึกษาเชิงลึกของผู้วิจัยพบว่าผู้บริหารมีแนวคิดที่ถูกต้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ว่าเป็นการดำเนินงานที่อยู่ในวงจรการทำงานปกติประจำวันของทุกคน ไม่ทำกันเป็นมหกรรม ฉะนั้นโรงเรียนจึงได้เริ่มการเตรียมความพร้อมของบุคลากรมาตั้งแต่ต้นตั้งแต่มี

เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาเข้ามาในระบบการศึกษาของชาติ ระบบการทำงานแต่เดิมของ วชิราวุธวิทยาลัยนั้นสอดคล้องกับการประกันคุณภาพอยู่แล้วเพียงแต่ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างเป็นระบบ คณะวิจัยจึงเห็นว่าคอยกระตุ้นให้ทุกคนนึกถึงการประกันคุณภาพว่าเป็นไปโดย ปกติของการทำงานและให้ดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ ดังที่ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2545) พบว่าสภาพการปฏิบัติงานประเมินผลภายในของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จระดับสูง มีการ ปฏิบัติงานตาม วงจร PDCA อย่างต่อเนื่องในวงจรการทำงานปกติ บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทำงานเป็นปกติไม่ได้เน้นว่าทำเพื่อการประกันคุณภาพเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงสิ่งที่นักเรียน จะได้รับด้วยว่าเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนหรือไม่

5. การกำกับ ติดตาม (Monitoring) และการให้การนิเทศ

ในระหว่างการทำงานดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารได้ กำกับ ติดตาม งานจากทุกฝ่ายอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการปฏิบัติงาน มีการปรับเปลี่ยนหน้าที่การทำงาน หรือวิธีการ ทำงานเพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลนั้นและเพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้ นอกจากนี้ผู้บริหารเป็นผู้ กำกับ ติดตามงานแล้ว ยังมีคณะทำงานวิจัยเป็นผู้ช่วยกำกับ ติดตาม และคอยกระตุ้นการ ทำงานของฝ่ายต่างๆ ให้ปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ มีการนิเทศระหว่างเพื่อนครูด้วยกันเอง หรือหัวหน้าหมวด ด้วยการเข้าไปสังเกตการเรียนการสอนภายในห้องเรียน นอกจากนี้จะเป็นการ พูดคุยกันเองแบบไม่เป็นทางการ หรือการประชุมกลุ่มย่อย อาจเป็นการเล่าถึงปัญหาต่างๆ ภายในห้องเรียนที่ตนเองไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ให้เพื่อครูทราบช่วยกันเสนอความคิดเห็นเพื่อ นำไปแก้ปัญหา การปฏิบัติเช่นนี้ทำให้ครูที่ประสบกับปัญหาไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นปัญหาในการทำงาน มากนัก การกำกับ ติดตาม งานเป็นระยะของคณะวิจัยนี้ยังเป็นการช่วยปรับปรุงงานที่กำลัง ดำเนินไปให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องทิศทางที่วางไว้อีกด้วย

6. การไม่มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ

นอกจากบุคลากรที่เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานต่างๆ ภายในโรงเรียน รวมถึงการ ดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยแล้ว งบประมาณก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากเช่นกันที่เป็นส่วน เสริมให้งานต่างๆ ดำเนินไปอย่างประสบผลสำเร็จ การไม่มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณนี้เองทำ ให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในโรงเรียนสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าวชิราวุธ วิทยาลัยจะไม่มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณก็มีใช้ว่าจะใช้เงินงบประมาณอย่างไม่จำกัด การที่ แต่ละฝ่ายจะได้งบประมาณนั้น จะต้องเสนอโครงการต่างๆ มาให้คณะกรรมการพิจารณาเสียก่อน

จึงจะได้งบประมาณไปใช้ตามที่เสนอมา วิทยาลัยมีระบบการวางแผนงานงบประมาณล่วงหน้า 3 ปี ทำให้มั่นใจได้ว่าแผนงานต่างๆ สามารถดำเนินงานไปได้ตามที่กำหนด การไม่มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณทำให้วิทยาลัยได้เปรียบโรงเรียนอื่นๆ ในการพัฒนาโรงเรียนในด้านหลักสูตร สิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ของนักเรียน บุคลากร ให้เป็นโรงเรียนชั้นนำของประเทศอยู่เสมอ

7. การเป็นโรงเรียนประจำ

การที่วิทยาลัยเป็นโรงเรียนประจำ มีจำนวนนักเรียนต่อครู 1:8 ทำให้ครูและนักเรียนมีความใกล้ชิดกัน ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาอุปนิสัยและพัฒนาความรู้ด้านวิชาการควบคู่กันไปตามเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียน ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2545) ที่มุ่งอบรมอุปนิสัยและบุคลิกภาพของนักเรียนให้เป็นสุภาพบุรุษที่มีความสามารถรอบด้าน มีความพร้อมที่จะรับภาระหน้าที่ที่จะมีในอนาคตได้อย่างรับผิดชอบ

การเป็นโรงเรียนประจำทำให้นักเรียนต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนภายใต้กฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งเป็นเป็นการปลูกฝังนิสัยของนักเรียนว่าทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบของสังคมในอนาคตต่อไปภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนด ครูได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียนว่าเป็นเช่นไร นักเรียนได้เรียนรู้พฤติกรรมของเพื่อนนักเรียนด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนคนใดมีปัญหาสามารถแก้ปัญหาได้อย่างต่อเนื่องเป็นการปรับพฤติกรรมของนักเรียนตั้งแต่วัยเด็ก จะได้ไม่ก่อปัญหาต่อไปเมื่อเติบโตขึ้น

การเป็นโรงเรียนประจำทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองในกิจกรรมดนตรี ศิลปะ กีฬา และการร่วมงานของสมาคมต่างๆ เพื่อให้ได้พัฒนาร่างกาย และจิตใจให้เข้มแข็ง อ่อนโยน รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการเรียนรู้จากผู้อื่นและจากตัวเอง

การเป็นโรงเรียนประจำของวิทยาลัยทำให้โรงเรียนสามารถจัดสัดส่วนการเรียนรู้ได้ได้คุณภาพ ทั้งทางด้านการคิด การฟัง การถาม การเขียน การลงมือปฏิบัติ

8. ปรัชญาการศึกษาที่เด่นชัด

วิทยาลัยได้ถือพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในพระราชหัตถเลขาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมาโดยตลอด ซึ่งมีใจความว่า

1. การให้ความสำคัญแก่เด็กเป็นรายบุคคลตามความถนัดและความสามารถเด็ก
2. การพัฒนาอุปนิสัยผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการศึกษา
3. การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่จะต้องรับภารกิจแทนผู้ใหญ่ในอนาคต

จะเห็นได้ว่าเป็นแนวพระราชดำริที่ทันสมัยและมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการ

ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ที่ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 8 ที่ว่า เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

จากปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนนวมวิद्याวิทยาลัยได้แปลความหมายจากปรัชญามาสู่การดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้แนวทางปฏิวัติ Constructionism มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยผ่านโปรแกรม MicroWorlds คือ เป็นการให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเผชิญปัญหาด้วยตนเอง มีการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเสริมให้มีความรู้เพิ่มเติม มีการบริหารจัดการที่คล่องตัวและโปร่งใส ผู้บริหารเป็นผู้นำในด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนรวมทั้งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดี เหล่านี้เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความหมายของการประกันคุณภาพภายใน ที่ว่า เป็นการผสมผสานการปฏิรูปการเรียนรู้ การสอน การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการโรงเรียน ให้เป็นระบบที่ต่อเนื่อง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้วิทยาลัยสามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในได้อย่างเป็นระบบที่ยั่งยืนในการทำงานปกติ และงานสามารถดำเนินไปได้โดยได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกคน ซึ่งจะเห็นได้จากการทำรายงานตนเอง (SSR) ของหน่วยงานต่างๆ ทุกคนจะมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานตนเองตั้งแต่การเสนอโครงการที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน การดำเนินงานตามแผนในโครงการ การรายงานผล ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนทราบ เพื่อนำผลนั้นมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น สิ่งที่ทำให้การรายงานตนเอง (SSR) เป็นที่ยั่งยืนเพราะทุกคนเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น การรายงานตนเองเป็นเหมือนกระจกที่ส่องดูการทำงานที่ผ่านมาของแต่ละคนว่าเป็นไปตามเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนหรือไม่ เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่

9. ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการมีระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย

ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการมีระบบประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัยนั้นพบว่า มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ทางด้านอุปนิสัยของนักเรียน พฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่เป็นที่ประสงค์ของครู เช่น การเข้าเรียนสาย การนอนหลับในห้อง เป็นต้น ลดน้อยลงมาก นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดมากขึ้น เกรดเฉลี่ยการเรียนของนักเรียนเรียนอ่อนลดน้อยลง ซึ่งแสดงว่านักเรียนที่เรียนอ่อนได้รับการพัฒนาในการเรียนรู้ดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ของครู ครูทุกคนได้ทำแผนการปฏิบัติงานของตนเองและทำแผนการสอนของตนเองครบ 100% แสดงให้เห็นว่าครูมีการพัฒนาตนเองในด้านที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้ครูสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการบริหาร โรงเรียนมีระบบการบริหารที่คล่องตัว ทำให้การดำเนินงานในส่วนต่างๆ สามารถดำเนินงานไปได้ตลอดเวลาและเป็นไปตามแผนที่กำหนด

10. ความร่วมมือกับชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด

โรงเรียนได้นำตัวแทนของชุมชนมาเป็นกรรมการในการบริหารโรงเรียน มาเป็นกรรมการในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยตัวแทนของชุมชนที่วชิราวุธวิทยาลัยไม่ใช่จำเป็นต้องเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียน แต่ตัวแทนชุมชนที่มีความหมายกว้างกว่าชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงวชิราวุธวิทยาลัยคือเป็นตัวแทนที่มีจากหลายๆ หน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่งล้วนเป็นตัวแทนมาจากหน่วยงานที่จะทำให้การดำเนินงานทางการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี เช่น ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่โรงเรียนเชิญมาเป็นกรรมการต่างๆ ก็สามารถกล่าวได้ว่าเป็นผู้แทนจากชุมชนได้ เช่น อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นต้น

วชิราวุธวิทยาลัยได้รับการดูแล สนับสนุน จากต้นสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน น้อยมาก กล่าวคือ มีเพียงการแจ้งข่าวเกี่ยวกับการประกันคุณภาพวชิราวุธวิทยาลัยทราบเท่านั้น ส่วนขั้นตอนการดำเนินงาน การได้รับคำแนะนำปรึกษาต่างๆ นั้นวชิราวุธวิทยาลัยได้ช่วยเหลือตนเองมาโดยตลอด เช่น ตัวผู้บริหารเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยตนเอง ไม่จำเป็นที่จะเป็นการสร้างความตระหนัก ให้ความรู้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน การวางแผนนโยบาย เป็นต้น มีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาอบรมให้บุคลากรที่โรงเรียน และส่งบุคลากรไปอบรมภายนอกตามหน่วยงานต่างๆ แต่การที่วชิราวุธวิทยาลัยสามารถดำเนินงานต่างๆ ได้เป็นอย่างดีมาโดยตลอด เนื่องจากวชิราวุธวิทยาลัยไม่ได้รอความช่วยเหลือจากต้นสังกัด แต่ให้การช่วยเหลือตนเอง เพราะวชิราวุธวิทยาลัยมีศักยภาพให้การ

ดำเนินงานต่างๆ เองได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ การได้รับความร่วมมือจากศิษย์เก่าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระหว่างโรงเรียนประจำและโรงเรียนไป-กลับ ว่ามีขั้นตอนเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในทุกสังกัด และนำตัวแปรเหล่านั้นมาศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพว่าเป็นเพราะสาเหตุใด

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากการค้นพบครั้งนี้พบว่าผู้ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน คือ ผู้บริหาร โรงเรียนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้ด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษาให้มากขึ้น เช่น การวิจัย การบริหารงาน การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น
2. งบประมาณเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้วิชาวชิธาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานไปได้อย่างรวดเร็ว แต่โรงเรียนอื่นอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ โรงเรียนอาจจะต้องหางบประมาณเองด้วยมีใช้คอบยงบประมาณตามที่ราชการจะให้เพียงอย่างเดียว
3. หากโรงเรียนใดต้องการพัฒนาให้มีคุณภาพดีขึ้น ควรให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียนด้วยการส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้มีโอกาสไปศึกษาเพิ่มเติม หรืออบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2540). การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
อาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชา
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่ง
ชาติ ฉบับเป็นกฎหมาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. (2544). มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมิน
คุณภาพภายนอก: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: บริษัท จุดทอง จำกัด.
- แคลเลีย ศรีเปลก. (2544). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ผลการประเมินภายในสถานศึกษาของ
โรงเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนคันทนาเยาว
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จวีร์วรรณ มณีแสง. (2543). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถาบันการศึกษา
พยาบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย.
(อัตสำเนา).
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2545). หลักสูตรบูรณาการเพื่อสร้างดุลยภาพทางปัญญา. มปท.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมี
ส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ กฤดากร. (2545). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการด้านประกันคุ
ณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา หลัง
การได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (สมศ.) . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทวินทร์ สิริโชคชัยกุล. (2539). ระบบคุณภาพ ISO 9000. กรุงเทพฯ: หจก. กิตติพรการพิมพ์.
- นิตา ชูโต (2540). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: พี.เอ็น. การพิมพ์.

- บรรจง จันทมาศ. (2541). **ระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000**. กรุงเทพฯ: บริษัท ส. เอเชียเพรส จำกัด.
- ประอร สุนทรวิภาต. (2543). **การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนเหล่าทัพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์. (2540). **การพัฒนาระบบการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษา ตามแนวคิดการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณิตา แมนผดุง. (2544). **การศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมชวิน พุ่มมาลี. (2543) **การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทนอกระบบโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานอกระบบการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). **ประกันคุณภาพ:ทุกคนทำได้ไม่ยาก**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วันชัย ศิริชนะ. (2536). **การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลศรี อุปรมัย และคณะ. (2528). **การศึกษากับการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2544). **แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สามัญศึกษา, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **การประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **แนวทางการประเมินภายในเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2545). **การวิเคราะห์หมั่นทัศน์และการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2531). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวัฒน์ มุททเมธา. (2524). **ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน**. กรุงเทพฯ: พีระพัฒนา.

สุวิมล ราชธนบริบาล. (2541). **การศึกษากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวานิช. (2543). **การวิจัยและพัฒนาการประเมินผลภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

สุวิมล ว่องวานิช. (2544). **คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา: การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

สุวิมล ว่องวานิช. (2545). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

สมคิด พรหมจ้อย และ สุพัทตร์ พิบูลย์. (2544). **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา.

อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทย์พงศ์. (2540). **ระบบการศึกษากับชุมชน: กรอบความคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ: บริษัท แปลน ฟรันที้ด จำกัด.

ภาษาต่างประเทศ

Cuttance, P. (1991). Quality assurance in education systems .*Studies in Educational Evaluation*. 20(1): 99-112.

Hradesky, J.L. (1995). *Total Quality management handbook*. New York: McGraw-Hill Inc.

Oakland, J.S. (1989). *Total Quality management*. Butterwort-Heinemann Ltd.

Sallinen, A. (1994). Interactive model of self-evaluation quality assessment at the university of Jyvaskyla a pilot study. *Higher Education Management*. 6(3): 357-375.

Torbin, M. (1990). *The new quality era*. London-Heinemann Ltd.

William, R.L. (1994). *Essentials of total quality management*. New York: Amacom, American Management Association.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแบบประเมินผลนักเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Teacher Assessment

Student Assessment

ดีมาก Excellent	ดี Good	พอใช้ Fair	ปรับปรุง Poor	พฤติกรรมการเรียนรู้ Work Habits	ดีมาก Excellent	ดี Good	พอใช้ Fair	ปรับปรุง Poor
				การเตรียม Preparation				
				สมาธิในการเรียน Concentration				
				ความกระตือรือร้น Enthusiasm				
				ความเพียรพยายาม Perseverance				
				ความเอาใจใส่ต่องาน Attentiveness				
				ความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น Ability to work cooperatively				
				ความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้ ด้วยตนเอง Ability to work independently				
ดีมาก Excellent	ดี Good	พอใช้ Fair	ปรับปรุง Poor	ปัญญาทางอารมณ์ Emotion Intelligence	ดีมาก Excellent	ดี Good	พอใช้ Fair	ปรับปรุง Poor
				การมีวินัยในตนเอง Self discipline				
				การเอาใจเขามาใส่ใจเรา Empathy				
				การมีความรับผิดชอบ Responsibility				
				การให้ความร่วมมือกับครู Cooperation with teacher				
				การตรงต่อเวลา Punctuality				
				การรู้จักรักษาสาธารณสมบัติ Respect for common property				
				ความสะอาด Tidiness				
				ความสุภาพ Politeness				

ความเห็นของครูต่อการเรียนของนักเรียน (Teacher's Statement)

ลงชื่อ (Signed).....ครูผู้สอน (Teacher)

วชิราวุธวิทยาลัย

แบบประเมินผลการเรียน : รายวิชา (Title of Course).....

รหัสวิชา (Code)..... ชื่อ (Name).....

คณะ (House)..... ชั้นเรียน (Class)..... เลขที่ (No).....

ครูประเมินความเข้าใจในเนื้อหาวิชาของนักเรียน (Course content)

1. เนื้อหาที่เรียนรู้ (Knowledge)	ดีมาก (Excellent)	ดี (Good)	พอใช้ (Fair)	ปรับปรุง (Poor)
1.1				
1.2				
1.3				
1.4				
1.5				

2 ทักษะ (Skill)	ดีมาก (Excellent)	ดี (Good)	พอใช้ (Fair)	ปรับปรุง (Poor)
2.1				
2.2				
2.3				
2.4				
2.5				

3. ทักษะ (Attitude)	ดีมาก (Excellent)	ดี (Good)	พอใช้ (Fair)	ปรับปรุง (Poor)
3.1				
3.2				

ความเห็นของนักเรียนต่อการเรียนของตนเอง (Student Statement)

.....

.....

ลงชื่อ (Signed).....นักเรียน (Student)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศิริวรรณ ไสดา เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2543 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย